

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

มะฮัรในกฎหมายอิสลาม: สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิตล อำเภอเมือง
จังหวัดยะลา

Mahar In Islamic Law : States and Problems of Implementation for Muslims in Lidun
Muang Yala

มารียะฮะ สารณะ
Mariyoh Sarana

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Islamic Studies

Prince of Songkla University

2561

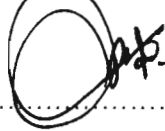
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ มะฮฺรในกฎหมายอิสลาม: สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม
 ตำบลลิคล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ผู้เขียน นางสาวมารีเยาะ สารณะนะ

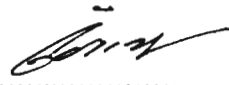
สาขาวิชา อิสลามศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ดร.อัสมัน แทอาลี)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

.....กรรมการ
 (ดร.อัสมัน แทอาลี)

.....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. अबดุลเลาะ การ์รินา)

.....กรรมการ
 (ดร.อานิส พัฒนปรีชาวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
 หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา

.....
 (ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้าวรุ่งแสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้เป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความ
ขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ดร.อัสมัน เตอาลี)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....*มารีเยะ สารณะ*

(นางสาวมารีเยะ สารณะ)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อนและไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ..... *สิริเยะ สารณะ*

(นางสาวมารีเยะ สารณะ)

นักศึกษา

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*

ชื่อวิทยานิพนธ์	มะฮัรในกฎหมายอิสลาม : สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
ผู้เขียน	มารีเยาะ สารณะ
สาขา	อิสลามศึกษา
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม (2) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิมในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา (3) เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาในการนำไปใช้ของมุสลิมในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยภาคเอกสารและภาคสนาม เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยการสัมภาษณ์ครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วจำนวน 20 ครอบครัว และประกอบด้วยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ประเด็นสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้ว และเจาะลึกเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนำไปใช้ของมุสลิม และหาแนวทางแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิมในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ในการสมรสนั้น อิสลามได้บัญญัติมะฮัร เพื่อเป็นการเปิดเผยความต้องการอย่างจริงใจของผู้ชายที่ประสงค์จะอยู่ร่วมเป็นสามีภรรยากับผู้หญิง และดำเนินตามหลักการใช้ชีวิตคู่อย่างสมเกียรติ มะฮัรในกฎหมายอิสลาม คือ ทรัพย์สินเงินทองหรือคุณประโยชน์อื่นๆที่ฝ่ายชายต้องมอบให้ฝ่ายหญิง เนื่องจากการสมรส ดังปรากฏในอัลกุรอาน ความว่า “และพวกเขาเจ้าจงให้ทรัพย์สินมะฮัรแก่บรรดาหญิง ด้วยความเต็มใจ”

2. สภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิม ในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยพบว่าปัญหาหรือสภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่ามะฮัร ของมุสลิมในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สภาพความเป็นอยู่ของประชากรส่วนใหญ่จะอาศัยเป็นชุมชนกึ่งเมือง ประกอบด้วยอาชีพ ฐานะ และตำแหน่งทางสังคมที่หลากหลาย เช่น รับราชการ พนักงานบริษัท เกษตรกร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อิมามมัสยิด ตลอดจนนักการเมืองท้องถิ่น เป็นต้น ประชากรตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาที่หลากหลายเช่นกัน และหลายระดับ เช่น สำเร็จ

จากต่างประเทศ สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันการศึกษาปอเนาะ เป็นต้น อีกทั้งค่านิยมประชากรในพื้นที่ตำบลลิคิล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ยังมีการแข่งขันในลักษณะวัตถุนิยมค่อนข้างสูง

3.แนวทางการแก้ปัญหาในการนำไปใช้ของมุสลิมในตำบลลิคิล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่าการแก้ปัญหาควรให้ผู้เฒ่าศาสนาในชุมชน ทั้งคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด อีมาม เคาะฎิบ บิลาลจะต้องช่วยกันในเรื่องของการให้ความรู้ในเรื่องกับประชาชนในชุมชนให้มีความรู้ในเรื่องการกำหนดชะฮ์รอย่างถูกต้องแท้ ว่าแท้จริงนั้นบทบัญญัติกฎหมายอิสลามส่งเสริมให้มีการเรียกชะฮ์รในระดับน้อยๆนอกจากนี้ทางฝ่ายหญิงจะต้องมีการศึกษาบทบัญญัติเรื่องชะฮ์รด้วย ตลอดจนทั้งสองฝ่ายน่าจะการตกลงเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดชะฮ์รกันก่อนแต่งงาน เพื่อที่จะไม่ให้ทั้งสองฝ่ายนั้นมีความผิดหวังในเรื่องของการแต่งงานและเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายนั้นดำเนินชีวิตคู่อย่างมีความสุขตลอดไปทั้งโลกนี้และโลกหน้า

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Thesis Title Mahar In Islamic Law : States and Problems of Implementation for Muslims in Lidun Muang Yala
Author Mrs. Mariyoh Sarana
Major program Islamic Studies
Academic Year 2017

ABSTRACT

The objectives of this research h were 1) To study mahar in Islamic laws 2) To study states and problems of Implementation for muslims in Lidun Muang Jala 3) To study the solution to the problem of using Muslims in Lalun Muang d Yala

This research was qualitative research including documents and filed study. The research instrument were Interview form including 20family with having daughters was married and including the question for interview The Issues for interview the sample group of them bout states and problems of implementation for muslims. Find solutions and problems related to the mahar

The results found that

1.mahar were money or other benefit which the male spouse provide to her due to married (nikah) as Allah say in the Al-quran: "And give women (upon marriage) their bridal gifts graciously"

2.That the concept of Mahar families in the lidun muang Jala state is different and not a motto with the correct Islamic perspective, since the extent of dependence on the social, financial and practical situation is contrary to the concept of mahar in Islam

3. On the imams of the mosque and officials to call the Department State awareness of the community and the intensification of seminars to raise awareness of the community to the correct concept of the mahar and the risk of rising the amount of mahar on the community to prevail in the happiness between individuals And society

موضوع البحث المهر في الشريعة الإسلامية: وضع ومشاكل تطبيقية للمسلمين
 في مقيم ليدون دائرة مغانج ولاية جالا
 مارية سار أنا
 قسم التخصص الدراسات الإسلامية
 العام الدراسي 1438 هجرية

مستخلص البحث

يهدف هذا البحث إلى: (1) دراسة مهر في الشريعة الإسلامية (2) دراسة وضع مهر ومشاكلها في مقيم ليدون دائرة مغانج ولاية جالا (3) دراسة كيفية حل مشكلات المهر في مقيم ليدون دائرة مغانج ولاية جالا

تناولت هذه الدراسة الجانب الميداني للبحث عن طريق المقابلة الشخصية عشرون عائلات الذين لديهم بنات المتزوجات وقد احتوت الأسئلة المقابلة الشخصية عن وضع المهر ومشكلاتها في مقيم ليدون دائرة مغانج ولاية جالا البحث عن الحلول والمشكلات المتعلقة للمهر

وقد توصل الباحث إلى النتائج التالية:

- (1) المهر حق ومال الذي يستحقه الزوجة على الزوج بالعقد
- (2) أن مفهوم المهر لدى عوائل في مقيم ليدون دائرة مغانج ولاية جالا مغايرة وليست منطابقة مع منظور الإسلامية الصحيح حيث أن مقدار المهر تعتمد على وضع الاجتماعي والمالي والعملي. مخالفاً للمفهوم المهر في الإسلام
- (3) على أئمة المسجد والمسؤولين في مقيم ليدون دائرة مغانج ولاية جالا توعية المجتمع وتكثيف عقد ندوات للتوعية المجتمع للمفهوم الصحيح للمهر والمخاطر من ارتفاع قدر المهر على المجتمع حتى يسود الرفاء والسعادة بين الأفراد المجتمع

กิตติกรรมประกาศ

บรรดาการสรรเสริญทั้งหมดเป็นเอกสิทธิ์ของอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงอภิบาลแห่งสากลจักรวาลขอความสันติสุขจงประสบแด่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ผู้ซึ่งเป็นผู้ชี้แนะแนวทางที่เที่ยงตรง และเป็นแบบฉบับอันดีงามแก่มวลมนุษยชาติ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความโปรดปราน และการอนุเมตตาจากอัลลอฮ์ ﷻ และความอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร.อัสมัน เตอาลี ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ทั้งยังกรุณาถ่ายทอดองค์ความรู้ แนวคิด และทักษะต่างๆ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ตลอดจนเสนอข้อคิดเห็น แก่ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ด้วยความเอาใจใส่ ห่วงใย ตลอดจนมาและขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต รองศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ การีนา ดร.อานิส พัฒนปรีชาวงศ์ คณะกรรมการสอบทุกท่านที่กรุณาให้การชี้แนะ เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์นอกจากนั้นยังต้องขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาเสียสละเวลา มาเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต และ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทรง ตรวจสอบเครื่องมือสำหรับการวิจัย

ขอขอบคุณผู้นำศาสนาอิมามมัศยิดบ้านบาตันนายชาการ์ริยา ยูโซ๊ะ เคาะฎีบนาย ฮัสนูเลาะ ยูโซ๊ะ และบีลาตนายมะคาร์ กามู และโต๊ะครูสถาบันปอเนาะ ครูสอนศาสนาสามัญ โรงเรียนประทีปวิทยา และชาวบ้านตำบลลิถล ที่ได้เสียสละเวลาให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณบรรดาคณาจารย์ ภาควิชาอิสลามศึกษา ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดระยะเวลาการศึกษาในหลักสูตรนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวรวมทั้งเพื่อนๆ ที่ให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา ขอเออองค์อัลลอฮ์ ﷻ โปรดทรงอภัยในความผิดพลาดต่าง ๆ และตอบแทนความดีงามแก่ผู้วิจัย ครอบครัว ตลอดจนคนละบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงโปรดประทานความรัก ความเมตตา และความปลอดภัยแก่บุคคลดังกล่าวด้วยเทอญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	5
ABSTRACT	7
مستخلص البحث	8
กิตติกรรมประกาศ	9
สารบัญ	10
รายงานตาราง	13
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ- ไทย	13
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ-อังกฤษ	16
บทที่ 1 บทนำ	
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 อักษรอาณ อักษรหะดีษ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	11
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	11
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น	13
1.7 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	14
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ	15
1.9 วิธีการดำเนินวิจัย	15
บทที่ 2 บทบัญญัติของมะฮัร ในกฎหมายอิสลาม	18
2.1 นิยามของมะฮัรในเชิงภาษา	18
2.2 นิยามของมะฮัรในเชิงวิชาการ	18
2.3 เหตุผลในการการบัญญัติมะฮัร	19
2.4 บทบัญญัติของมะฮัร	21

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.5 ผู้มีสิทธิในค้ำมะฮัร	23
2.6 ใครคือผู้กำหนดมะฮัร	24
2.6.1 ช่วงเวลาทำสัญญาสมรส	24
2.6.2 เมื่อสิ้นสุดสัญญาสมรส	24
2.7 การกำหนดอัตรามะฮัร	25
2.7.1 อัตราต่ำสุดของมะฮัร	25
2.7.2 ไม่มีการกำหนดอัตราสูงสุดของมะฮัร	26
2.7.3 อัตราขั้นสูงสุดของมะฮัร	27
2.7.4 สาเหตุที่ทำให้เรียกค้ำมะฮัรสูง	27
2.7.5 ผลที่เกิดจากเรียกค้ำมะฮัรสูง	28
2.7.6 วิธีการให้มีความสมดุลในการเรียกมะฮัร	29
2.7.8 สิ่งที่น่ามาระบุเป็นมะฮัร	30
2.7.9 สิ่งที่น่ามาเป็นมะฮัร ได้ตามทัศนะมัซฮับฮาฟีอี	30
2.7.10 สิ่งที่น่ามาเป็นมะฮัร ได้ตามทัศนะมัซฮับหะนะฟี	31
2.7.11 สิ่งที่น่ามาเป็นมะฮัร ได้ตามทัศนะมัซฮับมาลิกีย์	32
2.7.11 ประเภทของมะฮัร	33
บทที่ 3 สภาพและปัญหาการนำไปใช้ของมุสลิมในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	38
3.1 ผู้นำศาสนาตำบลลิดล	38
3.2 โต๊ะครูสถาบันปอเนาะการศึกษาตำบลลิดล	42
3.3 ครูสอนศาสนาสามัญโรงเรียนประทีปวิทยา	44
3.4 ชาวบ้านตำบลลิดล	47
บทที่ 4 แนวทางในการแก้ปัญหาของการนำไปใช้ของมุสลิมตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	49
4.1 ประเด็นที่หนึ่ง: ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัร	49
4.2 ประเด็นที่สอง: ผู้ที่มีสิทธิกำหนดมะฮัร	52
4.3 ประเด็นที่สาม: ปัญหาในการกำหนดมะฮัร	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	56
5.1 สรุปผลการวิจัย	58
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	59
5.3 ข้อเสนอแนะ	65
บรรณานุกรม	67
ภาพผนวก ก แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก	71
ภาพผนวก ข ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย	76
ภาพผนวก ค ภาพถ่ายภาพสนาม	81
ภาคผนวก ง นิพนธ์ต้นฉบับ	87
ประวัติผู้เขียน	104

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางเปรียบเทียบอักษรอาหรับ-ไทย
วิทยาลัยอิสลามศึกษา ฉบับปรับปรุง2558

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ء ا	อลีฟ/ฮัมซะฮฺ	อ ในกรณีเป็นพยัญชนะไทยและ ฮ ในกรณีเป็นตัวสะกดสุดท้าย
ب	บอ	บ
ت	ตอ	ต
ث	ฆอ	ษ
ج	จีม	ญ (จัญ ในกรณีเป็นตัวสะกด)
ح	ฮอ	ฮ
خ	คอ	ค
د	ดอล	ด
ذ	ฆาล	ษ
ر	รอ	ร
ز	ซัย	ซ
س	ซีน	ส มีข้อยกเว้นเช่น อีซา มูซา ยาซีน เป็นต้น
ش	ชีน	ช
ص	ศอด	ศ
ض	ฎอด	ฎ
ط	ฏอ	ฏ
ظ	ศอ	ศ
ع	อัยน	อ
غ	ฆัยน	ฆ
ف	ฟา	ฟ
ق	กอฟ	ก

ك	กาฟ	ก
ل	ลาม	ล
م	มีม	ม
ن	นูน	น
هـ	ฮาฮ์	ฮ ในกรณีเป็นพยัญชนะและ ฮ์ ในกรณีเป็นตัวสะกดตัวสุดท้าย ฮ์
و	วาฟ	ว
ي	ยาฮ์	ย
الفتحة	อัลฟัตซะฮฺ อ่านสระข้างบน	- (ในกรณีมีตัวสะกด เช่น มัรวาน อาคัม ฯ) ะ, -ะฮ์ อี (ในกรณีมีตัวสะกด ละสระในบาง กรณี เช่น อะลี บะนี ฯ)
الكسرة	อัลกัศเราะฮฺ อ่านสระข้างล่าง	-
الضمة	อัญญุมมะฮฺ อ่านสระข้างหน้า	-
الفتحة الممدودة	อัลฟัตซะฮฺ อัลมัมดูอะฮฺ	า (อ ในกรณีมีตัวสะกด เช่น อัลฟา รอบ ฯ)
الكسرة الممدودة	อัลกัศเราะฮฺ อัลมัมด	-
الضمة الممدودة	อัญญุมมะฮฺ อัลมัมดูอะฮฺ	-
ال- الشمسية	อสิฟ ลาม อัจซัมชียะฮฺ	อ-ตามด้วยพยัญชนะตัวแรกของคำต่อไป เช่น อัคดีน, อัญญีน ฯ
ال- القمرية	อะสิฟ ลาม อัลเกาะมะรียะฮฺ	อัล ตามด้วยคำต่อไปโดยไม่ต้องเว้น วรค เช่น อัลกูรอาน, อัลลอฮฺ, อัลอิสลาม ฯ
ة	ตาอ์มัรบูฎะฮฺ	ฮ์ เป็นเสียงเดียวกับ ฮฺ กรณีอ่านหยุดเป็นเสียง ฮ์ กรณีอ่านต่อเนื่องเป็นเสียง ต

๕	ยา มุค็อพะพะฮุ	อ่านและสะกดตามการเขียน เช่น พี
๕	ยา นิสบะฮุ หรือ ยา มุซัคคะฮุ	สะกดยา สองตัว เช่น ยะ อิซซาฟิอียะฮุ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางเปรียบเทียบรศอกษาหรับ-อังกฤษ
ของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกา

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
أ	อดีฟ	a
ب	บ่า	b
ء	ฮัมชะฮุ	'a, 'i, 'u
ت	ตา	t
ث	ฆ่า	th
ج	ญีม	j
ح	हाँ	h
خ	คออ	kh
د	ดาล	d
ذ	ฆาล	dh
ر	รอ	r
ز	ซาบ	z
س	ซีน	s
ش	ซีน	sh
ص	ศอด	ṣ
ض	ฎอด	ḍ
ط	ฏออ	ṭ
ظ	ซออ	ẓ
ع	อัยนุ	'a, 'i, 'u
غ	ฆอยนุ	gh
ف	ฟา	f
ق	กอฟ	q

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
ك	กาฟ	k
ل	ลาม	l
م	มีม	m
ن	นูน	n
هـ	ฮอ	h
و	วาว	w
ي	ยอ	y
ة , قة	ตอ	h,t
(الفتحة)	_ة , اِ , اَ	a ,ay, aw
(الفتحة الممدودة)	_ا	ā
(الكسرة)	-	i
(الكسرة الممدودة)	-ِ	ī
(الضمة)	-ُ	u
(الضمة الممدودة)	-ُ	ū
ال- الشمسية		al-_ (al-Tirmidhiy)
ال- القمرية		al-_ (al-'Islāmiyah)
الكسرة المشددة		iiy
الضمة المشددة		uww

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การมีคู่ครองเป็นเรื่องธรรมชาติที่พระองค์อัลลอฮ์^ﷻได้ปลูกฝังไว้ในสัญชาตญาณของสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งที่เป็นมนุษย์ สัตว์ และพืช โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระองค์ทรงกำหนดแนวทางการรักษาเชื้อสายวงศ์ตระกูลด้วยการมีคู่ครองตามกฎหมายเกณฑ์ที่พระองค์ทรงกำหนดไว้เช่นกัน ในเรื่องนี้พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾

(الذاريات: 49)

ความว่า “และจากทุกๆ สิ่งนั้นเราได้สร้างขึ้นเป็นคู่เพื่อพวกเขาจะได้ใคร่ครวญ”

(อัลซารียาต อายะฮที่ :49)

พระองค์ อัลลอฮ์^ﷻได้ยืนยันไว้ว่า พระองค์ทรงสร้างคู่ครองให้แก่มนุษย์เพื่อให้เกิดความรัก ความอบอุ่น และความเมตตา เพื่อพวกเขาจะได้ใช้ชีวิตร่วมกัน ดังที่พระองค์อัลลอฮ์^ﷻได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا

﴿وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

(الروم: 21)

ความว่า “และส่วนหนึ่งของสัญญาณทั้งหลายของพระองค์ คือการที่พระองค์ได้ทรงสร้างคู่ครองให้แก่พวกเขาเองจะได้สงบอยู่กับนาง และ

ทรงให้มีความรักใคร่และเมตตาระหว่างพวกเจ้า แท้จริงในการนี้ย่อม
เป็นสัญญาณแก่กลุ่มชนผู้ใดที่ตรง”

(อัลรุม อายะฮ์ที่ :21)

(Al-khin, 1996:2/9) มีใจความว่า “เมื่อพระองค์อัลลอฮ์เป็นผู้ทรงสร้างมนุษย์
ขึ้นมาและได้กำหนดให้มนุษย์นั้นมีสัญชาติญาณความต้องการทางเพศที่ทำให้ผู้ชายมอง
สตรีด้วยความพึงพอใจเช่นเดียวกับสตรีทางธรรมชาติในด้านนี้และจัดให้มีการดำเนินการ
การอย่างเป็นระบบ โดยการได้บัญญัติการสมรส เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่พึง
ตัวอย่างมั่นคง และแน่นแฟ้นอยู่ในส่วนลึกของมนุษย์ทั้งเพศชายและเพศสตรี โดยถือว่าการ
การสมรสเท่านั้นที่จะสนองความต้องการชนิดนี้ได้อย่างระบียบ ซึ่งอิสลามไม่ได้ใช้ให้เก็บ
กอดสัญชาติญาณนี้ไว้และไม่ได้ทำลายความเป็นชายด้วยการห้ามสมรสหรือด้วยการ
เรียกร้องไปสู่ลัทธิการไม่มีภรรยา”

(อรุญ บุญชม.ม.ป.ป.4:5 และ Al-khin 1996 2/10) ได้กล่าวว่าอิสลามก็ไม่ปล่อยให้
สัญชาติญาณความต้องการทางเพศของมนุษย์เป็นไปอย่างอิสระเสรีอย่างไร้ขอบเขต เพราะ
จะเป็นการทำลายตนเอง ทำลายผู้อื่น ทำลายจริยธรรม และทำลายสถาบันครอบครัว และ
เป็นการเปิดประตูรับการล่อลวงของชัยฏอน (มารร้าย) แต่อิสลามมีจุดยืนที่มั่นคง อยู่ที่สาย
กลางตอบสนองความต้องการทางธรรมชาติของมนุษย์โดยให้พวกเขาสามารถแสดง
บทบาทในทางที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ในการกำเนิดมนุษย์และดำรงคงอยู่ต่อไป

อิสมาแอ อาลี กล่าวว่า “มะฮัร คือทรัพย์สินค่าสมรสที่ชายต้องการชำระให้แก่สตรี
อันเนื่องมาจากการสมรส และเป็นสิทธิโดยสมบูรณ์ของภรรยาเพียงผู้เดียวเท่านั้น โดยบุคคล
อื่น ไม่มีสิทธิใดๆเลยในมะฮัรไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม” (อิสมาแอ อาลี 2547: 61) พระองค์
ﷺ ได้ตรัสไว้

﴿وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً﴾

(النساء:4)

ความว่า “และพวกเจ้าจงมอบแก่บรรดาสตรี ซึ่งมะฮัรของพวกนาง ด้วยความเต็มใจ”

(อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 4)

มะฮัร อาจจะเป็นเงินทองหรือทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงทั้งสองฝ่ายเช่น บ้านเรือนเรือรถสวน ไร่นา เครื่องประดับฯลฯ สิทธิและประโยชน์จากทรัพย์สิน เช่น สิทธิการอาศัยอยู่บ้าน สิทธิการเพาะปลูกบนที่ดินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้จากทรัพย์สินและสามารถกำหนดเป็นราคาได้(อิสมาแอ อาลี, 2547:61)

มะฮัรไม่ใช่ค่าตัวในการประเมินราคาของสินค้านั้นผู้หญิงจึงมิใช่สินค้านั้นที่ผู้ปกครองสามารถตั้งราคาค่าตัวเพื่อซื้อขายกัน ถ้าค่าตัวสูงกลับกลายเป็นว่าสินค้านั้นต้องคิด แต่ถ้าค่าตัวถูกสินค้านั้นที่ได้อาจไม่ใช่ของดี การมอบในลักษณะนี้ถือเป็นการดูถูกศักดิ์ศรีของสตรี เพราะของแพงอาจไม่ดีอย่างที่คิดไว้ก็ได้ อิสลามจึงไม่กำหนดค่ามะฮัร แต่ได้มอบหมายให้กับความพร้อมของฝ่ายชายและความสบายใจของฝ่ายหญิง ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละสังคมที่แตกต่างกันไปอัลกุรอานได้กล่าวถึงเรื่องราวในอดีตที่นะบีมุฮัมมัดได้ยกลูกสาวให้แต่งงานกับนะบีมุซาโดยตั้งเงื่อนไขว่าให้นะบีมุซา ทำงานเป็นลูกจ้างเป็นเวลา 8 ปีเพื่อเป็นค่าตอบแทนในการแต่งงานในครั้งนี้ ซึ่ง นะบีมุซา ได้เพิ่มอีก 2 ปีรวมเป็น 10 ปีการทำงานโดยไม่คิดค่าจ้างในครั้งนี้ หากประเมินเป็นตัวเลขแล้วนับเป็นจำนวนที่มากพอสมควร แต่ไม่ใช่เป็นหลักฐานเพื่อนำจะมาปฏิบัติ อย่างน้อยเพื่อเป็นบทเรียนว่าการกำหนดค่ามะฮัรระหว่างแหวนเหล็กเพียงหนึ่งวงหรือการสอนอัลกุรอานกับการเป็นลูกจ้างเป็นระยะเวลาถึง 10 ปี นั้นขึ้นอยู่กับธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติกันในสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย¹

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นพบว่าประเด็นการกำหนดค่ามะฮัรจะส่งผลต่อการตกลงหรือยกเลิกสำหรับคู่หมั้นในอนาคตได้ ซึ่งผู้วิจัยกำลังศึกษาและพบปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่ามะฮัร ของมุสลิมในตำบลลิคัล อำเภอมือเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งมีหลายประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่า สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลลิคัล อำเภอมือเมือง จังหวัดยะลา อยู่ห่างจาก

¹ มัสลิน มาหะมะ แต่งงานง่าย ชินายาก มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

ยะลาประมาณ 12 กิโลเมตร สภาพความเป็นอยู่ของประชากรส่วนใหญ่จะอาศัยเป็นชุมชน กิ่งเมือง ประกอบอาชีพ ฐานะ และตำแหน่งทางสังคมที่หลากหลาย เช่น รับราชการ พนักงานบริษัท เกษตรกร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อิมามมัศยิด ตลอดจนนักการเมืองท้องถิ่น เป็นต้น ประชากรตำบลลิค อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาที่หลากหลายเช่นกัน และหลายระดับ เช่น สำเร็จจากต่างประเทศ สถาบันอุดมศึกษา และ สถาบันการศึกษาปอเนาะ เป็นต้น อีกทั้งค่านิยมประชากรในพื้นที่ตำบลลิค อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ยังมีการแข่งขันในลักษณะวัตถุนิยมค่อนข้างสูง ซึ่งทั้งหมดนี้มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดมละฮ์ที่มีแนวโน้มสูงอีกด้วย

ดังนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญจะศึกษา เรื่อง “มละฮ์ในกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิค อำเภอเมือง จังหวัดยะลา” ซึ่งผู้วิจัยมีความมุ่งหวังที่จะให้วิจัยเรื่องนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเรื่องมละฮ์ดังกล่าวและส่งเสริมในการปฏิบัติเพื่อสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอิสลามต่อไป

1.2 อุดมการณ์ อุดมคติ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องมละฮ์ในกฎหมายอิสลาม: สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิค อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1.2.1 อุดมการณ์

สำหรับเรื่องมละฮ์พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในซูเราะฮ์ต่างๆดังต่อไปนี้

1.2.1.1 พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَأَتَوْنَا نِسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا

فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا﴾

(النساء: 4)

ความว่า “และพวกเจ้าจงให้แก่บรรดาหญิงซึ่งมะฮัรของนาง ด้วยความเต็มใจ แต่ถ้านางเห็นชอบที่จะให้สิ่งหนึ่งแก่พวกเจ้าจากมะฮัรนั้นแล้ว ก็จงบริโภคสิ่งนั้นด้วยความเอร็ดอร่อยและโอชา”

(อันนิชาอฺ อายะฮฺที่ 4)

อายะฮฺอัลกุรอานที่กล่าวนั้นมีข้อความสอดคล้องกับวิถยานิพนธ์นี้คือมะฮัรเป็นสิ่งที่ได้

ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายอิสลามเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่ฝ่ายชายทุกคนต้องให้แก่ฝ่ายหญิงด้วยความเต็มใจทั้งสองฝ่ายโดยในอายะฮฺไม่ได้บอกถึงจำนวนเท่าไรถึงจะเรียกว่ามะฮัรได้โดยได้กล่าวแต่เป็นสิ่งที่นางชอบ ดังนั้นจำเป็นต้องกลับมาดูที่สภาพความพร้อมของทั้งสองฝ่าย เพื่อที่จะกำหนดค่าของมะฮัรให้สอดคล้องและยินดีเต็มใจทั้งสองฝ่ายได้

1.2.1.2 พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا تَرَضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾

(النساء: 24)

ความว่า “และบรรดาหญิงที่อยู่ในปกครองของสามี นอกจากที่มีมือขวาของพวกเจ้าครอบครองเป็นบัญญัติของอัลลอฮฺที่มีแก่พวกเจ้า และได้ถูกอนุมัติให้แก่พวกเจ้าที่นอกเหนือจากนั้นในการที่พวกเจ้าจะแสวงหามาด้วยทรัพย์สินของพวกเจ้าในฐานะเป็นผู้แต่งงานมิใช่ในฐานะผู้ล่วงประเวณี ดังนั้นหญิงใดที่พวกเจ้าเสพสุขด้วยนางจากบรรดาหญิงเหล่านั้น ก็จงให้แก่พวกนาง ซึ่งสินตอบแทนแก่พวกนาง

ตามที่มีกำหนดไว้และไม่เป็นบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้าต่าง
ยินยอมกันในสิ่งนั้น หลังจากที่มีกำหนดนั้นขึ้นแท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรง
รอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ”

(อันนิซาอ์ อายะฮ์ที่ 24)

1.2.1.3 พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمْ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ
فَرِيضَةً وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدْرَهُ وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدْرُهُ مَتَاعًا
بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴾

(البقرة : 236)

ความว่า “ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้า ถ้าหากพวกเจ้าหย่าหญิง โดยที่
พวกเจ้ายังมีได้และต้องพวกนางหรือยังมีได้กำหนดคมะฮ์รใดๆแก่
พวกนางและจงให้นางได้รับสิ่งที่อำนาจประโยชน์แก่พวกนางโดยที่
หน้าที่ของผู้มั่งมีนั้นคือตามกำลังความสามารถของเขาและหน้าที่ของ
ผู้ยากจนนั้นคือตามกำลังความสามารถของเขาเป็นการให้ประโยชน์
โดยชอบธรรมเป็นสิทธิเหนือผู้กระทำผิดทั้งหลาย”

(อัล-บะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ที่ : 236)

1.2.1.4 พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ
فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ
بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَانكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّحِدَاتٍ
أَخْدَانٍ فَإِذَا أُحْصِنَ فَإِنَّ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى
الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ
تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾

(النساء: 24)

ความว่า “ และผู้ใดในหมู่พวกเขาไม่สามารมีกำลัง ที่จะแต่งงานกับบรรดาหญิงอิสระที่มีศรัทธาได้ก็จงแต่งงานกับเด็กสาว ของพวกเขาที่เป็นผู้ศรัทธาในหมู่ที่มีมือขวาของพวกเขาครอบครอง และอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงรอบรู้ยิ่งที่ในการศรัทธาของพวกเขาบางคนในหมู่พวกเขานั้นมาจากอีกบางคน ดังนั้นจงแต่งงานกับพวกนางด้วยการอนุมัติจากผู้เป็นนายของพวกนาง และจงให้แก่พวกนางซึ่งสินตอบแทนของพวกนางโดยชอบธรรมในฐานะที่พวกนางเป็นหญิงที่ได้รับการแต่งงานมิใช่เป็นหญิงที่ค้าประเวณี และ มิใช่หญิงที่ยึดเอาชายเป็นเพื่อนสนิท เมื่อพวกนางได้รับการแต่งงานแล้ว หากพวกนางกระทำความชั่ว พวกนางก็จะได้รับโทษครึ่งหนึ่งของโทษที่บรรดาหญิงอิสระได้รับ นั่นสำหรับผู้ในหมู่พวกเขาที่กลัวทำชั่วและการที่พวกเขาอดกลั้นไว้ได้นั้นเป็นการดีกว่าสำหรับพวกเขาและอัลลอฮ์ เป็นผู้ทรงอภิโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ

(อันนิสาฮ์ อายะฮ์ที่ 24)

1.2.2 อัลหะดีษ

สำหรับหะดีษนั้นมีหลากหลายหะดีษที่เกี่ยวข้องแต่ผู้วิจัยเลือกหะดีษดังต่อไปนี้

1. หะดีษที่เล่าจากอะบีชะละมะห์² ราะعهฎียัลลอฮ์ฮุอันฮุ

((أَنَّه قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَمْ كَانَ صَدَاقُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَتْ: «كَانَ صَدَاقُهُ لِأَزْوَاجِهِ ثِنْتِي عَشْرَةَ أُوقِيَّةً وَنَشًّا»، قَالَتْ: «أَتَدْرِي مَا النَّشُّ؟» قَالَ: قُلْتُ: لَا، قَالَتْ: «نِصْفُ أُوقِيَّةٍ، فَتِلْكَ خَمْسُمِائَةِ دِرْهَمٍ، فَهَذَا صَدَاقُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَزْوَاجِهِ»))

² หะดีษนี้ในเศาะฮิฮ์มุสลิมหะดีษเลขที่ (3474) ในกิตาบบินกาซ บทเศาะดากและอินชอมให้มะฮัรเป็นการสอนอัลกุรอานและแหวนเหล็กและเป็นสิ่งอื่นๆที่มีค่าน้อยหรือมีค่ามาก

(أخرجه مسلم، 3474:1981)

ความว่า “เล่าจากอะบีชะละมะห์ บินอับดุลเราะห์มาน رضي الله عنه ว่า :ข้าพเจ้า ได้ตามอาอีชะห์ رضي الله عنها ว่า มะฮ์รของท่านรอซูลุลลอฮ์ ﷺ นั้นเท่าไร นางได้กล่าวว่: มะฮ์รของท่านรอซูลุลลอฮ์ ﷺ มอบให้แก่บรรดาภริยาของท่าน นั้นสิบสองออนซ์และนัชช์ นางได้กล่าวว่า : เธอรู้ไหมว่านัชช์คืออะไร? ข้าพเจ้าตอบว่า:ไม่รู้ นางจึงกล่าวว่า: ครึ่งออนซ์ ดั่งนั้น มันก็เท่ากับห้า ร้อยดิรฮัม นี้คือมะฮ์ร ของท่านรอซูลุลลอฮ์ ﷺ ได้จ่ายให้แก่บรรดาภริยาของท่าน”

(หะดีษบันทึกโดยMuslim,3474: 1631)

2.หะดีษที่เล่าจากอานัสบุตรมาลิก³

((أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى عَلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أُمَّرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ، قَالَ: فَبَارَكَ اللَّهُ لَكَ، أَوْ لِمَ وَلَوْ بِشَاءٍ))

(أخرجه مسلم، 3475 :1981)

ความว่า “แท้จริงท่านนบี ﷺ เห็นรอยสีเหลืองอยู่บนร่างของอับดุลเราะห์มานบุตรเอาฟ์มีรอยสีเหลืองอยู่⁴ ท่านรอซูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า :โอ้อ่านเราะฮ์สุลุลลอฮ์ ฉันได้สมรสแล้วเป็นสตรีคนหนึ่งด้วยน้ำหนักเท่าเมล็ดอินทผลัมเป็นทองคำ ท่านได้กล่าวว่า : ขอให้อัลลอฮ์ทรงเพิ่มพูนให้ท่านจงฉลองการสมรสเถิดแม้ด้วยแพะหนึ่งตัว”

³ หะดีษนี้ในเศาะฮิฮ์มุสลิมหะดีษเลขที่ (3475) ในกิตาบบินกาซ บทเศาะดากและยินยอมให้มะฮ์รเป็นการสอนอัลกุรอานและแหวนเหล็กและเป็นสิ่งอื่นๆที่มีค่าเล็กน้อยหรือมีมาก

⁴ เป็นเครื่องหอมที่ผู้ฟรันที่ใช้กับคู่เป็นเจ้าสาว (อรุน บุณชม 7/ 76)

(บันทึกโดย Muslim , 1631 : 3475)

จากตัวบทหะดีษข้างต้น พอสรุปได้ว่า มะฮัรเป็นสิ่งที่มีค่าฝ่ายชายต้อง ให้แก่ฝ่ายหญิง(ภรรยา) โดยจะต้องมีค่าพอสมควร เพื่อเป็นการให้เกิดจิตต่อฝ่ายหญิง ดังนั้นในสภาพปัจจุบัน มะฮัรก็เป็นปัญหาที่จะมีแนวโน้มสูงขึ้น สืบเนื่องมาจากสภาพปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนแปลงค่านิยมและการศึกษาของฝ่ายหญิงที่สูงขึ้นประกอบด้วยกับสถานะทางสังคมของฝ่ายหญิงมีมากขึ้นในปัจจุบัน จึงส่งผลกระทบต่อหนุ่มสาว ก็จะมีจำนวนหนุ่มสาวที่ไม่แต่งงานมากขึ้นในปัจจุบันหรือไม่ก็แต่งงานช้าลง.

1.2.3 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับเอกสารที่เกี่ยวข้องนั้นมีมากตำรากฎหมายอิสลามทุกเล่มพูดถึงเรื่องนี้ หนังสืออธิบายอัลกุรอานเมื่อพูดถึงอายะฮ์ที่เกี่ยวข้องก็กล่าวรายละเอียดของเรื่องนี้ในด้านต่างๆ เช่นกันหนังสือในตำรากฎหมายอิสลาม ดังต่อไปนี้

1.2.3.1 มะสักรี กาเจ (2548) ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาเปรียบเทียบมะฮัรในกฎหมายอิสลามตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่ สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาลัยเขตปัตตานี เนื่องจากผู้เขียนอยากให้ชุมชนได้รับรู้บทบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมะฮัร แนวคิดตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่ ได้อย่างกว้างขวางและรอบด้านและเป็นการเปิดโอกาสแก่พวกเขาสามารถเลือกทัศนะใดทัศนะหนึ่งของนักกฎหมายอิสลามที่เห็นว่าถูกต้องและเหมาะสมที่สุดที่จะมาประยุกต์ใช้ในสังคม

สิ่งที่ผู้เขียนวิจัยเล่มนี้มีได้พูดถึง

วิจัยเรื่องนี้ผู้เขียนมิได้กล่าวถึงสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติหรือนำไปใช้ ซึ่งจะแตกต่างกับวิจัยเรื่องนี้ หัวข้องานวิจัยของผู้วิจัยซึ่งจะกล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดค่ามะฮัรตามบริบทที่แตกต่างกันของการนำไปใช้ในแต่ละพื้นที่รวมทั้งผลกระทบที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับมะฮัรในปัจจุบัน จนทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ในครอบครัวอีกด้วย ดังนั้นปัญหาที่ต้องแก้ไขในปัจจุบันอย่างเร่งด่วน คือมะฮัรที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ และได้เกิดค่านิยมวัตถุในสังคมมุสลิมอันนำไปสู่การขัดต่อเจตนารมณ์ที่แท้จริงในอิสลามได้

1.2.3.2 มะนุรี ะโษ๊ะ(พ.ศ. 2548)ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องศึกษาและวิเคราะห์หัตถบัญญัติและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับมะฮัร ในกฎหมายอิสลามตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่ เนื่องจากผู้เขียนเพื่อที่จะทำให้ผู้ค้นสามารถเลือกได้ตามที่พวกเขาเห็นว่าถูกต้องและเหมาะสมที่สุดที่จะมาประยุกต์ใช้ในสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดที่น่าส่งเสริมและสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง

1.2.3.3 ไพซ็อน อังนิยม ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง สิทธิในมะฮัรและสินสอด ภรรยาศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายอิสลามและกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิ่งที่ผู้เขียนวิจัยเล่มนี้มีได้พูดถึง

ผู้เขียนได้กล่าวในวิทยานิพนธ์จะเป็นการเปรียบเทียบสิทธิของภรรยาในอิสลามและกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นสิทธิในกรณีต่างๆที่เกิดขึ้น เช่นเรียกมะฮัรกรณีการหย่าร้างเป็นต้น และสิ่งที่ไม่ได้กล่าวในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ คือเกี่ยวกับการกำหนดค่ามะฮัร สภาพและปัญหาที่มีผลต่อการกำหนดค่ามะฮัร ใครเป็นผู้ที่กำหนดค่ามะฮัร มะฮัรมีอัตราสูงสุดและต่ำสุดเท่าไร และอะไรคือผลกระทบที่มีผลต่อการกำหนดค่ามะฮัรสูงเป็นต้น

ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยที่กล่าวมานั้น จะเน้นในเรื่องมะฮัรตามกฎหมายอิสลาม โดยจะกล่าววบทบัญญัติอัลกุรอานและหะดีษ และคำกล่าวของผู้รู้ต่างๆในทางทฤษฎี ซึ่งจะแตกต่างกับวิจัยเล่มนี้ คือจะกล่าวถึงสภาพและปัญหาของมะฮัรในปัจจุบันอีกด้วย เพราะสภาพและปัญหาจะมีความแตกต่างกันตามยุคและสมัยนั้นๆต่างกัน โดยจะเปลี่ยนตามเศรษฐกิจ การศึกษา ค่านิยม ที่ต่างกัน ซึ่งจะมีผลต้องการให้เป็นตัวกำหนดค่ามะฮัรที่มีความแตกต่างกันไปตามแต่ละสังคมและยุคสมัย

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการวิจัยเรื่อง “มะฮัรในกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิคดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา” มีดังนี้

1.3.1 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม

1.3.2 เพื่อศึกษา สภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิม ในตำบลลิคดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

1.3.3 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาในการนำไปใช้ของมุสลิมใน ตำบลลิคตล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยเรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิคตล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ” มีดังนี้

- 1.4.1 สามารถได้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับมะฮัร ในกฎหมายอิสลาม
- 1.4.2สามารถให้ชุมชนมีโอกาสได้รับรู้เกี่ยวกับมะฮัรที่ถูกต้องที่สุดและสอดคล้องกับการเวลา
- 1.4.3 สามารถให้ ได้รู้ถึงสภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัร ในปัจจุบันของตำบลลิคตล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
- 1.4.4 เพิ่มความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้วิจัย

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษามะฮัรตามหลักกฎหมายอิสลามและบทบัญญัติต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้ง จากอัลกุรอานอัลหะดีษ ตำราฟิกฮ์ หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความและเอกสารวิจัยจากหลายๆ สถาบันทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

เนื้อหามีดังนี้

1. นิยามของมะฮัร

1.1 ความหมายของมะฮัรในเชิงภาษา

1.2 ความหมายของมะฮัรในเชิงวิชาการ

2. บทบัญญัติของมะฮัร

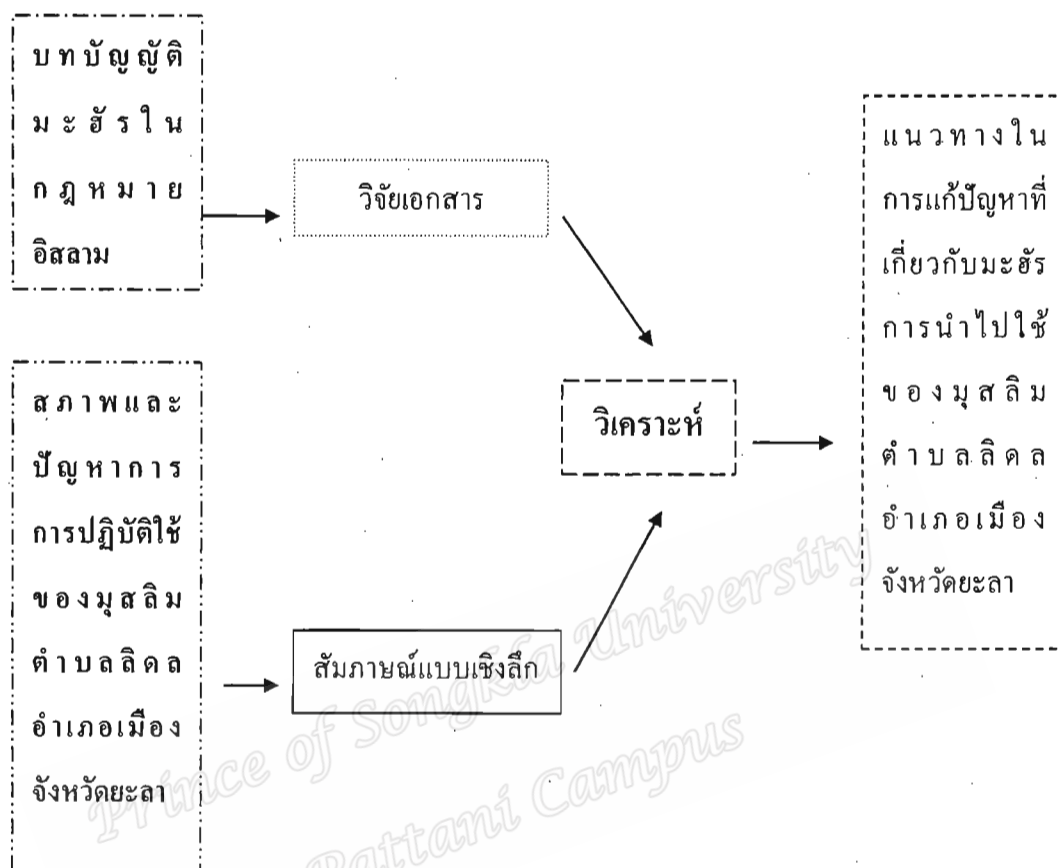
3. ผู้มีสิทธิในค้ำมะฮัร
4. ใครคือผู้กำหนดมะฮัร
 - 4.1 ช่วงเวลาทำสัญญาสมรส
 - 4.2 การกำหนดอัตรามะฮัร
5. การกำหนดอัตรามะฮัร
 - 5.1 อัตราต่ำสุดของมะฮัร
 - 5.2 ไม่มีการกำหนดอัตราสูงสุดของมะฮัร
 - 5.3 อัตราขั้นสูงสุดของมะฮัร
 - 5.4 สาเหตุที่ทำให้เรียกค้ำมะฮัรสูง
 - 5.5 ผลที่เกิดจากมะฮัรสูง
6. สิ่งที่น่ามาระบุเป็นมะฮัร
 - 6.1 สิ่งที่น่ามาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับฮาฟีอี
 - 6.2 สิ่งที่น่ามาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับหะนะฟี
 - 6.3 สิ่งที่น่ามาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับมาลิกีย์
7. ประเภทของของมะฮัร
 - 7.1 มะฮัรมุสัมมา
 - 7.2 มะฮัรมิยิล

1.5.2 ด้านสถานที่

ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลจริงจากครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้ว ในตำบล ลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นลักษณะการวิจัยที่เข้าไปสัมภาษณ์ทำความเข้าใจกับบุคคลที่มี ประสบการณ์จริงจากการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนนั้น

1.5.3 กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดพื้นฐานในการวิจัยหัวข้อ “มะฮัรในกฎหมายอิสลาม:สภาพและปัญหา การปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา”

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ ดังนี้

1.6.1 การอ้างอิงอัลกุรอานผู้วิจัยจะใช้มาตรฐานการอ้างอิงโดยระบุชื่อสูเราะฮ์และลำดับอายะฮ์ เช่น สูเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ที่ 236 ว่า

1.6.2 การอ้างอิงอัลหะดีษผู้วิจัยจะอ้างถึงผู้บันทึกหะดีษและหมายเลขหะดีษ เช่น (หะดีษบันทึกโดย al-Tirmidhiy หะดีษหมายเลข 2516)

1.6.3 การแปลและการอธิบายความหมายอายะฮ์อัลกุรอานเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะยึดคำกัร้อลกุรอานพร้อมความหมายของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย ซึ่งจัดพิมพ์และเผยแพร่โดยศูนย์กษัตริย์พะอัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอานแห่งนครมะดีนะฮ์ มุเนาะเราะฮ์ ฮ.ศ.1419

1.6.4 การแปลตำราหนังสือและเอกสารต่างๆที่เป็นภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะแปลความหมายโดยภาพรวม และจะคงรักษาความหมายของข้อความเดิมอย่างสมบูรณ์ที่สุด

1.6.5 การปริวรรตอักษรอาหรับ – ไทย และ อาหรับ – อังกฤษ ผู้วิจัยจะใช้อักษรที่เทียบ โดยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และตารางปริวรรตอักษรของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกา

1.6.6 การอ้างอิงผู้วิจัยจะใช้การอ้างอิงแบบนาม – ปี (Author – Date) โดยระบุชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าที่ใช้อ้างอิงในวงเล็บ (.....)

1.7 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้

1.7.1 หลังจากคำว่า “อัลลอฮ์” ใช้สัญลักษณ์ ﷻ อ่านว่าสุบหานะฮฺวะตะอะลา เป็นคำสรรเสริญต่อเอกองค์อัลลอฮ์แปลว่า อัลลอฮ์ผู้มหาบรสุทธิ์ และสูงส่งยิ่ง

1.7.2 หลังจากคำว่า “เราะฮูต” ใช้สัญลักษณ์ ﷺ อ่านว่า คีอัลลัลลอฮฺอะลยฮิวะฮ์ลัมเป็นพรภานาที่ชาวมุสลิม กล่าวแต่ท่านนบีมุฮัมมัดซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮ์โปรดประทานพรและความสันติสุขแต่ท่านด้วยเทอญ”

1.7.3 หลังจากคำว่าเศาะฮาบะฮฺ ﷺ อ่านว่าเราะฎีฮัลลอฮฺอันฮุเป็นพรภานาที่ชาวมุสลิมกล่าวแต่บรรดาเศาะฮาบะฮฺแปลว่า ขออัลลอฮ์ ทรงโปรดปรานในตัวของเขาเถิด

1.7.4 ใช้วงเล็บดอกไม้ ﴿...﴾ ใช้สำหรับอายะฮฺอัลกุรอาน

1.7.5 ใช้วงเล็บคู่ ((...)) ใช้สำหรับดัวบทอัลหะดีษ

1.7.6 (.....) วงเล็บเดี่ยวจะใช้สำหรับการเขียนอ้างอิง และการอธิบายศัพท์ที่สำคัญ

1.7.7 “.....” อัณประกาศจะใช้สำหรับการแปลอัลกุรอาน อัลหะดีษ ชื่อหนังสือ และประโยคคำพูด

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้บางคำทับศัพท์เป็นภาษาอาหรับซึ่งแต่ละคำมีความหมายดังต่อไปนี้

1.8.1 มะฮัร (مهر) หมายถึง ทรัพย์สินที่ฝ่ายชายวาญิบต้องจ่ายให้แก่สตรีด้วยสาเหตุมาจากการสมรสหรือการร่วมประเวณี

1.8.2 มะฮัรมุสัมมา (مهر مسمی) หมายถึง ทรัพย์สินที่ได้กำหนดไว้ก่อนทำสัญญาสมรสหรือกำหนดไว้หลังจากทำสัญญาสมรสเสร็จสมบูรณ์แล้ว

1.8.3 มะฮัรมิยัล (مهر مین) หมายถึง มะฮัรของสตรีผู้หนึ่งที่เท่าเทียมกับภรรยาตอนทำสัญญาสมรสจากตระกูลของบิดาไม่ใช่ตระกูลของมารดา

1.8.4 มัชฮับ (مذہب) หมายถึง สำนักกฎหมายอิสลามซึ่งมีกรอบแนวทางเฉพาะวินิจฉัยบทบัญญัติต่างๆที่เป็นข้อปฏิบัติแต่ละสำนัก มัชฮับที่ส่วนมากคือ มัชฮับหะนะฟียะ มัชฮับมาลิกียะ มัชฮับชาฟีอียะ มัชฮับฮัมบะลียะ

1.9 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (Indepth Interview)

1.9.1 วิจัยเอกสาร : ผู้วิจัยรวบรวมอายุชะฮาดะฮ์ในคัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรตามหลักกฎหมายอิสลาม รวมถึงทัศนะของนักวิชาการอิสลามและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมะฮัร

ประเภทของเอกสารที่เลือก

1.9.1.1 เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) มีดังนี้

- 1.คัมภีร์อัลกุรอาน และหนังสือตัฟซีร์อัลกุรอาน
- 2.หนังสืออัลหะดีษ
- 3.ตำราฟิกฮ์ของบรรดามัชฮับทั้งสี่ ได้แก่ มัชฮับหะนะฟียะ

มัชฮับมาลิกีย์ มัชฮับชาฟอีห์ และมัชฮับฮัมบะลีย์ นักวิชาการอิสลามที่เกี่ยวข้องกับมะฮัร เช่น บิดาอิอ อัสเศาะนาอิอ บิดาอะตุลมุญญะฮิด อัลมัจญ์มูอ อัลมุฆนี เป็นต้น

1.9.1.2 เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) มีดังนี้

1. เอกสาร วิทยานิพนธ์ วิจัย บทความ และวารสารที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรตามกฎหมายอิสลาม

2. หนังสือพจนานุกรมอธิบายศัพท์

1.9.2 สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยการเลือกสัมภาษณ์ครอบครัวมุสลิมที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วที่ยังสืบครอบครัวเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของมะฮัร ผู้วิจัยจึงกำหนดครอบครัวประชากรดังต่อไปนี้

1. อิมามมัศยิดตำบลลิคด
2. บิลาลมัศยิดตำบลลิคด
3. เคาะฎีบมัศยิดตำบลลิคด
4. โต๊ะครูสถาบันปอเนาะการศึกษาตำบลลิคด
5. ครูสอนศาสนาและสามัญโรงเรียนประทีปวิทยาดำบลลิคด
6. ชาวบ้าน ตำบลลิคด

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีลักษณะร่วมคือลักษณะครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1. อิมามมัศยิดตำบลลิคด จำนวน 1 คน
2. บิลาลมัศยิดตำบลลิคด จำนวน 1 คน
3. เคาะฎีบมัศยิดตำบลลิคด จำนวน 1 คน
4. โต๊ะครูสถาบันปอเนาะการศึกษาตำบลลิคด จำนวน 2 คน
5. ครูสอนศาสนาและสามัญโรงเรียนประทีปวิทยาดำบลลิคด

จำนวน 5 คน

6. ชาวบ้านตำบลลิคด จำนวน 10 คน

1.9.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ศศึกษาอายะฮ์อัลกุรอานและหะดีษที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรในอิสลาม

1. ศึกษาคัมภีร์หรือหนังสืออธิบายอัลกุรอาน เช่น คัมภีร์
2. อิบน์กาซีร์ คัมภีร์กุฎบี๊ เป็นต้น ตลอดจนศึกษาอธิบายของ
หะดีษพัตศุลบารี สุนันอะบี๋ดะอูด เป็นต้น
3. ศึกษาตำราและหนังสือในกฎหมายอิสลามในสมัยมัซฮับ ได้แก่
มัซฮับหะนะฟี๋ มาลิกี๋ ซาฟี๋อี๋ และฮัมบะลี๋
4. หนังสือของนักวิชาการร่วมสมัย เช่น ยูซุฟ เกาะรออูวีย์
หะลาลและหะรอมในอิสลาม วะฮ์บะฮ์ ฟิกฮุสุนนะฮ์ เป็นต้น
5. ศึกษาบทความวิจัย บทความที่เผยแพร่ในวารสารต่างๆ
6. ศึกษาในเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม
7. เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก

1.9.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์และการนำเสนอผลข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการประมวลเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันนำเสนอผลในรูปแบบการบรรยาย ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการจัดกลุ่มข้อมูล (Clustering) เพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิมตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ทั้งนี้ผู้วิจัยคำนึงถึงกรอบแนวคิดที่นำมาใช้เป็นสำคัญ

1.6.5 แหล่งศึกษาค้นคว้า

1. หอสมุดแห่งชาติ
2. หอสมุดจอห์น เอฟ เคเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา
เขตปัตตานี
3. ห้องสมุดวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
4. ฐานข้อมูลสารสนเทศออนไลน์ เช่น TDC เป็นต้น
5. เว็บไซต์ต่างๆ

บทที่ 2

บทบัญญัติของมะฮัรในกฎหมายอิสลาม

2.1 นิยามของมะฮัรในเชิงภาษา

คำว่า มะฮัรในเชิงภาษามาจากคำว่า (مهر المرأة) มะฮะเราะฮ์ อัลมฺรอะตะ มะฮัรฺอน มี ความหมายว่า การมอบและการจ่ายมะฮัรให้แก่ภรรยา)

มะฮัรแปลว่า คำสมรส สำหรับพหูพจน์ของมะฮัร คือ มูฮูร การอ่านและการสะกดกริยาของ มะฮัร(مهر) เหมือนคำมะนะอะอะ (منع) และนะเศาะเราะฮ์ (نصر) พยัญชนะตัวแรกตัวที่สองตัวที่สาม อ่านด้วยสะกดข้างบน คำว่า (أمرها) หมายถึงจ่ายมะฮัรให้แก่สตรี (Al- abbadi ,fairuz 1/318)

2.2 นิยามของมะฮัรในเชิงวิชาการ

สำหรับความหมายของมะฮัรเชิงวิชาการมัซฮับทั้งสี่ ได้นิยามความหมายของมะฮัรโดยใช้ ถ้อยคำที่แตกต่างกันแต่มีความหมายคล้ายคลึงกันดังต่อไปนี้

มัซฮับหะนะฟีได้นิยามว่า: ทรัพย์สินที่วาญิบ ชายต้องมอบตอนทำสัญญาสมรสหรือได้ทำ การตกลงก่อนที่จะทำสัญญาสมรส เป็นการแลกเปลี่ยนที่ชายได้สมรสกับนาง (kamal ibnu umar:3 /361)

มัซฮับมาลิกียได้นิยามว่า: ทรัพย์สินที่ต้องมอบให้แก่ภรรยาเป็นการแลกเปลี่ยนที่ได้สมรส กับนาง (Al-dusuqi 1998:3 /293)

มัชฮับชาฟีอี๋ได้นิยามว่า: ทรัพย์สินที่วาญิบต้องจ่ายด้วยสาเหตุมาจากการสมรสหรือการร่วมประเวณี (Al-sharbini 1994:4 /366) และ (Al-nawawi 1996:18 /3)

มัชฮับหัมบะลียี่ได้นิยามว่า :ทรัพย์สินที่วาญิบต้องจ่ายเป็นการตอบแทน ด้วยสาเหตุมาจากการสมรส ถึงแม้ว่าทรัพย์สินนั้นได้กำหนดของสองฝ่ายที่ได้มีการยินยอมกัน (Al- babuti 1982:5 /128)

สรุปแล้วมะฮัรนั้นคือทรัพย์สินที่สามีจำเป็นต้องจ่ายให้แก่ภรรยาด้วยสาเหตุมาจากการสมรสเป็นการตอบแทนที่สามีได้สมรสกับภรรยา

2.3 เหตุผลในการบัญญัติมะฮัร

อัลลอฮ์ได้บัญญัติการสมรส ทั้งได้ทั้งระเบียบการเพื่อเป็นองค์ประกอบและได้กำหนดเงื่อนไขเพื่อรองรับการสมรส นักกฎหมายอิสลามได้ให้การสมรสเริ่มต้นด้วยสำนวนเฉพาะแล้วตามด้วยกฎเกณฑ์ต่างๆของการสมรสส่วนหนึ่งของกฎเกณฑ์เหล่านั้นคือมะฮัรเป็นกฎเกณฑ์ของสัญญาสมรสอัลลอฮ์ได้กำหนดให้มะฮัรเป็นหน้าที่ของสามีในการแสวงหาความสุขจากการมีเพศสัมพันธ์กับภรรยา ทั้งมีการบัญญัติให้ชายต้องจ่ายมะฮัรให้กับหญิงทั้งในอัลกุรอานและอัลหะดีษ และมีการห้ามผู้ปกครองบิดาของลูกมาเป็นกรรมสิทธิ์ตัวเอง เพราะบุตรสาวนั้นไม่ใช่สินค้ำที่จะมาซื้อขายและแลกเปลี่ยน แต่ทว่าเธอคือผู้มีเกียรติซึ่งเธอคืออามานะฮ์ที่สามีจะต้องปกป้องรักษา ดังนั้นเมื่อผู้ชายต้องการแสวงหาความสุขจากการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิง และแสวงหาผลประโยชน์จากผู้หญิงในการใช้ชีวิตร่วมกัน อิสลามได้บัญญัติกฎหมายเฉพาะกับชายโดยการให้ผู้ชายมอบมะฮัรให้กับหญิงที่ตนได้สมรสเพื่อเป็นการแสดงถึงความจริงใจในความต้องการของชายที่มีต่อหญิง ดังอัลลอฮ์ได้กำหนดมะฮัรกับท่านนบีอาดัมขณะที่ท่านต้องการเข้าใกล้นางหะวาอ์ โดยมาลาอิกะฮ์ได้กล่าวกับนบีอาดัมว่า "โอ้อาдамท่านจงออกห่างจากนางจนกว่าจะได้มอบมะฮัรให้แก่นาง" แบบอย่างดังกล่าวบ่งบอกว่า ภรรยาคือผู้เป็นเจ้าของมะฮัรอย่างสมศักดิ์ศรีและเป็นการให้เกียรติซึ่งกันและกันในทุกยุคทุกสมัย (อัลฮัรบีนี 1975 เล่ม 3 หน้า 366)

บทบัญญัติในอิสลามย่อมมีเหตุผลเสมอไม่ว่าจะเป็นบทบัญญัติในเรื่องใดก็ตาม อัจจุหัยลี 1989/ 253 มีใจความว่า“เหตุผลในการบัญญัติมะฮัรนั้นเป็นการเปิดเผยความต้องการอย่างจริงใจของฝ่ายชายในการสมรสและการใช้ชีวิตฉันท์สามีภรรยา เป็นการยกย่องและให้เกียรติแก่หญิง เป็นจุดเริ่มต้นของรากฐาน แห่งการดำเนินชีวิตคู่อย่างสมเกียรติ เพื่อให้ความตั้งใจในการดำเนินชีวิตคู่นั้นสมบูรณ์และเป็นการสมรสที่มั่นคง และเพื่อฝ่ายหญิงจะได้เตรียมตัวในสิ่งที่จำเป็นจากเครื่องแต่งการและค่าใช้จ่ายอื่นๆในการสมรส (อัจจุหัยลี1989/ 253)

อิสลามได้บัญญัติมะฮัร ไม่ใช่เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างตัวผู้เป็นภรรยา กับสิ่งที่มีค่าของสามี แต่มะฮัรคือเกียรติแห่งความดีที่สูงส่งของหญิง ท่านบูรฮานุดดีนมีใจความว่า “อิสลามได้บัญญัติมะฮัรเพื่อให้เกิดความมีเกียรติแห่งการสมรส ไม่ใช่บัญญัติมะฮัรมาเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเหมือนกับราคาสินค้าจากการซื้อขายหรือเป็นค่าจ้างจากการว่าจ้างเพราะหากเป็นเช่นนั้นแล้วจำเป็นจะต้องระบุมะฮัรก่อนสัญญาสมรสแต่สัญญาสมรสนั้นต้องใช้ได้โดยไม่ต้องระบุมะฮัรในขณะที่ทำสัญญาสมรส

มะฮัรเป็นบทบัญญัติที่อิสลามกำหนดขึ้นเพื่อลบล้างระบบแห่งความมงายการกดขี่ข่มเหงต่อภรรยาของชนสมัยก่อนอิสลามที่เห็นสตรีไร้ค่าไม่มีความสำคัญและไม่มีสิทธิ์ครอบครองทรัพย์สินอะไรเลย เป็นการวางหลักประกันให้กับนางเพื่อไม่ให้ผู้ชายมักง่ายมองสตรีเป็นเป็นแค่ทางผ่านเพื่อสนองอารมณ์เพียงชั่วคราวด้วยการกำหนดมะฮัรทำให้ผู้ชายได้นึกถึงทรัพย์สินที่เขาได้สละไปมีความเสียดายต่อทรัพย์สินโดยไม่คิดเปลี่ยนคู่ครองด้วยเหตุผลเพียงเล็กน้อย (อัลศิดดัต 1416 หน้า 12-13) มีใจความว่า “กฎหมายอิสลามได้มีการบัญญัติให้สามีต้องจ่ายต้องจ่ายมะฮัรให้แก่ภรรยา เพื่อเป็นกานปลอบใจนาง ขอมรับศักดิ์ศรีของนาง และเป็นการลบล้างสภาพความมงายของชนสมัยก่อนที่เคยเอารัดเอาเปรียบนางเหยียดหยามนาง และเอาทรัพย์สินสมบัตินาง ซึ่งมันคือสิทธิ์ส่วนตัวของนาง และเป็นกรรมสิทธิ์ของนางโดยกำหนด ไม่มีญาติคนใดเป็นหุ้นส่วนในกรรมสิทธิ์นั้นเลย และไม่มีผู้ใดมาใช้อำนาจตัดสินใจในการใช้จ่ายต่างๆในหนทางศาสนาอนุมัติ ดังนั้นนางมีสิทธิ์ที่จะให้มะฮัรซึ่งเป็นสิทธิ์ของนางกับใครหรือให้ใครยึดมะฮัรของนาง หรือเอามะฮัรไปบริจาคทานและการใช้จ่ายอื่นๆที่อิสลามอนุญาต”

ดังนั้นมะฮัรเป็นบันไดขั้นแรกของการสมรสที่บ่งบอกถึงความเสถียรของผู้ที่เป็นสามีที่
ต้องมอบให้ภรรยา เพื่อแสดงถึงความรักและความจริงใจที่เขาพร้อมที่จะให้กับนาง เพื่อเป็น
หลักประกันให้กับตัวนางทั้งได้รับรู้ถึงความจริงใจอย่างแท้จริงในการที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกันตลอดไป
และมะฮัรถูกกำหนดเป็นหน้าที่ของผู้ชายโดยไม่ใช้หน้าที่ของผู้หญิงเพราะผู้ชายคือผู้นำครอบครัว
และด้วยรูปลักษณ์และพลังกำลังตาม โครงสร้างของอัลลอฮ์ให้กับชายเหนือกว่าหญิง เป็น
ผู้สืบตระกูลและผู้รับผิดชอบค่าเลี้ยงดูคือสามี (อรรถฟิอิลัม 8 หน้า 253) ได้กล่าวว่าการบัญญัติ
มะฮัรเพื่อให้เกิดความรักความห่วงใยระหว่างสามีภรรยา และมะฮัรเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับฝ่ายชาย
เพราะผู้ชายนั้นแข็งแรงและความพยายามมากกว่าผู้หญิงและผู้ชายเป็นนำครอบครัวและวงศ์
ตระกูล

สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกที่อัลลอฮ์ผู้ทรงสร้างมาล้วนแต่มีความสำคัญและค่าในตัวมันเอง
ไม่ว่าสิ่งนั้นจะมีความแข็งแรงหรือมีความอ่อนโยนผู้ชายและผู้หญิงก็เช่นเดียวกันทั้งสองมี
ความสำคัญและมีค่าที่แตกต่างกัน ถ้ามองถึงสภาพทั่วไปแล้วผู้ชายน่าจะใช้กำลังและแข็งแรงที่มี
อยู่ บังคับและขู่ขู่เพื่อให้ได้ผู้หญิงมาครอบครอง แต่ด้วยความอ่อนโยนความมีค่าในตัวผู้หญิง จึง
ทำให้ผู้ชายต้องจ่ายยอมที่จะต้องสรรหาและสละในสิ่งที่มีค่าเพื่อแลกกับตัวนาง สิ่งนั้นคือมะฮัรที่
อิสลามได้กำหนดให้กับชายต้องมอบให้กับหญิงที่เขาสมรส อิสลามได้กำหนดมะฮัรตามสภาพที่
เป็นจริงและถูกต้อง ซึ่งเป็นที่ยอมรับของมนุษย์ทั้งโลกเป็นการเป็นความและรักษาปกป้องสิทธิซึ่ง
กันและกัน

2.4 บทบัญญัติของมะฮัร

มะฮัรเป็นสิ่งที่วาญิบฝ่ายชายต้องจ่ายให้ฝ่ายหญิง เป็นมติเอกฉันท์ของนักกฎหมายอิสลาม
โดยไม่มีผู้ใดคัดค้าน (อัลนาวาวี 1996 เล่ม 18 หน้า 4) มีมติเอกฉันท์ของนักกฎหมายอิสลาม มะฮัร
เป็นสิ่งที่อิสลามกำหนดให้สามีต้องจ่ายแก่ภรรยาในการสมรส แต่การระบุมะฮัรในขณะที่ทำสมรส
นั้นไม่ได้เป็นเงื่อนไขที่จำเป็น (อัลอรัซมี เล่ม 1397 หน้า 135)

อิบนุกะมะฮฺ มีใจความว่า “อิสลามได้กำหนดมะฮฺรเป็นสิ่งที่วาญิบในทุกครั้งที่การทำสัญญาสมรสโดยสามีต้องจ่ายให้แก่ภรรยา แต่ทว่าภาระมะฮฺรในขณะที่ทำสัญญาสมรสนั้นไม่ได้เป็นเงื่อนไขในการที่จะทำให้สัญญาสมรสนั้นถูกต้องใช้ได้” ดังคำตรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ว่า

﴿ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمْ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ﴾

(البقرة: 236)

ความว่า “ไม่มีบาปใดๆแก่พวกเจ้า ถ้าหากพวกเจ้าหย่าภรรยา โดยที่พวกเจ้ายังมิได้สัมผัสพวกนางหรือได้กำหนดมะฮฺรใดๆแก่พวกนาง”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ อายะฮฺที่ 236)

อัลลอฮ์ ﷻ ไม่ได้ถือว่าเป็นการบาปจากการหย่าในการสมรสที่ไม่ได้ระบุมะฮฺร การหย่าผู้หญิงจะไม่เกิดขึ้นเว้นแต่ในกรณีที่สัญญามีความถูกต้องสมบูรณ์เท่านั้น ดังนั้นการสมรสโดยไม่ระบุมะฮฺรถือว่าใช้ได้แต่ตามที่กล่าวมาแล้วว่า มะฮฺรเป็นสิ่งที่วาญิบที่สามีต้องจ่ายให้แก่ภรรยาอันเป็นผลของสัญญาสมรสหากไม่ได้ระบุมะฮฺรในสัญญาสมรสก็เป็นหน้าที่ของสามีที่ต้องจ่ายมะฮฺรมิฉิล เพราะการสมรสจะไม่มีมะฮฺรไม่ได้

ดังคำตรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ว่า

﴿ وَأَحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً ﴾

(النساء: 24)

ความว่า “และได้ถูกอนุมัติแก่พวกเจ้าที่นอกเหนือจากนั้น ในการที่พวกเจ้าจะแสวงหามาด้วยทรัพย์ของพวกเจ้าในฐานะเป็นผู้สมรส มิใช่ในฐานะผู้ล่วงประเวณี ดังนั้นหญิงใดที่พวกเจ้าเสพสุขด้วยนางจากบรรดาหญิงเหล่านั้น ก็จงให้แก่พวกนางซึ่งสินตอบแทนแก่พวกนาง

(อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 24)

2.5 ผู้มีสิทธิในค่ามะฮัร

สิ่งที่เกี่ยวข้องกับค่ามะฮัร มะฮัรเป็นสิทธิของสตรีฉะนั้นค่ามะฮัรจึงเป็นสิทธิของนางโดยไม่มีใครมีสิทธิ์ร่วกับนาง นางจึงมีสิทธิ์ครองค่ามะฮัรแต่เพียงผู้เดียว (อัลฮัรบีนี แหล่งเดิม หน้า 226)

มะฮัรเป็นสิทธิของภรรยาคนเดียวโดยไม่มีใครมีสิทธิ์ในมะฮัรนั้น มะฮัรเป็นสิ่งที่นางเอาไปใช้ในสิ่งที่เป็นการความต้องการของนาง (อับดุลการิมชัยดาน 1993:7/52)

อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสไว้ในอัลกุรอาน ว่า

﴿وَأَتُواالنِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً﴾

(النساء:4)

ความว่า “ และจงให้แก่บรรดาหญิงซึ่งมะฮัรของนางด้วยความเต็มใจ ”

อิบนุอับบาส ได้กล่าวว่าอัลลอฮ์ ﷻ ได้เจาะจงคำตรัส(โองการนี้)ต่อบรรดาสามีทั้งหลาย เพื่อให้บรรดาสามีจ่ายมะฮัรให้แก่บรรดาภรรยาของพวกเขาเพื่อเป็นการปลอบใจนาง ทักษะนี้เป็นทักษะส่วนใหญ่ของนักกฎหมายอิสลามและเป็นทักษะที่ถูกต้องที่สุด

อะบูฮุสลิษ ได้กล่าวว่าอัลลอฮ์ ﷻ ได้เจาะจงคำตรัสต่อบรรดาระลีย์(ผู้ปกครองฝ่ายหญิง) เพราะในสมัยยาสีละฮะฮ์เมื่อบรรดาระลีย์ได้ทำการสมรสบรรดาสตรีที่อยู่ในการปกครองของพวกเขา บรรดาระลีย์จะครอบ ครองมะฮัรของสตรีและไม่แบ่งมะฮัรให้กับนางเลยอัลลอฮ์ ﷻ ได้ห้ามการกระทำดังกล่าวและใช้ให้บรรดาระลีย์มอบมะฮัรของนางให้กับนาง

ซึ่งทั้งสองทักษะเป็นการบ่งบอกว่า มะฮัรเป็นกรรมสิทธิ์ของภริยาแต่เพียงผู้เดียว โดยไม่มีใครเข้ามามีส่วนถึงแม้ว่าจะเป็นพ่อแม่ของนางก็ตามและนางมีสิทธิ์ที่จะนำมะฮัรไปให้ใครหรือทำอะไรก็ได้ที่ไม่ขัดต่อหลักศาสนาอิสลามและหากนางจะมอบมะฮัรให้กับผู้ที่เป็นสามีของนางเองด้วยความเต็มใจก็เป็นสิ่งที่ศาสนานูมัตัดังคำตรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ว่า

﴿وَأَتُواالنِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا﴾

(النساء:4)

ความว่า “และจงให้แก่บรรดาหญิงซึ่งมะฮัรของนางด้วยความเต็มใจ แต่ถ้านางเห็นชอบที่จะให้สิ่งหนึ่งแก่พวกเจ้าจากมะฮัรนั้นแล้ว ก็จงบริโภคสิ่งนั้นด้วยความเอร็ดอร่อยและโอชา”

ดังนั้นจากอายะฮ์ดังกล่าว พอที่จะสรุปได้ว่าอัลลอฮ์ﷻ กล่าวอีกว่า อิสลามอนุญาตให้ภรรยามอบค่ามะฮัรให้แก่สามีตนเองได้ซึ่งพอสรุปได้ว่าในการที่จะมอบให้กับสามีนั้นก็ เป็นสิทธิของภรรยาแต่เพียงผู้เดียว

2.6 ใครคือผู้กำหนดมะฮัร

เมื่อมะฮัรเป็นสิ่งที่กฎหมายอิสลามกำหนดในการสมรส ดังนั้นใครคือผู้ที่มีสิทธิในการกำหนดมะฮัร ในเรื่องนี้พอที่จะสรุปได้ 2 ประการดังนี้

2.6.1 ช่วงเวลาทำสัญญาสมรส

มะฮัรเป็นสิทธิของอัลลอฮ์ﷻ ที่คาดพิงไปถึงหญิงและผู้ปกครอง สำหรับการกำหนดมะฮัรเป็นสิทธิของอัลลอฮ์ﷻ นั้นมีความชัดเจนบางครั้งกำหนดโดยการระบุมะฮัรในการทำสัญญาสมรส บางครั้งโดยการกำหนดจำนวนมะฮัรมิยิลหากไม่ได้ระบุมะฮัรในสัญญาสมรส ดังนั้นคู่สามีภรรยาจะตกลงกันปฏิเสธมะฮัรถือว่าใช้ได้จึงเป็นสิ่งชี้ชัดว่ามะฮัรเป็นสิทธิของอัลลอฮ์ﷻ และอีกอย่างคือบรรดานักกฎหมายอิสลามได้มีข้อกำหนดจำนวนน้อยสุดของมะฮัรการกำหนดจำนวนมะฮัรเป็นข้อกำหนดของกฎหมายอิสลาม และกฎหมายอิสลามก็ไม่ยินยอมให้ระบุจำนวนมะฮัรน้อยกว่าจำนวนน้อยสุดที่กฎหมายอิสลามกำหนดไว้ จำเป็นจะต้องเพิ่มให้ได้ตามจำนวนน้อยสุดที่กฎหมายอิสลามระบุไว้ ตามทัศนะมัซฮับอิหม่ามอาบูฮานีฟะฮ์ได้กำหนดจำนวนน้อยสุดของมะฮัรไว้ 10 ดิรฮัม เมื่อมีการตกลงสมรสในมะฮัรที่น้อยกว่า 10 ดิรฮัม จะต้องเพิ่มให้ครบ 10 ดิรฮัม ด้วยเหตุผลที่ว่านั่นคือจำนวนที่กฎหมายอิสลามได้กำหนดไว้(บุรฮานุดดีน 434-435)

2.6.2 เมื่อสิ้นสุดสัญญาสมรส

เมื่อสัญญาการสมรสเสร็จสิ้นสมบูรณ์ มะฮัรที่ได้ระบุก็เป็นสิทธิของภริยาคนเดียว โดยไม่มีใครมีสิทธิในมะฮัรนั้น มะฮัรเป็นสิ่งที่นางสามารถเอาไปใช้ในสิ่งที่นางมีความต้องการ(อับดุลกรีมชัคดาน 1993:7/52)

2.7 การกำหนดอัตรามะฮัร

นิติศาสตร์อิสลามมิได้กำหนดขอบเขตของความน้อยและความมากของมะฮัรเอาไว้เพราะมนุษย์นั้นแตกต่างกันในเรื่องของความรวยและความยากจนและแตกต่างกันในเรื่องของความกว้างขวางและความคับแคบของแต่ละชนบทรธรรมเนียมประเพณีในการปฏิบัติดังนั้นนิติศาสตร์อิสลามจึงปล่อยเอาไว้อย่างกว้างๆ เพื่อปล่อยโอกาสให้แต่ละคนไปตามความสามารถของพวกเขาและตามสภาพของพวกเขาและประเพณีปฏิบัติของพวกเขาด้วยทุกตัวบทที่ได้มีมาในเรื่องนี้ระบุว่าไม่มีการวางเงื่อนไขในเรื่องสินสอดนอกเสียจาก

ว่ามันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ โดยไม่ต้องพิจารณาถึงความมากหรือน้อย ดังนั้นจึงอนุญาตให้แม้จะเป็นแหวนที่ทำด้วยเหล็กสักวงหนึ่งหรือผลอินทผลัมเม็ดเดียว หรือด้วยการสอนคัมภีร์ของอัลลอฮ์ให้ หรือสิ่งที่คล้ายๆกันนั้น ทั้งนี้เมื่อทั้งสองฝ่ายได้ยินยอมหรือพอใจ (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ 2525/3:214)

การกำหนดอัตรามะฮัรในสัญญาสมรสไม่มีตัวบทจากอัลกุรอานและไม่มีตัวบทจากหะดีษที่ได้กำหนดอัตราความสูงสุดและอัตราความน้อยสุดของมะฮัร แต่บรรดานักกฎหมายอิสลามมีทัศนะแตกต่างกัน

ในการกำหนดอัตรามะฮัร พอที่จะสรุปได้ดังนี้

2.7.1 อัตราต่ำสุดของมะฮัร

นักกฎหมายอิสลามได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับอัตราต่ำสุดของมะฮัร 5 ทัศนะดังนี้

1. ทัศนะมัชฮับชะนะฟียกกล่าวว่า มะฮัรที่น้อยที่สุดนั้นคือ 10 ดิรฮัม (เชากานีเล่ม 6 หน้า 167)

2. ทัศนะมัชฮับมาลิกีย์ กล่าวว่า มะฮัรที่น้อยที่สุดนั้นคือ 3 ดิรฮัม หรือ ¼ ดินาร์หรือสิ่งเหมือนกับทั้งสอง จากสิ่งที่สามารถตีราคาได้จากสิ่งของต่างๆหรือทุกสิ่งทีสะอาดไม่เป็นสิ่งสกปรกในด้านกฎหมายอิสลามถือว่าเป็นสิ่งมีค่าจากสิ่งของต่างๆหรืออสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ที่กฎหมายถือว่าใช้เป็นประโยชน์ได้ ไม่ใช่เครื่องดนตรี หรือเป็นสิ่งที่สามารถที่จะรับมอบให้กับภริยาได้ มีลักษณะ ชนิด และจำนวนที่ชัดเจน(อาบู อัลบะรอกะฮ์ 1392 เล่ม 2 หน้า 28)

3. ทัศนะมัชฮับฮาฟีอีย์และหัมบะลีย์ มีใจความว่า ทุกสิ่งที่ถูกเรียกว่าทรัพย์สินหรือ

ทุกสิ่งที่สามารถตีราคาด้วยทรัพย์สินได้ถือว่าเป็นมะฮัรได้เมื่อทั้งสองฝ่ายมีความพึงพอใจ (อัลนาวาวิ๊ย์ แห่งเล่มหน้า 482)

4. ท่านอิบนุอิซฮาม กล่าวว่า ทุกอย่างที่เป็นของใช้เป็นมะฮัรได้ถึงแม้จะเป็นเมล็ดงาก็ตาม (อิบนุอิซฮาม 1687/ 15)

5. ทุกๆ สิ่งที่มีราคาใช้เป็นมะฮัรได้ไม่ว่าจะมีราคาด้วยตัวของมันเองหรือสิ่งที่มีราคาที่มีลักษณะเดียวกัน (อิบนุกัษิม 1950/178)

2.7.2 ไม่มีการกำหนดอัตราสูงสุดของมะฮัร

นักกฎหมายอิสลามมีความเห็นแตกต่างกันในการกำหนดอัตราค่าสูงสุดของมะฮัรแต่พวกเขาไม่มีความขัดแย้งกันในการกำหนดอัตราสูงสุดของมะฮัร ดังนั้นอัตรามะฮัรจำนวนเท่าไรก็ได้ที่คู่สามีภริยามีความพึงพอใจ อิบนุกุคมาฮ์กล่าวว่า สำหรับอัตราสูงสุดของมะฮัรนั้น ไม่มีการกำหนดโดยมติเอกฉันท์ของนักกฎหมายอิสลาม (อิบนุกุคมาฮ์ 681)

อันนะวาวิ๊ย์กล่าวว่า นักกฎหมายอิสลามมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า แท้จริงมะฮัร ไม่มีการกำหนดอัตราสูงสุด เพราะกฎหมายอิสลามไม่ได้กำหนดคอบทบัญญัติสิ่งนี้ไว้

ดังคำตรัสของอัลลอฮ์ ﷻ

﴿وإن أردتم استبدال زوج مكان زوج وآتيتم إحداهن قنطارا فلا تأخذوا منه شيئا أتأخذونه بهتانا وإثمًا﴾

﴿مبيناً﴾

ความว่า “และหากพวกเจ้าต้องการเปลี่ยนคู่ครองคนหนึ่งแทนที่คู่ครองอีกคนหนึ่ง โดยพวกเจ้าได้ให้แก่นางหนึ่งในหมู่ นางเหล่านั้น ซึ่งทรัพย์สินอันมากมายก็ตาม ก็จงอย่าได้เอาสิ่งใดจากทรัพย์สินนั้นคืน พวกเจ้าจะเอามันคืนด้วยการอุปโลกความเท็จและการกระทำบาปอย่างชัดเจนกระนั้นหรือ”

(ซูเราะฮ์ อันนิสาฮ์ 4:20)

ดังนั้นการให้จำนวนมากในอายะฮ์ดังกล่าว ไม่ใช่เป้าหมายในการกำหนดจำนวนของมะฮัร แต่เป็นการเปรียบเทียบถึงความมากซึ่งถ้าหากว่าสิ่งที่กล่าวมานั้น เป็นการอธิบายถึงความ

จำกัดของความมากในเรื่องมะฮัรแน่นอนอัลลอฮ์ ﷻ ก็จะห้ามประชาชาติทั้งหลายไม่ให้เพิ่มมากกว่าจำนวนนั้น (อันนะวาบี 482)

2.7.3 อัตราขั้นสูงสุดของมะฮัร

เมื่อพิจารณาบรรดาหะดีษเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัรภรรยาของท่านนบี ﷺ และจากมะฮัรของบรรดาซอหาบะฮ์ในสมัยท่านรอซูล ﷺ นักกฎหมายอิสลามกล่าวว่าไม่ควรเรียกมะฮัรมากกว่าอัตราที่ได้ระบุจากสายรายงานต่าง ๆ คือ 500 ดิรฮัม และเป็นการกำหนดต่อผู้ที่เรียกมะฮัรเกิน 500 ดิรฮัม (อับดุลการิมชัยดาน หน้า 483)

ทัศนะมัซฮับหัมบะลีกล่าวว่า ไม่ควรเรียกมะฮัรมากกว่า 500 ดิรฮัม ซึ่งเป็นอัตราที่กำหนดจากมะฮัรของบรรดาภรรยาของท่านเราะซูล ﷺ โดยเหตุผลที่ว่าเมื่อมีการเรียกมะฮัรสูงเพราะความจำเป็นบางครั้งก่อให้เกิดโทษทั้งในโลกนี้และโลกหน้า (อับนุกุดดามะฮ์ หน้า 681)

ทัศนะมัซฮับชาฟีอีกล่าวว่า ไม่ควรเรียกมะฮัรมากกว่า 500 ดิรฮัม ซึ่งเป็นอัตรามะฮัรของภรรยาท่านเราะซูล ﷺ และลูกสาวของท่าน (อันนะวาบี 482)

ทัศนะมัซฮับมาลิกีกล่าวว่า การเรียกมะฮัรสูงเป็นการน่าเกลียด เพราะการดำเนินชีวิตของมนุษย์มีความแตกต่างกัน บางคนเป็นผู้ที่มีฐานะร่ำรวยและบางคนเป็นผู้ที่มีฐานะยากจน จึงไม่กำหนดอัตราสูงสุดของมะฮัรเพื่อเปิดโอกาสให้เป็นไปได้ตามความสามารถและฐานะของพวกเขา (อัลดัครีร์ หน้า 309)

2.7.4 สาเหตุที่ทำให้เรียกค่ามะฮัรสูง

มนุษย์มีการดำรงชีวิตที่ไม่เหมือนกันและมีความต้องการที่แตกต่างกัน ความต้องการมะฮัรของบางสังคมในปัจจุบันเกินความสมดุลระหว่างฐานะของสามีและภรรยาจึงก่อให้เกิดปัญหา

มากมายในสังคม และส่วนหนึ่งจากสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเรียกมะฮัรสูง ดังนี้

1. การมีทรัพย์สินมาก จะไม่ปรากฏการเรียกมะฮัรสูงเว้นแต่ในขณะที่มีมนุษย์มีเงินทองมั่งคั่ง และในเมืองที่มีความเจริญแบบสมัยใหม่ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนหน้านี้

2. สามีมีความต้องการแสดงความร่ำรวยที่มีอยู่ และต้องการให้ภรรยาและญาติพี่น้องที่มีความพึงพอใจในจำนวนเงินที่นำเสนอ

3. ผู้ปกครองมีความละโมภ โดยที่เขาไม่มีความสามารถพอในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสมรส ในฐานะที่เขาเป็นเจ้าของกิจการโดยที่เขาต้องรับภาระค่าใช้จ่ายมากมาย ซึ่งเขาจำเป็นต้องเรียกค่ามะฮัรสูงเพื่อไม่ให้เกิดข้อบกพร่องในการจัดงาน

4. การเลียนแบบผู้อื่นอย่างไรเหตุผล และในสิ่งที่ผู้หนึ่งได้ปฏิบัตินั้นก็จำเป็นต่ออีกผู้หนึ่งที่จะต้องปฏิบัติตาม ถ้าไม่เช่นนั้นแล้วถือว่าเป็นการบกพร่อง และจะถูกวิจารณ์จากคนรอบข้าง

5. ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในการกำหนดมะฮัร ความคิดเห็นของนางและความต้องการของนางถูกนำมาพิจารณาโดยไม่ได้แยกแยะว่าการกำหนดมะฮัรนั้นเป็นหน้าที่ของใคร

6. การโอ้อวดในเรื่องการจัดการสมรสซึ่งนำไปให้ค่ามะฮัรสูงและมีชาตินิยมในการโอ้อวด(อัล ยาซีน 1408/ 70:72)

ดังนั้นในสังคมมุสลิมควรมีค่านิยมแบบอิสลาม ไม่ควรตามกระแสนิยมของต่างศาสนิก ควรจัดระเบียบสังคมเกี่ยวกับการเรียกมะฮัรให้อยู่ในระดับที่มีความสมดุลทั้งสองฝ่าย โดยการเรียกมะฮัรไม่น้อยและไม่มากเกินไป เพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคม

2.7.5 ผลที่เกิดจากการเรียกค่ามะฮัรสูง

เมื่อสังคมหนึ่งสังคมใดมีการเรียกมะฮัรสูงจนกระทั่งไม่มีความสมดุลระหว่างฐานะของคู่สามีภรรยา สิ่งที่จะตามมาหลังจากการกำหนดมะฮัรดังกล่าวคือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทั้งฝ่ายสามีและฝ่ายภรรยา และปัญหาต่าง ๆ ในสังคมนั้นพอสรุปได้ดังนี้

1. ทำให้ชายหนุ่มมากมายเป็นโสดและทำให้สตรีมากมายเป็นโสดที่สูงอายุ สำหรับชายหนุ่มที่ไม่มีทรัพย์สินหรือมีทรัพย์สินน้อยและเขาต้องการที่จะระงับตัวเขาจากการถูกนำไปสู่ความวิตกกังวลและความโศกเศร้า ดังนั้นการเป็นโสดของเขาทำให้หลายๆครั้งที่เขาถูกชักนำไปสู่สิ่งที่จะต้องห้ามและเขาได้ใช้ชีวิตโดยไม่ได้สมรส และบางครั้งเขาต้องแบกรับภาระหนี้สินที่เขาไม่มีความสามารถที่จะชดใช้ และจาก

การเรียกมะฮัรสูงทำให้เขาและภรรยาของเขาใช้ชีวิตด้วยความยากจนลำบาก หลังจากสมรสและจะนำไปสู่ความล้มเหลวและเกิดข้อบกพร่องในการสมรสซึ่งเป็นการลงโทษจากอัลลอฮ์ด้วยสาเหตุเรียกค่ามะฮัรสูง ความสุรุษสุร้ายและความยโส

2. เกิดความเลื่อมเสียในวงศ์ตระกูลในการไม่ตกลงในการสมรสจึงทำให้ต้องสรรหาผู้อื่นมาแทนที่
3. ชายหนุ่มเกิดความกลางแกลงใจตัวเองต่อวงศ์ตระกูลด้วยสาเหตุการไม่ตกลงและความยุ่งเหยิงในการทะเลาะทงานจากการที่ล้มเหลวในความหวัง
4. ทำให้เยาวชนส่วนมากไม่อยู่ในความเคารพบิดามารดาและพวกเขาฝ่าฝืนประเพณีที่ดี และฝ่าฝืนจากการปฏิบัติสิ่งที่เป็นมรดกตกทอดที่มีค่า
5. ผู้ปกครองได้หลอกลวงผู้อยู่ในโอวาทโดยการยับยั้งการสมรสที่มีความเหมาะสมและถูกต้อง ซึ่งเขาเข้าใจว่าผู้ที่มีความเหมาะสมนั้นไม่มีความสามารถที่จะจ่ายค่ามะฮัรที่มากได้ โดยหวังว่าจะมีผู้ที่ให้มะฮัรที่มากกว่าถึงแม้ว่าเขาผู้นั้นเป็นคนที่ศาสนาไม่ยินยอมและเป็นผู้ที่มีมารยาทที่ขัดต่อหลักศาสนา และไม่ได้หวังว่าผู้หญิงจะมีความสุขหรือไม่เมื่อไปอยู่กับเขา
6. เป็นการบังคับเหนือความสามารถของชายซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นศัตรูที่จะเกิดขึ้น ระหว่างเขาและภริยา เมื่อเกิดความยากลำบากแก่เขาในการแสวงหาทรัพย์สินเพื่อการสมรสกับนาง เพราะเป้าหมายของการสมรสคือความสุข ไม่ใช่ความทุกข์ (อัลมุสนันท์ ม.ป.พ หน้า 57-58)

2.7.6 วิธีการให้มีความสมดุลในการเรียกมะฮัร

เมื่อการกำหนดอัตรามะฮัรจากผู้นำไม่เป็นการเห็นชอบจากบทบัญญัติอิสลามซึ่งความสมดุลนั้นจะต้องเป็นที่เห็นชอบจากบทบัญญัติอิสลาม แต่ว่าแน่นอนการกำหนดอัตรามะฮัรนั้นจะต้องมีความพึงพอใจทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงพร้อมทั้งผู้ปกครองฝ่ายหญิงจะอย่างไรให้ความถูกต้องนี้เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นจำเป็นสำหรับผู้นำ และนักวิชาการ ต้องเผยแพร่หลักการอิสลามและเป้าหมายของการสมรสที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของอิสลามดังนั้นจึงจำเป็นต้องกระจายความเข้าใจเกี่ยวกับความสมดุลในการเรียกมะฮัรดังต่อไปนี้

1. การชี้แจงให้รู้ถึงเป็นเป้าหมายของการสมรส

เป้าหมายของการสมรสตามทัศนะของอิสลามคือการหยุดความต้องการของผู้ชายและผู้หญิงที่บริสุทธิ์ด้วยวิธีการยินยอม (ฮาลาล) คือการสมรส และเป็นการปกป้องผู้ชายและผู้หญิงไม่ให้กระทำผิดชินา (ร่วมประเวณีโดยไม่ได้สมรส) และเป็นการสร้างครอบครัวมุสลิมที่มีความรักความห่วงใยซึ่งกันและกันและเพื่อสืบทอดวงศ์ตระกูลเกิดลูกหลานเป็นผู้ที่ภักดีต่อพระเจ้าและสละ

ในหนทางของพระเจ้า ดังนั้นการสมรสเป็นแนวทางที่นำไปสู่เป้าหมายของบทบัญญัติอิสลาม ดังกล่าวจะนั้น เมื่อรับทำการสมรสก็ย่อมเกิดเป้าหมายบทบัญญัติดังกล่าวเร็วขึ้น จึงไม่ควรเรียก มะฮัรสูง ๆ จะเป็นอุปสรรคในการสมรส ดังนั้นเป้าหมายของการสมรสคือ การเรียกมะฮัรที่มีความ สมดุลกันระหว่างชายและหญิง

2. การเรียกมะฮัรน้อยและให้รับสมรส

แท้จริงการที่อิสลามสนับสนุนให้รับสมรสก็เพื่อหวังที่จะปกป้องไม่ให้ตกไปอยู่ในภาวะ ล่อแหลมต่อความชั่วร้ายและ ไม่เป็นที่สงสัยว่าการเรียกมะฮัรน้อยนั้นเป็นความกล้าที่จะก้าว ไปสู่ การสมรสซึ่งจะก่อให้เกิดผลประโยชน์กับหญิงและผู้ปกครองหญิง

3. ผู้ปกครองขัดขวางการสมรสเพื่อเรียกค่ามะฮัรสูง

ชี้แจงผู้ปกครองฝ่ายหญิงว่าศาสนาห้ามไม่ให้พวกเขาขัดขวางการสมรสเมื่อชายและหญิงมี ความเหมาะสมกัน หรือผู้หญิงต้องการและยอมรับในความเหมาะสมนั้น

4. การสมรสไม่ใช่การซื้อขาย

การสมรสไม่ใช่การซื้อขาย แต่เป็นการดำรงไว้ซึ่งแบบฉบับของอิสลามและเป็นส่วน หนึ่งที่ทำให้ชายและหญิงสร้างสังคมครอบครัวมุสลิมและหญิงมีความพึงพอใจที่ถูกกำหนดให้เป็น ภริยาและแม่ และชายมีความพึงพอใจในการถูกกำหนดให้เป็นสามีและพ่อ ดังนั้นจำเป็นส่งเสริม เหนือชายที่มีความเหมาะสม ไม่ใช่กำหนดมะฮัรสูง

5. การปฏิบัติตามผู้รู้จากบรรพบุรุษ

ผู้รู้จากบรรพบุรุษได้เป็นตัวอย่างให้กับมวลมนุษย์ในการเรียกมะฮัรน้อยและพวกเขาได้ ส่งเสริมให้สมรสกับชายที่มีความเหมาะสมที่พึงพอใจในศาสนาและกริยามารยาท ไม่ใช่กับผู้ที่เรียก มะฮัรสูงดังนั้นมนุษย์จะต้องปฏิบัติอย่างสมดุลในเรื่องมะฮัรของหญิง ไม่ใช่การบังคับและการ กำหนดจากผู้เฒ่า (อับดุลการิมชัยดาน หน้า 77-78)

2.7.8 สิ่งที่น่ามาระบุเป็นมะฮัร

2.2.9 สิ่งที่น่ามาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับฮาฟีอี

สำหรับสิ่งที่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับฮาฟีอีคือทุก ๆ สิ่ง ที่ สามารถนำมาซื้อขายได้ หรือทุก ๆ สิ่งที่มีค่าหรือเป็นค่าจ้าง ถึงแม้ว่าค่าของสิ่งนั้นจะมากหรือน้อยก็

ตาม หรือเป็นหนี้สินที่ต้องชำระเลยหรือหนี้สินที่ค้างชำระ หรือสิทธิที่เป็นประโยชน์ที่ได้ กำหนดเวลาที่แน่นอน หรือเย็บผ้าให้แก่นาง หรือนำทาสที่หนีกลับมาให้กับนางจากสถานที่ที่มีความชัดเจน หรือทำงานให้กับนางในระยะเวลาที่แน่นอน หรือสอนอัลกุรอาน บทโคลงกลอนหรือวรรณคดีที่อนุมัติ หรือสอนการเขียนหรือการประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาสามารถกำหนดกำหนดเป็นมะฮัรได้ (อัชชาฟีอี 1973/220)

สำหรับสิ่งที่หะรอมไม่สามารถใช้เป็นมะฮัรได้ เช่น สุรา สุกร หรือสิ่งที่ได้ขโมยมา หรือการสอนคัมภีร์เตาระฮู¹ และอินญีลหรือการสอนบางส่วนของหนังสือทั้งสองถ้าหากชายผู้เป็นสามีได้สมรสกับสตรีผู้เป็นภริยา โดยชายผู้เป็นสามีได้นำสิ่งที่หะรอมมาเป็นมะฮัร การสมรสนั้นใช้ได้ แต่ว่าญิบแก่ชายผู้เป็นสามีต้องจ่ายมะฮัรมิฮิลให้แก่ภริยาแทน เพราะสามีนำสิ่งที่ใช้ไม่ได้มาเป็นมะฮัร สำหรับสุรา สุกร ศาสนาอิสลามถือว่าเป็นที่ไม่มีค่าและไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินสำหรับสิ่งที่ได้ขโมยมาเป็นสิ่งที่ไม่ได้อยู่ในครอบครองของสามี และสำหรับคัมภีร์เตาระฮู และอินญีลนั้นถูกยกเลิกและถูกเปลี่ยนสำนวน จึงเป็นสิ่งหะรอม เสมือนกับการนำของหะรอมมาเป็นมะฮัร และไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัรจากสิ่งที่ไม่มีค่าเพราะเปรียบเสมือนเป็นสิ่งที่ไม่มีค่า และไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัร ได้จากสิ่งที่มีการครอบครองที่ไม่สมบูรณ์ เช่น สิ่งที่ได้ซื้อไว้แล้วแต่ยังไม่ได้รับ และไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้จากสิ่งที่ไม่สามารถนำมามอบให้กับภริยาได้ เช่น ทาสที่หนีออกจากบ้าน หรืออูฐที่ได้สูญหายหรือนกที่บินบนท้องฟ้า เพราะมะฮัรคือสิ่งตอบแทนในสัญญาสมรส เสมือนการตอบแทนในการซื้อขายและการตอบแทนของการเช่า ซึ่งไม่สามารถกระทำได้จากสิ่งที่ได้กล่าวมา หากคู่สามีภริยาได้สมรสกันด้วยมะฮัรที่ได้กล่าวข้างต้นการสมรสนั้นถือว่าใช้ได้ไม่เป็นโมฆะ เพราะว่าการสมรสที่มีได้กำหนดมะฮัรมาตั้งแต่ต้น เป็นการสมรสถูกต้องตามหลักอิสลาม ดังนั้นการสมรสที่ได้กำหนดมะฮัรที่ใช้ไม่ได้ก็เป็นการสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายอิสลามเช่นเดียวกัน แต่ว่าการสมรสสองกรณีดังกล่าววาญิบแก่ชายต้องจ่ายมะฮัรมิฮิลให้แก่ภริยาเพราะว่าสตรีไม่ยินยอมให้สมรสโดยไม่มีการตอบแทนโดยที่สามีไม่ได้ส่งมอบสิ่งตอบแทนให้แก่นาง เปรียบเสมือนผู้ชายได้ขายสิ่งของอย่างหนึ่งแก่ผู้ซื้อและผู้ซื้อได้จ่ายสิ่งที่หะรอมให้แก่ผู้ชายวาญิบแก่ผู้ซื้อต้องชดใช้สิ่งอื่นให้แก่ผู้ชาย และไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้จากสิ่งที่ไม่ทราบคุณลักษณะอย่างไร หรือนำสัตว์มาเป็นมะฮัร โดยไม่ได้ระบุว่าเป็นสัตว์ชนิดไหน มีลักษณะ

¹ เตาระฮู คือคัมภีร์ทรงประทานลงแก่นบีมุซา อินญีล คือคัมภีร์ที่ทรงประทานลงแก่นบีอิซาด้วยภาษาครีต (ยูนาเนียฮู)

อย่างไร หรือได้ระบุหรือกำหนดสิ่งที่ไม่ทราบ ว่าสิ่งของอะไร เช่น ได้กำหนดว่าสิ่งของเครื่องใช้ใน บ้านเป็นมะฮัร โดยไม่ได้ระบุว่า เป็นเครื่องใช้อะไร หรือได้กำหนดผลไม้เป็นมะฮัรทั้งที่ผลไม้นั้นยังไม่ออกผล ถือว่ามะฮัรดังกล่าวใช้ไม่ได้ หรือได้กำหนดสิ่งของที่ไม่มีประโยชน์เป็นมะฮัร เช่น แมลง หรือได้กำหนดสิ่งที่ไม่สามารถนำมาส่งมอบให้ภริยาได้ เช่น นกที่บินในท้องฟ้าหรือปลาที่ว่ายอยู่ในน้ำ หรือได้กำหนดเปลือกหรือเมล็ดผลไม้เป็นมะฮัร สิ่งดังกล่าวมาไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้ (อัลฮัรบีนี้ หน้า 376)

2.7.9 สิ่งนำมาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับหะนะฟี

สำหรับสิ่งที่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับหะนะฟี คือ ทุก ๆ สิ่งที่มีค่ามีความชัดเจนแน่นอนและสามารถรับมอบได้ เช่น ทองและเงิน จะเป็นทองแท่งหรือทองรูปพรรณ จะเป็นเงินเหรียญหรือเงินธนบัตร และสิ่งนำมาเป็นมะฮัรได้จะเป็นเงินสดหรือหนี้สินเป็นสิ่งที่สามารถนำมาชั่งตวงได้ เป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือสิ่งที่สามารถนำมาทำการค้าขายได้ เช่น เสื้อผ้า เป็นต้น สิ่งเหล่านี้นำมาเป็นมะฮัรได้

สำหรับผลประโยชน์ที่ได้รับจากขายหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากสิ่งของที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินได้ เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่ารถยนต์ สิ่งเหล่านี้นำมาเป็นมะฮัรได้สำหรับสิ่งที่ไม่มียก ไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้ เช่น มุสลิมคนหนึ่งได้สมรสกับมุสลิมะฮฺ โดยได้นำซากสัตว์ที่ตายโดยไม่ได้เชือด เลือด สุรา หรือสุกรมาเป็นมะฮัร สิ่งเหล่านี้นำมาเป็นมะฮัรไม่ได้ เพราะ สิ่งดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นสิ่งมีค่าตามทัศนะอิสลาม และนำมาเป็นมะฮัรไม่ได้จากการที่ผู้ชายคนหนึ่งได้สมรสกับหญิง โดยการที่ชายคนนั้นเอาการหย่าร้างกับภริยาคนแรกมาเป็นค่ามะฮัร หรือเอาการสละสิทธิคือศันนั้นถือว่าไม่ใช่ทรัพย์สิน (อัลกาซานี 1327/2:253)

2.7.10 สิ่งนำมาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับมาลิกีย์

สำหรับสิ่งที่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ คือทุก ๆ สิ่งที่ศาสนาถือว่าเป็นสิ่งมีค่า จากสิ่งของ สัตว์ อสังหาริมทรัพย์ หรือสิ่งสะอาดไม่เป็นนะญิส เพราะสิ่งที่สกปรกอิสลามถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่มียก และสิ่งนำมาเป็นมะฮัรต้องเป็นสิ่งที่มิใช่ประโยชน์ เพราะสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ตามหลักกฎหมายอิสลาม เช่น เครื่องดนตรี กฎหมายอิสลามถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่มียก และ

สิ่งที่นำมาเป็นมะฮัรต้องเป็นสิ่งทีภริยาสามารถรับมอบได้ และมะฮัรต้องเป็นสิ่งที่จะต้องรู้ถึงชนิด จำนวนและประเภท

อิสลาแ อาลี ได้สรุปจากความหมายของมะฮัรตามหลักกฎหมายอิสลามมาตรา 129 ว่า สิ่งที่จะนำมาเป็นมะฮัรได้นั้นมีดังนี้

1. ทรัพย์สินทั้งหลายเช่น บ้านเรือน สวน ไร่ นา เงิน ทอง เครื่องประดับ ฯลฯ
2. สิทธิและผลประโยชน์จากทรัพย์สิน เช่น สิทธิการอาศัยอยู่ในบ้าน สิทธิการเพาะปลูกใน ดิน หรือประโยชน์จากอย่างอื่นที่ได้จากทรัพย์สินและสามารถตีราคาได้ (อิสมาแ อาลี หน้า 54)

2.7.11 ประเภทของมะฮัร

นักกฎหมายอิสลามได้แบ่งมะฮัรแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ มะฮัรมุสัมมา และมะฮัรมิยิล

2.7.11.1 ประเภทที่หนึ่งมะฮัรมุสัมมา

มะฮัรมุสัมมาหมายถึงทรัพย์สินที่ถูกระบุในสัญญาสมรสหรือภายหลังจากการ สัญญาสมรสโดยการยินยอมด้วยข้อตกลงที่ชัดเจนในสัญญาสมรสหรือสามีกำหนดให้มะฮัรกับ ภริยาหลังจากสัญญาสมรสโดยการยินยอมหรือโดยการกำหนดของผู้พิพากษา (อัซซุฮดี หน้า 265)

ดริศได้ให้ความหมายมะฮัรมุสัมมาว่า ทรัพย์สินที่ถูกระบุในสัญญาสมรส หรือ ภายหลังจากการสมรสด้วยความยินยอม โดยมีความเห็นตกลงชัดเจนในสัญญาสมรส หรือกำหนด ให้แก่ภริยาภายหลังจากการสมรสด้วยความยินยอม หรือกำหนดโดยผู้พิพากษา ดังอัลลอฮ์ ผู้ดริศไว้ อย่างครอบคลุมในอัลกุรอาน ว่า

﴿وقد فرضتم لمن فريضة فنصف ما فرضتم﴾

ความว่า “โดยที่พวกเจ้าได้กำหนดมะฮัรแก่นางแล้ว ก็จงให้แก่นางครึ่งหนึ่งของสิ่ง ที่พวกเจ้ากำหนดไว้”

(สุเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ 2:237)

ทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ระบุว่าสิ่งที่เป็นของกำนัลมอบให้สตรีก่อนสัญญาสมรสหรือขณะ สัญญาสมรสถือว่าเป็นมะฮัรมุสัมมาถึงแม้ว่าจะไม่มีการกำหนดเงื่อนไขก็ตามและสิ่งที่กำนัลให้แก่ ผู้ปกครองของนางก็ถือว่าเป็นมะฮัรเช่นกัน และหากอย่างนางก่อนการร่วมประเวณีสามีมีสิทธิเอา

ของก้านัลคืนครั้งหนึ่ง อนึ่งสิ่งที่ก้านัลแก่ผู้ปกครองหลังทำสัญญาสมรสถือเป็นการให้กรณีพิเศษ ซึ่งสามีและภริยาไม่มีสิทธิในสิ่งนั้น (อัลคาร์ดีร์ หน้า 455)

กรณีที่ต้องจ่ายมะฮัรกลับมา

1. ได้มีการร่วมประเวณีระหว่างสามีกับภริยา
2. คู่สมรสคนใดคนหนึ่งเสียชีวิต
3. การอยู่สองต่อสองในมิดชิด

มะฮัรกลับมาจะตกเป็นของภริยาครั้งหนึ่งโดยที่เหลืออีกครึ่งหนึ่งต้องคืนให้แก่สามีในกรณีดังต่อไปนี้

1. การหย่าร้างก่อนการร่วมประเวณี
2. กรณีอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องจ่ายมะฮัรครั้งเดียว

2.7.11.2 ประเภทที่สองมะฮัรมิยิล

มัซฮับหะนะฟีได้ให้ความหมายของมะฮัรมิยิลว่า มะฮัรของสตรีที่มีค่าเท่าเทียมกับภริยาขณะทำสัญญาสมรสจากตระกูลฝ่ายบิดาของสตรีในประเทศและในสมัยของนางเช่นพี่สาวหรือน้าสาวหรือลูกพี่ลูกน้องของนาง มิใช่มาจากตระกูลฝ่ายมารดาถึงแม้ว่าไม่มีใครจากตระกูลฝ่ายบิดาก็ตาม และเป็นการเปรียบเทียบถึงลักษณะต่าง ๆ อันพึงปรารถนาโดยทั่วไป คือฐานะทางเศรษฐกิจ ความสวยงาม อายุควาสาวของนาง ความฉลาด และความเคร่งครัดในศาสนา เพราะค่ามะฮัรย่อมแตกต่างกันในแต่ละประเทศ และเพราะความแตกต่างของทรัพย์สิน ความสวยงาม อายุ ความฉลาด และศาสนา ดังนั้นค่ามะฮัรของผู้หญิงที่จะเพิ่มมากขึ้นเพราะการมีฐานะทางเศรษฐกิจของนาง ความสวยของนางอายุความสาวของนาง ความฉลาดของนาง และความเคร่งครัดในศาสนาของนาง ดังนั้นจำเป็นในการเปรียบเทียบระหว่างผู้หญิงสองคนด้วยลักษณะดังกล่าว เพื่อกำหนดมะฮัรมิยิลของนางจากต้นตระกูลของนางและหากไม่มีผู้ที่เท่าเทียมนางจากฝ่ายบิดาของนางให้พิจารณามะฮัรมิยิลโดยเปรียบเทียบกับสตรีที่มีสถานะทางสังคมที่มีกับฝ่ายบิดาของนางและหากไม่มีก็ให้สามีบอกมาดคยการสาบานเพราะสามีย่อมปฏิเสธต่อการที่ภรรยาเรียกค่า มะฮัรสูงขึ้นเงื่อนไขในการกำหนดมะฮัรมิยิล คือ คำบอกเล่าของผู้ชายสองคนและผู้หญิงสองคน และคำกล่าวของพยาน และหากไม่มีพยานที่เป็นธรรม ก็ให้สามีกล่าวโดยสาบาน(อัซซุฮัลลี หน้า 266)

มัชฮับหัมบะลีย์ได้ให้ความหมายของมะฮัรมีนิลว่ามะฮัรมีนิลให้พิจารณาจากญาติใกล้ชิดทั้งหมดของสตรีระดับเดียวกัน ทั้งฝ่ายบิดาและฝ่ายมารดา เช่น พี่สาว น้องสาว ลูกพี่ลูกน้อง มารดา น้องสาว และคนอื่นจากคนใกล้ชิดจากนาง และหากไม่มีญาติก็ให้เปรียบเทียบกับสตรีในประเทศของนาง และหากไม่มีใครก็ให้เปรียบเทียบกับสตรีใกล้ชิดจากประเทศอื่นที่ใกล้กัน

มัชฮับมาลีเกียและอิหม่ามซาฟีอีได้ให้ความหมายของมะฮัรมีนิลว่า คือสิ่งที่สามีปรารถนาจะให้เปรียบเทียบกับภริยาของเขาตามประเพณี

มัชฮับซาฟีอีมีความเห็นว่าค่ามะฮัรมีนิล ด้วยค่ามะฮัรของสตรี(อาศอบะฮฺ) หลักฐานหะดีษจากอับดุลลอฮฺเล่าว่า

((عن عبدالله في رجل تزوج امرأة فمات عنها ولم يدخل بها ولم يفرض لاصداقاه فقال

لها الصداق كاملا وعليها العدة ولها الميراث فقال

معقل بن سنان سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم قض به في براءة بنت واشق

ความว่า “เล่าจากอับดุลลอฮฺว่า ชายคนหนึ่งที่ได้สมรสกับหญิงคนหนึ่งและเขาได้เสียชีวิตก่อนโดยที่เขาไม่ได้อยู่ร่วมกับนางเขายังไม่ได้กำหนดค่ามะฮัรให้นางท่านได้กล่าวว่านางได้รับมะฮัรครบถ้วน และนางได้รับมรดก มีอ้อด อิบนูสินาน กล่าวว่าฉันได้ยินท่านเราะฮฺสูลได้ตัดสินไว้ในเรื่องของบิรวะฮฺ บินตี วาซิก” (อาบูดาอูด 1807)

ให้กำหนดมะฮัรมีนิล โดยการพิจารณากับบุคคลที่ใกล้ชิดที่สุดก่อนและบุคคลที่ใกล้ชิดคนางที่สุดคือ พี่น้องหญิงบิดามารดาเดียวกัน, หลานสาว, น้องสาว, และบุตรสาว และหากไม่มีญาติผู้หญิงของทายาทที่เป็น อะศอบะฮฺ(ส่วนที่เหลือของมรดก) ก็ให้พิจารณาค่ามะฮัรจากฝ่ายมารดาและน้องสาวของนาง เพราะพวกเขาเป็นญาติใกล้ชิดที่สุดและหากไม่มีญาติใกล้ชิดเลยให้พิจารณาค่ามะฮัรจากหญิงในประเทศเดียวกัน, จากนั้นให้พิจารณาค่ามะฮัรจากหญิงที่เหมือนกับนาง (อิซฮูฮฺยัลลี หน้า 266-267)

มัชฮับมาลีเกียให้ทัศนะว่า ให้พิจารณาค่ามะฮัรมีนิลจากญาติใกล้ชิดของภริยาตามคุณสมบัติของ สกุล ความรวย และความสวย เหมือนค่ามะฮัรของญาติผู้หญิงที่บิดามารดาเดียวกันหรือจากฝ่ายบิดา ไม่นอมนัดให้พิจารณาจากฝ่ายมารดาหรือน้องสาว และให้พิจารณาค่ามะฮัรมีนิลเหมือนแนวทางของทัศนะมัชฮับอะนะฟีที่ไ้ระบุไว้ด้วยความเห็นส่วนใหญ่ที่สอดคล้องกัน ให้พิจารณาเรื่อง ศาสนา ความรวย ความสวย

ความฉลาด มารยาท อายุ ความสาว เป็นมาย่ ประเทศ เชื้อชาติและวงศ์ตระกูล หรือสิ่งที่คิดว่าเป็น เกียรติจากบิดาได้เช่น เกียรติ ความรู้ ความสุภาพ ความสำเร็จ ความดี ความก้าวหน้า และสิ่งอื่น ๆ ที่คิดว่าเป็นมะฮัรได้ และให้พิจารณาคุณสมบัติเหล่านี้ในวันสมรสสำหรับการสมรสที่สมบูรณ์และให้พิจารณาคุณสมบัติดังกล่าวในวันที่มีการร่วมประเวณี เพราะเวลาดังกล่าวคือเวลาที่ควรกำหนดค่ามะฮัร (มียิล) เช่นกรณีที่มีการเสพเมดูนิโรทโยวียิบจะต้องจ่ายค่ามะฮัร โดยให้พิจารณาคุณสมบัติเหล่านี้ในวันที่ได้มีการร่วมประเวณี

ทัศนะมัซฮับหัมบะลีย์กล่าวว่า หากญาติของนางมีค่าถูกต้องตามประเวณี และหากประเพณีของเขาเรียกค่ามะฮัรสูงจนไม่สามารถตอบสนองได้การมีค่ามะฮัรก็เหมือนกับไม่มีและหากประเพณีของพวกเขาสามารถชำระได้ก็ให้ชำระเอาไว้ได้ เพราะว่ามันเป็นค่ามะฮัรของหญิง หากประเพณีของพวกเขาสามารถชำระไม่ได้ก็ให้จ่ายค่ามะฮัรเลย เพราะจะได้ทดแทนค่าสินเปลืองจึงจำเป็นจะต้องจ่ายค่ามะฮัรตามค่าสินเปลืองนั้น หากประเพณีไม่เหมือนกันจะชำระหรือจ่ายเลย หรือกรณีมีความแตกต่างกันว่าค่ามะฮัรมากหรือน้อย ให้พิจารณาระดับปานกลาง และให้พิจารณาตามอัตราเงินของประเทศในขณะนั้น และหากอัตราเงินเปลี่ยนแปลงก็ให้พิจารณาจากสภาพส่วนมากเพราะเป็นการทดแทนค่าสินเปลือง ก็ให้เทียบราคาค่าสินเปลืองดังกล่าว(อัชชูฮัยลี หน้า 268)

กรณีที่จะต้องจ่ายมะฮัรมียิลจำเป็นจะต้องจ่ายมะฮัรมียิลให้แก่ภริยาในกรณีต่างต่อไปนี้

1. นิกาสต์ฟวิฎ คือการสัญญาสมรสที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามแต่ไม่ได้ระบุค่ามะฮัร และเรียกสตรีที่สมรสว่า (مفوضة) (อ่านสระกัสเราะฮอกษรวาว) หากอ่านด้วยสระกัสเราะฮอกษรวาวมีความหมายว่า สตรีที่ยกเรื่องค่ามะฮัรให้เป็นหน้าที่ของสามี หากอ่านด้วยสระฟัตตะฮอกษรวาวหมายถึง การกำหนดค่ามะฮัรเป็นหน้าที่ของผู้ปกครอง กล่าวคือ สตรีมอบหน้าที่ให้สามีเป็นผู้ตกลงค่ามะฮัร การทำสัญญาประเภทนี้เรียกว่าสัญญาตฟวิฎ

2. การสมรสที่ได้ตกลงกันว่าไม่มีค่ามะฮัร การสมรสที่ตกลงระหว่างคู่สามีภริยาว่า จะทำการสมรสโดยไม่มีค่ามะฮัร การสมรสที่มีเงื่อนไขดังกล่าว วายิบเหนือสามีต้องจ่ายมะฮัรมียิลให้กับภริยา หากทั้งสองได้มีการประเวณีกันหรือเกิดการเสียชีวิตของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจากคู่สามีภริยาตาม

ทัศนะส่วนใหญ่ของนักกฎหมายอิสลาม คือ ทัศนะมัชฮับหะนะฟี ทัศนะมัชฮับชาฟีอี๊ยะและทัศนะมัชฮับหัมบะลี๊ยะ

3.การสมรสที่ได้กำหนดมะฮัรที่ใช้ไม่ได้ การสมรสที่ได้กำหนดมะฮัรขณะทำสัญญาสมรสด้วยสิ่งที่ศาสนาอิสลามถือว่าไม่เป็นทรัพย์สิน เช่น ซากสัตว์ที่ตายแล้วหรือได้กำหนดมะฮัรจากสิ่งที่ไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่าเช่น เมล็ดข้าวสาลีหนึ่งเม็ดหรือน้ำหนึ่งหยดหรืออื่น ๆ จากสิ่งที่ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ประโยชน์ หรือได้กำหนดมะฮัรจากสิ่งที่ศาสนาอิสลามถือว่าเป็นสิ่งไม่มีค่า เช่น สุนัข สุรา เป็นต้น หากว่าสามีเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ถึงแม้ว่าภริยาเป็นชาวคัมภีร์ (กิตาเบียฮะฮุ) ก็ตาม หรือได้กำหนดมะฮัรจากสิ่งที่ไม่สามารถส่งมอบกันได้ เช่น นกที่กำลังบินอยู่บนท้องฟ้าหรือกำหนดมะฮัรจากสิ่งที่สามารถถือโก่งกันได้ เช่น แร่ธาตุที่อยู่ในดิน หรือได้กำหนดมะฮัรจากสิ่งที่ไม่รู้คุณลักษณะประเภท หรือชนิด จากสิ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งกันได้ เมื่อได้กำหนดสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นเป็นมะฮัร วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิฉิลหากมีการร่วมประเวณีกันหรือเกิดการเสียชีวิตก่อนมีการประเวณีตามทัศนะส่วนใหญ่ของนักกฎหมายอิสลามคือทัศนะมัชฮับหะนะฟี๊ยะ ชาฟีอี๊ยะและหัมบะลี๊ยะ

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

บทที่ 3

สภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิม ในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เมื่อได้รับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มุสลิมในตำบลลิดลอำเภอเมือง จังหวัดยะลาผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการแบ่งเป็นสัดส่วนซึ่งคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะครอบคลุมและอยู่ในขอบเขตของประเด็นดังนี้

3.1 ผู้นำศาสนาตำบลลิดล

ประเด็นที่หนึ่ง: ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัร

1.1 ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของมะฮัรอย่างไร?

อิมามมัศยิดได้ให้ความหมายของมะฮัรว่า “คือทรัพย์สินค่าสมรสที่ชายต้องการชำระให้แก่สตรีอันเนื่องมาจากการสมรส”

คอเต็บได้ให้ความหมายของมะฮัรว่า “เงินทองหรือทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นกับข้อตกลงทั้งสองฝ่าย”

บีลาลได้ให้ความหมายของมะฮัรว่า มะฮัรคือสิ่งที่มีค่าหรือสามารถใช้ประโยชน์ได้

1.2 ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้มีสิทธิรับมะฮัรอย่างไร?

อิมามมัศยิดได้กล่าวว่า “หลังเสร็จสิ้นพิธีแต่งงาน ครอบครัวยุคใหม่ไม่มีสิทธิในการครอบครองมะฮัรใดๆทั้งสิ้น ยกเว้นบุตรสาวนั้นยินยอม”

คอเต็บได้กล่าวว่า “บิดามารดา หรืออะลีย์ ไม่มีสิทธิในทรัพย์สินมะฮัรดังกล่าว เว้นแต่ฝ่ายหญิงมอบให้ ยกให้ หรืออนุญาตให้ใช้จ่ายได้”

บิลาลได้กล่าวว่า“มะฮัรเป็นสิทธิโดยสมบูรณ์ของภริยาเพียงผู้เดียวเท่านั้น โดยบุคคลอื่นไม่มีสิทธิใดๆเลยในมะฮัรไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม ยกเว้นบุตรสาวอนุญาต”

1.3 ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตรการเรียกมะฮัรอย่างไร ?

อิมามมัซฮิดได้กล่าวว่า “อัตรการเรียกมะฮัรนั้นเครื่องประดับแหวนทองหรืออานอัลกุรอรานให้แก่ฝ่ายหญิงนั้นถือว่าเป็นมะฮัรในการนิกะฮ์แล้ว”

บิลาลได้กล่าวว่า “อัตรการเรียกมะฮัรอาจจะเป็นเงินทองหรือทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงทั้งสองฝ่าย”

คอเต็บได้กล่าวว่า “อัตรการเรียกมะฮัรไม่จำเป็นต้องเงินทองก็ได้ บ้านเรือน เรือกสวน ไร่นา หรือเครื่องประดับ ที่สามารถกำหนดเป็ราคาได้”

1.4 ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตรค่าสุดและสูงสุดของมะฮัรอย่างไร ?

อิมามมัซฮิดได้กล่าวว่า “ต่ำสุดคือแหวนเงินและอะไรก็ได้ที่มีค่า ส่วนสูงสุดคืออยู่ที่ความสามารถของฝ่ายชาย”

คอเต็บและบิลาลได้กล่าวว่า “ต่ำสุดคือของที่มีค่าและนำมาใช้ประโยชน์ได้ ส่วนสูงสุดคือไม่จำกัดตัวเลข อยู่ที่ความสามารถของฝ่ายชาย”

1.5 ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่อนุญาตให้นำมาเป็นมะฮัรอะไรบ้าง ?

อิมามคอเต็บและบิลาลได้กล่าวว่า “สิ่งที่อนุญาตให้นำมาเป็นมะฮัร เช่น เงิน ทอง สวนไร่นา บ้านเรือนหรือของที่มีค่าและสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ได้”

ประเด็นที่สอง : ผู้ที่มีสิทธิกำหนดมะฮัร

1.6 สิ่งที่ถูกกำหนดค่ามะฮัรเป็นอะไรบ้าง?

ผู้นำศาสนาได้กล่าวว่า “สิ่งที่ถูกกำหนดค่ามะฮัร เช่นเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ แหวน ทอง และอ่านอัลกุอานให้แก่ฝ่ายหญิงก็ได้เช่นกัน”

1.7 ใช้อะไรเป็นมาตรฐานในการกำหนดมะฮัร?

ผู้นำศาสนาได้กล่าวว่า “มะฮัรถือว่าเป็นของขวัญและสินน้ำใจที่ฝ่ายชายมอบให้ฝ่ายหญิงด้วยความเต็มใจและเป็นของขวัญสานสายใยแห่งความรัก มะฮัรจึงไม่ใช่ค่าตัวในการประเมินราคา”

1.8 ใครเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดมะฮัร?

ผู้นำศาสนาได้กล่าวว่า “บทบาทในการกำหนดมะฮัรมีสอิทธิทั้งบุตรสาวและครอบครัวของเขาเอง”

1.9 ใครมีอำนาจครอบครองมะฮัร?

ผู้นำศาสนาได้กล่าวว่า “เมื่อฝ่ายชายได้มอบมะฮัรแก่ฝ่ายหญิงหลังเสร็จพิธีแต่งงาน ครอบครัวฝ่ายหญิงคนใดคนหนึ่งไม่มีสิทธิในการครอบครองมะฮัรนั้น นอกเสียจากบุตรสาวยินยอม”

ประเด็นที่สาม : ปัญหาในการกำหนดมะฮัร

1.10 ปัจจุบันในสังคมของท่านมีการแข่งขันกันเรียกมะฮัรเพราะเหตุผลใด ?

ผู้นำศาสนาได้กล่าวว่า “ด้วยเหตุตามกระแสโลกปัจจุบัน ยุคสมัยวัตถุนิยมงานแต่งงานก็เป็นที่ทางครอบครัวหญิงได้กำหนดมะฮัรของบุตรสาวสูงเกิน เพื่อที่จะโอ้อวดให้สังคมได้ว่าบุตรสาวของตนมะฮัรแพงและให้สังคมอิจฉากันทั่วหน้า”

1.11 การกำหนดมะฮัรในยุคปัจจุบันมีผลกระทบอย่างไรต่อชุมชนของท่าน ?

ผู้นำศาสนาได้กล่าวว่า “ทำให้การแต่งงานยากขึ้นและมีอุปสรรคทั้งสองฝ่าย และเมื่อการแต่งงานมีอุปสรรคทำให้เกิดการผิดประเวณีระหว่างชายหญิง และทำให้เกิดมีสื่ออุบายมุกต่างๆก่อให้เกิดเสื่อมเสียในหมู่เยาวชนมุสลิมปัจจุบัน”

1.12 การกำหนดคะแนนที่สูงมีผลต่อการสมรสของหนุ่มสาวในชุมชนของท่านอย่างไร?

ผู้นำศาสนาได้กล่าวว่า “ถ้ากำหนดคะแนนที่มีตัวเลขสูงเกินจะก่อให้เกิดแนวโน้มการเกิดมีอุปสรรคต่อฝ่ายชายมากขึ้น หรือทำให้เกิดการตัดสินใจแต่งงานนั้นแต่งงานนั้นยังลำบากและช้าลง”

1.13 การกำหนดคะแนนที่สูงมีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตคู่ ของคนในชุมชน?

ผู้นำศาสนาได้กล่าวว่า “เมื่อคะแนนสูงและสูงขึ้นเรื่อยๆ ในสังคม ทำให้มนุษย์คู่ชายหญิงนั้นลำบากตกเป็นอุปสรรคในการจะครองชีวิตคู่ในสังคมมุสลิม”

1.14 การกำหนดคะแนนที่ต่ำมีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตคู่ ของคนในชุมชน?

ผู้นำศาสนาได้กล่าวว่า “เมื่อคะแนนต่ำก็จะทำให้ง่ายคายระหว่างชายหญิงที่จะครองชีวิตคู่ด้วยกันในสังคมและสังคมมุสลิมจะห่างไกลจากการชินา”

1.15 ท่านคิดว่าอะไรคือผลกระทบต่อผู้หญิงเมื่อคะแนนสูง?

ผู้นำศาสนาได้กล่าวว่า “เมื่อฝ่ายหญิงกำหนดคะแนนสูงเกิน จะทำให้แนวโน้มการเกิดมีอุปสรรคในการแต่งงานระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง โดยเฉพาะในยุคสมัยปัจจุบัน ครอบครัวฝ่ายหญิงบางคนได้กำหนดคะแนนตัวเลขสูงเกิน เพื่อจะโอ้อวดต่อสังคม สุดท้ายบุตรสาวครองโสดไม่ได้ ออกเรือน”

1.16 ท่านคิดว่าอะไรคือผลกระทบต่อผู้ชายเมื่อคะแนนสูง?

ผู้นำศาสนาได้กล่าวว่า “เมื่อฝ่ายหญิงกำหนดคะแนนสูงเกิน ก็จะทำให้อุปสรรคต่อฝ่ายชายและหมดโอกาสที่ครองชีวิตคู่ในชีวิตและชินากี่ง่ายที่จะเกิดขึ้น”

1.17 ท่านมีแนวคิดและปฏิบัติอย่างไรที่จะช่วยลดปัญหาของคะแนนที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในชุมชนของท่าน?

ผู้นำศาสนาได้กล่าวว่า “การกำหนดอัตราคะแนนไม่สมควรให้มีอัตราที่สูงเกินไป จะต้องคำนึงถึงฐานะของฝ่ายชายและจะต้องให้ความเหมาะสมด้วยกันทั้งสองฝ่ายตลอดจนไม่ควรกำหนดคะแนนตามกระแสของสังคม ทั้งนี้เพื่อที่จะส่งเสริมให้ทั้งสองฝ่ายนั้นได้มีการแต่งงานและอยู่ด้วยกันในชีวิตคู่อย่างมีความสุข”

3.2 โต้ะครูสถาบันปอเนาะการศึกษาตำบลลิค

ประเด็นที่หนึ่ง: ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัร

2.1 ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของมะฮัรอย่างไร?

จากการลงสัมภาษณ์โต้ะครูสถาบันปอเนาะได้กล่าวว่า “มะฮัรหมายถึงทรัพย์สินที่ชายจำเป็นต้องมอบให้แก่ภรรยาเพื่อเป็นการตอบแทนจากการเสพสุขอวัยวะของนาง

โต้ะครูคนที่สองได้กล่าวความหมายของมะฮัรว่า “สิ่งที่วาญิบฝ่ายชายต้องมอบให้ฝ่ายหญิงเนื่องมาจากการสมรส”

2.2 ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้มีสิทธิรับมะฮัรอย่างไร?

จากการสัมภาษณ์โต้ะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “มะฮัรถือเป็นสิทธิของนาง โดยไม่มีใครมีสิทธิร่วมกับนาง นางจึงมีสิทธิครองค่ามะฮัรแต่เพียงผู้เดียวและไม่มีใครเข้ามามีส่วนถึงแม้ว่าจะเป็นพ่อแม่ของนางก็ตาม และนางมีสิทธิที่จะนำมะฮัรไปให้ใครหรือทำอะไรก็ได้ที่ไม่ขัดต่อหลักศาสนาอิสลาม”

2.3 ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราการเรียกมะฮัรอย่างไร ?

จากการสัมภาษณ์โต้ะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “การเรียกมะฮัรอิสลามมิได้กำหนดขอบเขตของความน้อยและความมากของมะฮัรเอาไว้เพราะมนุษย์นั้นแตกต่างกันในเรื่องของความรวยและความยากจนและแตกต่างกันในเรื่องของความกว้างขวางและความคับแคบของแต่ละขนบธรรมเนียมประเพณีในการปฏิบัติ”

2.4 ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราต่ำสุดและสูงสุดของมะฮัรอย่างไร?

ซึ่งคำตอบที่ได้มาจากถามโต้ะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “อัตราต่ำคือทุกๆสิ่งที่มีราคาใช้เป็นมะฮัรได้ ไม่ว่าจะมียาคาด้วยตัวของมันเองหรือสิ่งที่มีลักษณะเดียวกันส่วนอัตราสูงสุดคือมะฮัรไม่มีการกำหนดอัตราสูงสุด เพราะกฎหมายอิสลามไม่ได้กำหนดคอบทบัญญัติสิ่งนี้ไว้”

2.5 ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่อนุญาตให้นำมาเป็นมะฮัรอะไรบ้าง?

ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่อนุญาตให้นำมาเป็นมะฮัร โต้ะครูปอเนาะได้กล่าวว่า “ทรัพย์สินทั้งหลาย เช่น บ้านเรือน สวน ไร่ นา เงิน ทอง เครื่องประดับหรือประโยชน์จากอย่างอื่นที่ได้จากทรัพย์สิน และสามารถตีราคาได้”

ประเด็นที่สอง : ผู้ที่มีสิทธิกำหนดคะแนน

2.6 สิ่งที่ถูกกำหนดค่าคะแนนเป็นอะไรบ้าง?

สิ่งที่ถูกกำหนดค่าคะแนน โต้ะครูปอเนาะทั้งสองได้กล่าวว่า “เครื่องแต่งกายเครื่องประดับ แหวนทองและอ่านอัลกุรอานให้ฝ่ายหญิง”

2.7 ใช้อะไรเป็นมาตรฐานในการกำหนดคะแนน?

โต้ะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “ไม่มีมาตรฐานในการกำหนดคะแนน อยู่ที่ความสามารถของฝ่ายชายและความเต็มใจของฝ่ายหญิง”

2.8 ใครเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดคะแนน ?

โต้ะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “คะแนนเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮ์ ที่พวกพัวไปถึงหญิงและผู้ปกครอง สำหรับการกำหนดคะแนนเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮ์ นั้นมีความชัดเจนบางครั้งกำหนดโดยการระบุคะแนนในการทำสัญญาสมรส บางครั้งโดยการกำหนดจำนวนคะแนนมีขิลหากไม่ได้ระบุคะแนนในสัญญาสมรส”

2.9 ใครมีอำนาจครอบครองคะแนน?

โต้ะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “คะแนนเป็นอำนาจครอบครองของภริยาคนเดียว โดยไม่มีใครมีสิทธิ์ในคะแนนนั้น คะแนนเป็นสิ่งที่นางเอาไปใช้ในสิ่งที่มีความต้องการของนาง”

ประเด็นที่สาม : ปัญหาในการกำหนดคะแนน

2.10 ปัจจุบันในสังคมของท่านมีการแข่งขันกันเรียกคะแนนเพราะเหตุผลใด ?

โต้ะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “การโอ้อวดในเรื่องการจัดการสมรสซึ่งนำไปให้ค่าคะแนนสูง และมีชาตินิยมในการโอ้อวด”

2.11 การกำหนดคะแนนในยุคปัจจุบันมีผลกระทบอย่างไรต่อชุมชนของท่าน?

โต้ะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “ทำให้การแต่งงานยากขึ้นและมีอุปสรรคทั้งสองฝ่าย และเมื่อการแต่งงานมีอุปสรรคทำให้เกิดการผิดประเวณีระหว่างชายหญิง และชุมชนของเราจะง่ายต่อการเกิดสื่ออุบายมุกต่างๆและก่อให้เกิดเสื่อมเสียในหมู่เยาวชนมุสลิม”

2.12 การกำหนดคะแนนที่สูงมีผลต่อการสมรสของหนุ่มสาวในชุมชนของท่านอย่างไร?

โต้ะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “ทำให้ชายหนุ่มและสตรีมากมายเป็น โสดและที่สูงอายุสำหรับชายหนุ่มที่ไม่มีทรัพย์สินหรือมีทรัพย์สินน้อยและเขาต้องการที่จะระงับตัวเองจากการถูกนำไปสู่ความ

วิตกกังวลและความโศกเศร้าดังนั้นการเป็นโสดของเขาทำให้หลายๆครั้งที่เขาถูกชักนำไปสู่สิ่งที่ไม่ดีต้องห้ามและเขาได้ใช้ชีวิตโดยไม่ไ้สมรสและบางครั้งเขาต้องแบกรับภาระหนี้สินที่เขาไม่มีความสามารถที่จะชดใช้ได้จาก การเรียกมะฮัรสูงทำให้เขาและภริยาของเขาใช้ชีวิตด้วยความยากจนลำบากหลังจากสมรสและจะนำไปสู่ความล้มเหลวและเกิดข้อบกพร่องในการสมรส”

2.13 การกำหนดมะฮัรที่สูงมีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตคู่ของคนในชุมชน ?

โตะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “การกำหนดมะฮัรสูงมีผลทำให้บางคู่ต้องใช้เวลาอยู่กับงาน เพื่อใช้หนี้เงินไม่มีเวลาให้กับครอบครัวทำให้ชีวิตคู่ห่างเหินกัน”

2.14 การกำหนดมะฮัรที่ต่ำมีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตคู่ ของคนในชุมชน?

โตะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “การกำหนดมะฮัรที่ต่ำจะไม่ค่อยมีผลกระทบในการดำเนินชีวิตคู่ แต่ส่วนใหญ่แล้วคนในชุมชนจะมองว่าคู่นี้คงไม่ค่อยมีฐานะ ขนาดมะฮัรก็ยังกำหนดต่ำ”

2.15 ท่านคิดว่าอะไรคือผลกระทบต่อผู้หญิงเมื่อมะฮัรสูง?

โตะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “ผลกระทบต่อผู้หญิงเมื่อมะฮัรสูงทำให้ต้องครองโสดเป็นเวลานาน”

2.16 ท่านคิดว่าอะไรคือผลกระทบต่อผู้ชายเมื่อมะฮัรสูง?

โตะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “ผลกระทบต่อผู้ชายเมื่อมะฮัรสูงไม่สามารถที่จะใช้ชีวิตคู่เหมือนคนอื่นได้”

2.17 ท่านมีแนวคิดและปฏิบัติอย่างไรที่จะช่วยลดปัญหาของมะฮัรที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆในชุมชนของท่าน?

โตะครูทั้งสองได้กล่าวว่า “ควรมีการปลูกฝังค่านิยมแบบอิสลามไม่ส่งเสริมให้เรียกมะฮัรสูง เนื่องจากว่าการเรียกมะฮัรสูงนั้น จะไม่มีความบารอกัดในการดำเนินชีวิตคู่แบบอิสลาม”

3.3 ครูสอนศาสนาสามัญโรงเรียนประทีปวิทยา

ประเด็นที่หนึ่ง: ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัร?

จากการลงสัมภาษณ์ครูสอนศาสนาจำนวนสามคนที่มิบุตรสาวแต่งงานแล้วได้กล่าวว่า “สำหรับความหมายของมะฮัร ผู้มีสิทธิรับมะฮัร การเรียกอัตรามะฮัรสูงและต่ำและสิ่งที่อนุญาต

นำมาเป็นมะฮัรเป็นอะไรบ้างนั้น คือทรัพย์สินที่ชายจำเป็นต้องมอบให้แก่ภรรยาเพื่อเป็นการตอบแทนจากการเสพสุขอวยเพศของนางและมะฮัรเป็นสิทธิ์ของนาง ฉะนั้นค่ามะฮัรจึงเป็นสิทธิ์ของนาง โดยไม่มีใครมีสิทธิ์ร่วมกับนาง นางจึงมีสิทธิ์ครองค่ามะฮัรแต่เพียงผู้เดียว และอิสลามมิได้กำหนดขอบเขตของความน้อยและความมากของมะฮัรเอาไว้เพราะมนุษย์นั้นแตกต่างกันในเรื่องของความรวยและความยากจนและแตกต่างกันในเรื่องของความกว้าง ขวางและความคับแคบของแต่ละขนบธรรมเนียมประเพณีในการปฏิบัติ ส่วนในเรื่องสิ่งที่อนุญาตนำมาเป็นมะฮัรเป็นอะไรบ้างนั้นคือว่า เงินทอง ที่ดินแปลงราคาที่เหมาะสมกับมะฮัรที่ทางฝ่ายหญิงต้องการ ถ้าหากไม่มีอะไรสักอย่างหนึ่งอายุขัยของสุเราะฮ์อัลกุรอานก็ได้เหมือนกัน”

จากการลงสัมภาษณ์ครูสอนสามัญจำนวนสองคนคนที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วได้กล่าวว่า “สำหรับความหมายของมะฮัร ผู้มีสิทธิ์รับมะฮัร การเรียกอัตรามะฮัรสูงและต่ำ และสิ่งที่อนุญาตนำมาเป็นมะฮัรเป็นอะไรบ้างนั้น คือทรัพย์สินที่ชายจำเป็นต้องมอบให้แก่ภรรยาในพิธีแต่งงานและมะฮัรเป็นสิทธิ์ของนางเพียงผู้เดียว ยกเว้นนางอนุญาต และการกำหนดขอบเขตของความน้อยและความมากไม่จำกัดในอิสลาม ส่วนในเรื่องสิ่งที่อนุญาตนำมาเป็นมะฮัรเป็นอะไรบ้างนั้นคือ เงินทอง ที่ดินเป็นต้น”

ประเด็นที่สอง: ผู้ที่มีสิทธิ์กำหนดมะฮัร?

จากการลงสัมภาษณ์ครูสอนศาสนาจำนวนสามคนที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วซึ่งได้กล่าวว่า “สิ่งที่ถูกกำหนดค่ามะฮัรเป็นอะไร ใช้อะไรเป็นมาตรฐานในการกำหนดมะฮัร ใครเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดมะฮัรและใครมีอำนาจครอบครองมะฮัร คือสิ่งที่ถูกกำหนดค่ามะฮัรเป็นเงินหรือทอง ส่วนมาตรฐานในการกำหนดมะฮัรดูจากการศึกษาของและฐานะของครอบครัวของฝ่ายหญิง ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดมะฮัรคือ พ่อแม่และตัวลูกสาวเองและมะฮัรเป็นของภรรยาหลังจากแต่งงาน โดยไม่มีใครมีสิทธิ์ในมะฮัรนั้น มะฮัรเป็นสิ่งที่นางเอาไปใช้ในสิ่งที่มีความต้องการของนาง”

จากการลงสัมภาษณ์ครูสอนสามัญจำนวนสองคนที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วซึ่งได้กล่าวว่า “สิ่งที่ถูกกำหนดค่ามะฮัรเป็นอะไร ใช้อะไรเป็นมาตรฐานในการกำหนดมะฮัร ใครเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดมะฮัรและใครมีอำนาจครอบครองมะฮัร คือสิ่งที่ถูกกำหนดค่ามะฮัรเป็นเงินหรือทอง ส่วนมาตรฐานในการกำหนดมะฮัรดูจากอาชีพ การศึกษา ตำแหน่งและฐานะของครอบครัวของฝ่าย

หญิง ส่วนผู้ที่มิมีบทบาทในการกำหนดมะฮัรคือครอบครัวฝ่ายหญิงพ่อแม่และตัวลูกสาวเอง และมะฮัรเป็นของภริยาหลังจากแต่งงาน โดยไม่มีใครมีสิทธิ์ในมะฮัรนั้น”

ประเด็นที่สาม : ปัญหาในการกำหนดมะฮัร

จากการลงสัมภาษณ์ครูสอนศาสนาจำนวนสามคนที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วซึ่งได้กล่าวว่า “ปัจจุบันในสังคมมีการแข่งขันกันเรียกมะฮัรเพราะว่าหน้าตาในสังคม อยากรวยเป็นต้น และการกำหนดมะฮัรในยุคปัจจุบันจะมีปัญหาฝ่ายชายกับฝ่ายหญิง บางครอบครัวฝ่ายชายต้องขายที่ดินเพื่อจะทำมะฮัรและบางครอบครัวทั้งสองไม่ตกลงกันจึงต้องยกเลิกการแต่งงาน การกำหนดมะฮัรที่สูงมีผลต่อการสมรสของหนุ่มสาวในชุมชนมาก บางครอบครัวมีการยกเลิกตั้งแต่แรกเมื่อได้ทราบมะฮัรสูงเพราะการดำเนินชีวิตคู่เมื่อมะฮัรสูงมีบางครอบครัวได้ดี และบางครอบครัวก็ติดหนี้เป็นเวลานาน แต่ถ้ากำหนดมะฮัรต่ำชีวิตคู่ก็จะเกิดผลดีแน่นอน เมื่อมะฮัรสูงทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายก็จะครองโสด บางคู่ก็ชวนกันหนีออกจากบ้าน เพราะมะฮัรสูงเกินความสามารถของฝ่ายชาย และแนวคิดจะปฏิบัติอย่างไรที่จะช่วยลดปัญหาของมะฮัรที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในชุมชนของท่านคือต้องอธิบายให้ชุมชนรู้ว่ามะฮัรสูงศาสนาไม่สนับสนุนเลย และเมื่อจะกำหนดมะฮัรควรคำนึงถึงฐานะและความสามารถของฝ่ายชายเป็นหลัก”

จากการลงสัมภาษณ์ครูสอนสามัญจำนวนสองคนที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วซึ่งได้กล่าวว่า “ปัจจุบันในสังคมมีการแข่งขันกันเรียกมะฮัรเพราะว่าการโอ้อวดในเรื่องการจัดการสมรสซึ่งนำไปให้ค่ามะฮัรสูงและมีชาตินิยมในการโอ้อวด และการกำหนดมะฮัรสูงในยุคปัจจุบันจะมีปัญหาฝ่ายชายและฝ่ายหญิงคือทำให้ฝ่ายหญิงแต่งงานช้าลงและฝ่ายชายก็ต้องทำงานหนักและนาน การกำหนดมะฮัรที่สูงมีผลต่อการสมรสของหนุ่มสาวในชุมชนมาก ทำให้เกิดภาระหนี้สินของฝ่ายชายติดมากับการแต่งงานและต้องมีความยากลำบากใช้หนี้ในชีวิตคู่แต่ถ้ากำหนดมะฮัรต่ำชีวิตคู่ก็จะเกิดผลดีแน่นอนไม่กังวล ทำงานหาเลี้ยงครอบครัวตามความสามารถและกำลังที่มีอยู่ เมื่อมะฮัรสูงทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายก็จะครองโสด แต่งานช้าลง บางคู่เกิดการผิดประเวณี เพราะมะฮัรสูงเกินความสามารถของฝ่ายชาย และแนวคิดจะปฏิบัติอย่างไรที่จะช่วยลดปัญหาของมะฮัรที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในชุมชนคือให้นึกถึงฐานะและความสามารถของฝ่ายชายเป็นอันดับแรก”

3.4 ชาวบ้านตำบลลิคิล

ประเด็นที่หนึ่ง : ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัร?

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านตำบลลิคิลเป็นมารดาของลูกสาวที่แต่งงานแล้วจำนวนห้าคน ซึ่งได้คำตอบเหมือนกัน สำหรับความหมายของมะฮัร ผู้มีสิทธิรับมะฮัร การเรียกอัตรามะฮัรสูงและต่ำ และสิ่งที่อนุญาตนำมาเป็นมะฮัรเป็นอะไรบ้างนั้น ได้กล่าวว่า “มะฮัรคือทรัพย์สินที่ฝ่ายชายต้องมอบให้ฝ่ายหญิงเมื่อแต่งงานกันและมะฮัรนี้ภริยามีสิทธิในการรับมะฮัรคนเดียว ส่วนอัตรากการเรียกมะฮัรในพื้นที่นี้ คือ อัตราค่าสุดอยู่ที่แปดหมื่น โดยประมาณและสูงสุดหกแสน โดยประมาณ ไม่รวมเครื่องประดับทองหมั้นอีก ส่วนสิ่งที่อนุญาตนำมาเป็นมะฮัรคือ เงิน ทอง เพชรและของมีค่าเป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านตำบลลิคิลเป็นบิดาของลูกสาวที่แต่งงานแล้วจำนวนห้าคน ซึ่งได้คำตอบเหมือนกันเช่นกัน การให้ความหมายของมะฮัร ผู้มีสิทธิรับมะฮัร การเรียกอัตรามะฮัรสูงและต่ำ และสิ่งที่อนุญาตนำมาเป็นมะฮัรเป็นอะไรบ้างนั้น ได้กล่าวว่า “มะฮัรคือเงินทองหรือทรัพย์สินที่ฝ่ายชายต้องมอบให้ฝ่ายหญิง ตามความต้องการของฝ่ายหญิง และภริยามีสิทธิรับมะฮัรเพียงคนเดียว อัตรากการเรียกมะฮัรนั้นฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายเรียกมะฮัรจากฝ่ายชาย ตามความเหมาะสมกับฐานะของฝ่ายชายว่ามีความสามารถแค่ไหนอัตรากการเรียกมะฮัรสูงหรือต่ำนั้นส่วนมากจะขึ้นอยู่กับฐานะการศึกษาของทั้งสองฝ่าย สิ่งที่จะนำมาเป็นมะฮัรส่วนใหญ่แล้วจะเป็นสิ่งที่มีค่า เงิน ทอง ที่ดินเป็นต้น”

ประเด็นที่สอง : ผู้ที่มีสิทธิกำหนดมะฮัร?

จากการลงสัมภาษณ์ชาวบ้านมารดาของลูกสาวที่แต่งงานแล้วจำนวนห้าคนที่มิบุตรสาวแต่งงานแล้วได้คำตอบเหมือนกัน ซึ่งได้กล่าวว่า “สิ่งที่ถูกกำหนดค่ามะฮัรเป็นอะไร ใช้อะไรเป็นมาตรฐานในการกำหนดมะฮัร ใครเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดมะฮัรและใครมีอำนาจครอบครองมะฮัร คือว่าสิ่งที่ถูกกำหนดค่ามะฮัรในตำบลลิคิลส่วนใหญ่เป็นเงินสดและทองรูปพรรณ มาตรฐานในการกำหนดมะฮัรจะมองที่ฐานะการเงินของทั้งสองฝ่าย ส่วนใหญ่ผู้ปกครองหรือพ่อแม่ฝ่ายหญิงจะมีบทบาทในการกำหนดมะฮัร และมะฮัรทั้งหมดฝ่ายหญิงจะครอบครองและมีอำนาจ”

จากการลงสัมภาษณ์ชาวบ้านบิดาของลูกสาวที่แต่งงานแล้วจำนวนห้าคนที่มิบุตรสาวแต่งงานแล้วได้คำตอบเหมือนกัน ซึ่งได้กล่าวว่า “สิ่งที่ถูกกำหนดค่ามะฮัรส่วนใหญ่เป็นเงิน

มาตรฐานในการกำหนดค่าธรรมเนียมคือจะดูที่ฐานะของทั้งสองฝ่าย ผู้มีบทบาทในการกำหนดค่าธรรมเนียมมากในตำบลลิดจะเป็นฝ่ายหญิงและฝ่ายหญิงเหมือนกันที่มีอำนาจครอบครองค่าธรรมเนียม”

ประเด็นที่สาม: ปัญหาในการกำหนดค่าธรรมเนียม?

จากการลงสัมภาษณ์ชาวบ้านมารดาของลูกสาวที่แต่งงานแล้วจำนวนห้าคนที่มิบุตรสาวแต่งงานแล้วได้คำตอบเหมือนกัน ได้กล่าวว่า “ปัจจุบันในสังคมมีการแข่งขันกันเรียกค่าธรรมเนียมเพราะตามกระแสสังคมและค่านิยมและการกำหนดค่าธรรมเนียมในยุคปัจจุบันก็จะสูงขึ้นเรื่อยๆเพราะสังคมแข่งขันกันในเรื่องค่าธรรมเนียมสูงและการกำหนดค่าธรรมเนียมที่สูงมีผลต่อการสมรสทำให้หลังจากแต่งงานมีเงินใช้และสามารถซื้อความสะดวกสบายในชีวิตคู่และการกำหนดค่าธรรมเนียมที่สูงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับคนเงินทองร่ำรวย ถ้าเรียกค่าธรรมเนียมสูงกับคนที่ลำบากก็จะลำบากยิ่งขึ้น แต่การกำหนดค่าธรรมเนียมที่ต่ำฝ่ายชายที่มีฐานะก็คงไม่เหมาะสมเพราะส่วนมากฝ่ายชายที่มีฐานะจะให้ค่าธรรมเนียมในอัตราสูงๆเมื่อค่าธรรมเนียมสูงเกินไปกับความสามารถของฝ่ายชายทำให้ผู้หญิงต้องอยู่คนเดียวไปนานๆและฝ่ายชายก็ไม่กล้าที่จะทาบทามเลขครองโสดไปควรปลูกฝังให้ชุมชนของเราได้ตระหนักว่าชีวิตคู่จะมีความสุขความบารอกะสุไม่ได้อยู่ที่ค่าธรรมเนียมสูง เพราะค่าธรรมเนียมสูงจะสร้างความลำบากกับคนที่ไม่มีฐานะ”

จากการลงสัมภาษณ์ชาวบ้านบิดาของลูกสาวที่แต่งงานแล้วจำนวนห้าคนที่มิบุตรสาวแต่งงานแล้วได้คำตอบเหมือนกัน ได้กล่าวว่า “ปัจจุบันในสังคมมีการแข่งขันกันเรียกค่าธรรมเนียมเพราะตามกระแสสังคมและค่านิยม ส่วนใหญ่แล้วผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในการกำหนดค่าธรรมเนียมความคิดเห็นของนางและความต้องการของนางถูกนำมาพิจารณาและการกำหนดค่าธรรมเนียมในยุคปัจจุบันก็จะสูงขึ้นเรื่อยๆเพราะผู้ปกครองมีความละโมภและฝ่ายชายก็มีความต้องการที่จะแสดงความร่ำรวยที่มีอยู่ และการกำหนดค่าธรรมเนียมที่สูงมีผลต่อการสมรสทำให้ฝ่ายชายต้องยืมเงินคนอื่นมาจ่ายค่าธรรมเนียมแล้วสุดท้ายก็จะทำให้ทั้งสองฝ่ายนั้นมีหนี้สินติดตัวหลังจากการแต่งงานและจะต้องร่วมกันจ่ายหนี้สินนั้นภายหลังและการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมนั้นควรดูจากฐานะของฝ่ายชายด้วยและทั้งสองจะต้องมีการตกลงเกี่ยวกับเรื่องค่าธรรมเนียมกันก่อน ก่อนที่จะตกลงแต่งงานกันและฝ่ายหญิงควรจะลดค่าธรรมเนียมลงบ้าง”

บทที่ 4

แนวทางการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิม

ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ในบทนี้ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบใหม่แล้วนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรของมุสลิมในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลาให้ถูกต้องตามกฎหมายอิสลาม

4.1 ประเด็นที่หนึ่ง: ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัร

จากการสัมภาษณ์ประเด็นที่หนึ่งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมะฮัร ได้ข้อมูลมาพอสังเขปดังนี้

1. ผู้นำศาสนาตำบลลิดล ซึ่งทั้งสามท่านนี้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมะฮัรเป็น

อย่างดี ได้กล่าวถึงความหมายของมะฮัร คือทรัพย์สินที่มีค่าที่ฝ่ายชายวาญิบต้องมอบให้แก่ฝ่ายหญิงไม่ว่าจะเป็นเงินทองหรืออะไรก็ได้ที่ใช้ประโยชน์ได้ ส่วนในเรื่องมะฮัรก็เป็นสิทธิ์ของฝ่ายหญิงเพียงผู้เดียวเว้นแต่ฝ่ายหญิง(ภรรยา)อนุญาตให้ใช้จ่าย การเรียกอัตรามะฮัรนั้น ถือว่าไม่ได้กำหนดอย่างชัดเจน จะเป็นเงินทอง เครื่องประดับหรือสิ่งมีค่า เป็นต้น ขึ้นอยู่กับการตกลงของทั้งสองฝ่ายว่าจะเรียกเท่าไร เป็นอะไรให้เหมาะสมและเห็นควรทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง

2. โต๊ะครูสถาบันปอเนาะการศึกษาตำบลลิดล ซึ่งทั้งสองท่านนี้เข้าใจมะฮัรเป็น

อย่างดีว่ามะฮัรหมายถึงทรัพย์สินที่ชายจำเป็นต้องมอบให้แก่ภรรยาเพื่อเป็นการตอบแทนจากการเสพสุขของอวัยวะเพศของนางและมะฮัรถือเป็นสิทธิ์ของนางโดยไม่มีใครมีสิทธิ์ร่วมกับนางนางจึงมีสิทธิ์ครองค่ามะฮัรแต่เพียงผู้เดียวและไม่มีใครเข้ามามีส่วนถึงแม้ว่าจะเป็นพ่อแม่ของนางก็ตามและ

นางมีสิทธิ์ที่จะนำมะฮัรไปให้ใครหรือทำอะไรก็ได้ที่ไม่ขัดต่อหลักศาสนาอิสลาม การเรียกมะฮัรอิสลามมิได้กำหนดขอบเขตของความน้อยและความมากของมะฮัรเอาไว้เพราะมนุษย์นั้นแตกต่างกันในเรื่องของความรวยและความยากจน การเรียกอัตราค่าคือทุกสิ่งที่มีราคาใช้เป็นมะฮัรได้ไม่ว่าจะมีราคาด้วยตัวของมันเองหรือสิ่งที่มีราคาที่มีลักษณะเดียวกันส่วนอัตราสูงสุดคือ มะฮัรไม่มีการกำหนดอัตราสูงสุด เพราะกฎหมายอิสลามไม่ได้กำหนดบทบัญญัติสิ่งนี้ไว้และสิ่งที่อนุญาตให้นำมาเป็นมะฮัรว่าทรัพย์สินทั้งหลายเช่น บ้านเรือน สวน ไร่ นา เงิน ทอง เครื่องประดับหรือประโยชน์จากอย่างอื่นที่ได้จากทรัพย์สินและสามารถตีราคาได้

3.ครูสอนศาสนาและสามัญโรงเรียนประทีปวิทยา จากการลงสัมภาษณ์ครูสอนศาสนาและสามัญจำนวนห้าคนได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับมะฮัรว่ามะฮัรคือทรัพย์สินที่ชายจำเป็นต้องมอบให้แก่ภรรยาเพื่อเป็นการตอบแทนจากการเสพสุขอวยเพศของนางและมะฮัรเป็นสิทธิ์ของนาง ฉะนั้นค่ามะฮัรจึงเป็นสิทธิ์ของนางโดยไม่มีใครมีสิทธิ์ร่วมกับนาง นางจึงมีสิทธิ์ครองค่ามะฮัรแต่เพียงผู้เดียวและอิสลามมิได้กำหนดขอบเขตของความน้อยและความมากของมะฮัรเอาไว้เพราะมนุษย์นั้นแตกต่างกันในเรื่องของความรวยและความยากจนและแตกต่างกันในเรื่องของความกว้างขวางและความคับแคบของแต่ละชนบทรรม เนียมประเพณีในการปฏิบัติ ส่วนในเรื่องสิ่งที่อนุญาตนำมาเป็นมะฮัรเป็นอะไรบ้างนั้นคือว่า เงินทอง ที่ดินแปลงราคาที่เหมาะสมกับมะฮัรที่ทางฝ่ายหญิงต้องการ ถ้าหากไม่มีอะไรสักอย่างหนึ่งอายุต์ของสุเราะฮ์อัลกูรออันก็ได้เหมือนกัน”

4.ชาวบ้านตำบลลิคิล

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านตำบลลิคิลเป็นมารดาจำนวนห้าคนซึ่งได้คำตอบเหมือนกับความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัร มะฮัรคือทรัพย์สินที่ฝ่ายชายต้องมอบให้ฝ่ายหญิงเมื่อแต่งงานกันและมะฮัรนี้ภริยามีสิทธิ์ในการรับมะฮัรคนเดียว ส่วนอัตราการเรียกมะฮัรในพื้นที่นี้ คือ อัตราค่าสุดท้ายที่แปดหมื่นโดยประมาณและสูงสุดหกแสนถึงแปดแสนโดยประมาณ ไม่รวมเครื่องประดับทองหมั้นอีก ส่วนสิ่งที่อนุญาตนำมาเป็นมะฮัรคือ เงิน ทอง เพชรและของมีค่าเป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านตำบลลิคิลเป็นบิดาจำนวนห้าคน ซึ่งได้คำตอบเหมือนกันเช่นกับความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัรคือเงินทองหรือทรัพย์สินที่ฝ่ายชายต้องมอบให้ภรรยาหญิงตามความต้องการของฝ่ายหญิง และภริยามีสิทธิ์รับมะฮัรเพียงผู้เดียว อัตราการเรียกมะฮัรนั้นฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายเรียกมะฮัรจากฝ่ายชาย ตามความเหมาะสมกับฐานะของฝ่ายชายว่ามีความสามารถแค่

ไหนอัตราการเรียกมะฮัรสูงหรือต่ำนั้นส่วนมากจะขึ้นอยู่กับฐานะ การศึกษาของทั้งสองฝ่าย สิ่งที่จะนำมาเป็นมะฮัรส่วนใหญ่แล้วจะเป็นสิ่งที่มีค่า เงิน ทอง ที่ดิน เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัรจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างใหญ่จะเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัรที่หลักการอิสลามบัญญัติไว้ แต่มีหนึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัรคือชาวบ้านตำบลลิดลมีการเรียกอัตรามะฮัรสูง ซึ่งผู้วิจัยได้เห็นว่าสาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะตามกระแสและค่านิยมและตลอดจนมีการโอ้อวดเพื่อแสดงถึงความร่ำรวยที่มีอยู่ มีความโลภและความโอ้อวด

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้นขัดแย้งกับหลักการอิสลาม เพราะแท้จริงมะฮัรไม่มีการกำหนดอัตราสูงสุด เพราะกฎหมายอิสลามไม่ได้กำหนดบทบัญญัติสิ่งนี้ไว้ ดังคำรศของอัลลอฮ์

﴿وإن أردتم استبدال زوج مكان زوج وآتيتم إحداهن قنطارا فلا تأخذوا منه شيئا أتأخذونه بهتانا وإغما

﴿مينا

ความว่า “และหากพวกเจ้าต้องการเปลี่ยนคู่ครองคนหนึ่งแทนที่คู่ครองอีกคนหนึ่ง โดยพวกเจ้าได้ให้แก่างหนึ่งในหมู่นางเหล่านั้น ซึ่งทรัพย์สินมากมายก็ตาม ก็จงอย่าได้เอาสิ่งใดจากทรัพย์สินนั้นคืน พวกเจ้าจะเอาคืนคืนด้วยการอุปโลกความเท็จและการกระทำบาปอย่างชัดเจนกระนั้นหรือ”¹

ดังนั้นการให้จำนวนมากในอายะฮ์ดังกล่าว ไม่ใช่เป้าหมายในการกำหนดจำนวนของมะฮัร แต่เป็นการเปรียบเทียบถึงความมากซึ่งถ้าหากว่าสิ่งที่กล่าวมานั้น เป็นการอธิบายถึงความจำกัดของความมากในเรื่องมะฮัรแน่นอนอัลลอฮ์ก็จะห้ามประชาชาติทั้งหลายไม่ให้เพิ่มมากกว่าจำนวนนั้น

แนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียกอัตรามะฮัรนี้ไว้ว่า การกำหนดอัตรามะฮัรควรดูที่กำลังความสามารถของฝ่ายชายเป็นหลัก และการกำหนดมะฮัรไม่ควรกำหนดมะฮัรตามค่านิยมหรือกระแสสังคมควรกำหนดให้อยู่บนหลักการของศาสนา และอยากให้ศึกษาในเรื่องมะฮัรอย่างถ่องแท้โดยเฉพาะคนหนุ่มสาวที่ยังไม่แต่งงาน แท้จริงแล้วในศาสนาอิสลามนั้นส่งเสริมให้มีการเรียกอัตรามะฮัรในอัตราที่น้อยๆ

1 ซูเราะฮ์ อันนิสาฮ์ 4:20

4.2 ประเด็นที่สอง: ผู้ที่มีสิทธิกำหนดมะฮัร

จากการสัมภาษณ์ประเด็นที่สองผู้ที่มีสิทธิกำหนดมะฮัร ได้ข้อมูลมาพอสังเขปดังนี้ ผู้มีสิทธิกำหนดมะฮัรกำหนดมะฮัรจะได้คำตอบที่คล้ายคลึงกันว่า สิ่งที่ถูกกำหนดมะฮัรเป็นเงินทองเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับหรือสิ่งที่มีค่าเป็นต้น ส่วนมาตรฐานในการกำหนดมะฮัรจะแตกต่างกัน คือผู้นำศาสนา โต๊ะครูจะตามหลักการอิสลามส่วนครูและชาวบ้านจะมองมาตรฐานที่ฐานะและการศึกษาของครอบครัวฝ่ายหญิง และในเรื่องบทบาทของมะฮัรก็เช่นกันกลุ่มตัวอย่างผู้นำศาสนาและโต๊ะครูจะตามหลักการอิสลาม แต่กลุ่มตัวอย่างครูและชาวบ้านบทบาทของมะฮัรจะเป็นของพ่อแม่และครอบครัวของฝ่ายหญิงนั่นเอง

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้นมีกลุ่มตัวอย่างที่ขัดแย้งกับหลักการอิสลาม ซึ่งอิสลามไม่มีการวัดมาตรฐานในการกำหนดมะฮัร มะฮัรไม่ใช่ค่าตัวในการประเมินราคาของสินค้ำ "ผู้หญิง" จึงมิใช่สินค้ำที่ผู้ปกครองสามารถตั้งราคาค่าตัวเพื่อซื้อขายกัน ถ้าค่าตัวสูงกลับกลายเป็นว่าสินค้ำนั้นต้องดี แต่ถ้าค่าตัวถูกสินค้ำที่ได้อาจไม่ใช่ของดี การมอบในลักษณะนี้ถือเป็นการดูถูกศักดิ์ศรีของสตรี เพราะของแพงอาจไม่ใช่อะไรที่คิดไว้ก็ได้

อิสลามจึงไม่กำหนดค่ามะฮัร แต่ได้มอบหมายให้กับความพร้อมของฝ่ายชายและความสบายใจของฝ่ายหญิง อัลกุรอานได้กล่าวถึงเรื่องราวในอดีตที่นะบีมุฮัมมัดได้ขอลูกสาวให้แต่งงานกับนะบีมูซา โดยตั้งเงื่อนไขว่า ให้นะบีมูซา ทำงานเป็นลูกจ้างเป็นเวลา 8 ปี เพื่อเป็นค่าตอบแทนในการแต่งงานในครั้งนี้ ซึ่ง นะบีมูซา ได้เพิ่มอีก 2 ปี รวมเป็น 10 ปี การทำงานโดยไม่คิดค่าจ้างในครั้งนี้ หากประเมินเป็นตัวเลขแล้วเป็นจำนวนที่มากมาย แต่ไม่ใช่เป็นหลักฐานเพื่อนำจะมาปฏิบัติอย่างน้อยเพื่อเป็นบทเรียนว่าการกำหนดค่ามะฮัรระหว่างแหวนเหล็กเพียงหนึ่งวงหรือการสอนอัลกุรอานกับการเป็นลูกจ้างเป็นระยะเวลาถึง 10 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติกันในสังคม และในแต่ละยุค แต่ละเหตุการณ์²

² มัสลิน มานะมะ แต่งงานง่าย ชินยาภ มหาวชิยาลัยอิสลามยะลา

แนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า มาตรฐานการกำหนดมะฮัรไม่ใช่อยู่ที่ฐานะและการศึกษาของฝ่ายหญิง ควรจะคำนึงถึงฝ่ายชายก่อนและให้พ่อแม่ของทั้งสองฝ่ายรู้และเข้าใจเกี่ยวกับบทบัญญัติของการแต่งงานให้ดีพอ เพราะถูกหรือถูกแพ่งนั้นย่อมมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตคู่ การกำหนดอัตรามะฮัรต่ำย่อมเป็นสิริมงคลในการใช้ชีวิตคู่เสมอ

4.3 ประเด็นที่สาม: ปัญหาในการกำหนดมะฮัร

จากการสัมภาษณ์ประเด็นที่สามปัญหาในการกำหนดมะฮัรได้ข้อมูลมาพอสังเขปดังนี้ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสี่กลุ่มนี้จะพบคำตอบคล้ายคลึงกัน คือปัจจุบันในสังคมมีการแข่งขันเรียกมะฮัรเพราะว่าหน้าตาในสังคม อยากเด่น อดรววยเป็นต้นและการกำหนดมะฮัรในปัจจุบันจะมีปัญหา บางครอบครัวต้องขายที่ดินเพื่อจะจ่ายค่ามะฮัรและบางครอบครัวทั้งสองตกลงกันไม่ได้จึงยกเลิกการแต่งงานตั้ง แต่แรกเมื่อได้ทราบมะฮัรสูง เพราะการดำเนินชีวิตคู่เมื่อมะฮัรสูงมีบางครอบครัวได้ดี และบางครอบครัวก็คิดหนักเป็นเวลานาน แต่ถ้ากำหนดมะฮัรต่ำชีวิตคู่ก็จะเกิดผลดีแน่นอน

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้น อิสลามไม่สนับสนุนเลยและมีการห้ามในการแข่งขันเรียกมะฮัรสูง อยากเด่น อดรววย มะฮัรเป็นสิ่งที่ฝ่ายชายต้องมอบให้แก่ฝ่ายหญิงโดยจะต้องมีค่าพอสมควร เพื่อเป็นเกียรติต่อฝ่ายหญิง ดังหะดีษที่เล่าจากอานัสบุตรมาลิก³

((أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى عَلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ

أَثْرَ صُفْرَةٍ، فَقَالَ: «مَا هَذَا؟» قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي تَزَوَّجْتُ

امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ، قَالَ: فَبَارَكَ اللَّهُ لَكَ، أَوْلِمَ وَلَوْ

((بِشَاةٍ))

(أخرجه مسلم، 1981 : 3475)

³ หะดีษนี้ในเศาะฮิฮฺมุสลิมหะดีษเลขที่ (3475) ในกิตาบบินกาซ บทเศาะดากและขินยอมให้มะฮัรเป็นการสอนอัลกุรอานและแหวนเหล็กและเป็นสิ่งอื่นที่มีค่าเล็กน้อยหรือมีมาก

ความว่า “แท้จริงท่านนบี ﷺ ให้เห็นบนร่างของอับดุลเราะห์มานบุตร
 เอาฟ์มีรอยสีเหลืองอยู่ ท่านรอซูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า : โอ้ท่าน
 เราะซูลุลลอฮ์ข้าพเจ้าได้สมรสแล้วเป็นสตรีคนหนึ่งด้วยน้ำหนักเท่า
 เหล็กอินทผลัมเป็นทองคำ ท่านได้กล่าวว่า : ขอให้อัลลอฮ์ทรงเพิ่มพูน
 ให้ท่านจงฉลองการสมรสเถิดแม้ด้วยแพะหนึ่งตัว”

(บันทึกโดย Muslim , 1631 : 3475)

แนวทางการแก้ปัญหาประเด็นนี้คือว่าผู้นำศาสนาในชุมชนทั้งคณะกรรมการอิสลาม
 ประจำจังหวัด อี맘 เคาะฎิบ บิลาละจะต้องช่วยกันในเรื่องของการให้ความรู้ในเรื่องกับประชาชน
 ในชุมชนให้มีความรู้ในเรื่องการกำหนดชะฮ์รอย่างถ่องแท้ ว่าแท้จริงนั้นบทบัญญัติกฎหมายอิสลาม
 ส่งเสริมให้มีการเรียกชะฮ์รในระดับน้อยๆนอกจากนี้ทางฝ่ายหญิงจะต้องมีการศึกษาบทบัญญัติเรื่อง
 ชะฮ์รด้วย ตลอดจนทั้งสองฝ่ายน่าจะการตกลงเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดชะฮ์รกันก่อนแต่งงาน
 เพื่อที่จะไม่ให้ทั้งสองฝ่ายนั้นมีความผิดหวังในเรื่องของการแต่งงานและเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายนั้น
 ดำเนินชีวิตคู่อย่างมีความสุขตลอดไปทั้งโลกนี้และโลกหน้า

⁴ เป็นเครื่องหอมหญิงฝรั่งที่ใช้กับผู้เป็นเจ้าสาว (อรุณ บุญชม 7/ 76)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในเรื่องมะฮัรในกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิคดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยขอสรุปการศึกษาค้นคว้าและผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการวิจัยเรื่อง “มะฮัรในกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิคดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา” มีดังนี้

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม
2. เพื่อศึกษา สภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิม ในตำบลลิคดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาในการนำไปใช้ของมุสลิมใน ตำบลลิคดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยเรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิคดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ” มีดังนี้

1. สามารถได้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม

2. สามารถให้ชุมชนมีโอกาสได้รับรู้เกี่ยวกับมะฮัรที่ถูกดองที่สุด และสอดคล้องกับการเวลา
3. สามารถให้ได้ว่าถึงสภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในปัจจุบันของตำบล
ลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
4. เพิ่มความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้วิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษามะฮัรตามหลักกฎหมายอิสลามและบทบัญญัติต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งจากอัลกุรอานอัลหะดีษ ตำราฟิกฮ์ หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความและเอกสารวิจัยจากหลายๆสถาบันทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

2. ด้านสถานที่

ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลจริงจากครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้ว ในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นลักษณะการวิจัยที่เข้าไปสัมภาษณ์ทำความเข้าใจกับบุคคลที่มีประสบการณ์จริงจากการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนนั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (Indepth Interview)

1. วิจัยเอกสาร : ผู้วิจัยรวบรวมอายุอะฮ์นคัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรตามหลักกฎหมายอิสลาม รวมถึงทัศนะของนักวิชาการอิสลามและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมะฮัร ประเภทของเอกสารที่เลือกคือเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) มีคัมภีร์อัลกุรอาน หนังสือตฟซีร์อัลกุรอานหนังสืออัลหะดีษและตำราฟิกฮ์ของบรรดามัซฮับทั้งสี่ ได้แก่ มัซฮับหะ

นะฟีย์ มัชฮับมาลิกีย์ มัชฮับชาฟีอี๊ยะ และมัชฮับฮัมบะลี๊ยะ นักวิชาการอิสลามที่เกี่ยวข้องกับมะฮัร เช่น บิดาอิฮ์ อัลเศาะนาอิฮ์ บิดายะตุลมุญญะฮิด อัลมััจญ์มูอ์ อัลมุฆนีนี เป็นต้น ส่วนเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) มีเอกสาร วิทยานิพนธ์ วิจัย บทความและวารสารที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรตาม กฎหมายอิสลาม หนังสืองานานุกรมอธิบายศัพท์

2. สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยการเลือกสัมภาษณ์ครอบครัวมุสลิมที่มี บุตรสาวแต่งงานแล้วยี่สิบครอบครัวเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพและปัญหา ของมะฮัรผู้วิจัยจึงกำหนดครอบครัวประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีลักษณะร่วมคือลักษณะ ครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้มีมัสยิดตำบลลิลล จำนวน 1 คน บิลาลมัสยิดตำบลลิลล จำนวน 1 คน เคาะฎิบ มัสยิดตำบลลิลล จำนวน 1 คน โต๊ะครูสถาบันปอเนาะการศึกษาตำบลลิลล จำนวน 2 คน ครูสอน ศาสนาและสามัญ โรงเรียนประทีปวิทยาตำบลลิลล จำนวน 5 คน ชาวบ้านตำบลลิลล จำนวน 10 คน

3. สังเกต (observation) โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม ซึ่งใน ระยะเวลาแรกผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือการสร้างสัมพันธ์เพื่อการสอบถามและ การเข้าถึงข้อมูลเชิงลึก และในระยะเวลาหลังผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อ ทำการศึกษาและเปรียบเทียบข้อเท็จจริงที่ได้จากการสัมภาษณ์กับลักษณะความเป็นจริงที่เป็นไป ของครอบครัวนั้นๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้วิธีการและขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย จากวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2. ติดต่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลกับครอบครัวมุสลิมที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้ว ยี่สิบครอบครัวในตำบลลิลล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

3. ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม สัมภาษณ์ แบบเชิงลึกเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงจากครอบครัวมุสลิมที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้ว

4.ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกต โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่ส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้วิจัยใช้การสังเกตความเป็นไปภายในครอบครัวของผู้ถูกสัมภาษณ์ในช่วงที่เข้าไปสัมภาษณ์ และช่วงปกติทั่วไปที่ผู้สัมภาษณ์มีโอกาสคลุกคลีกับผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยมีให้ผู้สัมภาษณ์รู้ตัว

5.วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการนำข้อมูลดิบที่ได้จากการสัมภาษณ์ ถอดเทปมาแยกเป็นทีละครอบครัว แยกข้อมูลของแต่ละครอบครัวเป็นส่วนๆตามประเด็นข้อกฎหมาย และหลักการที่ได้จากการวิจัยเอกสาร แล้วนำมาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร เพื่อหาแนวทางการนำหลักการไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จอย่างแท้จริงต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยในเรื่อง มะฮัร ในกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิถล อำเภอมือง จังหวัดยะลาสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

5.1.1 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม

จากการศึกษามะฮัรในกฎหมายอิสลามจากคัมภีร์อัลกุรอาน อัลหะดีษ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าในการสมรสนั้น อิสลามได้บัญญัติมะฮัร เพื่อเป็นการเปิดเผยความต้องการอย่างจริงจังใจของชายที่ประสงค์จะอยู่รวมรวมเป็นสามีภริยากับสตรี และดำเนินตามหลักการใช้ชีวิตคู่อย่างสมเกียรติ และอีกประการหนึ่งการมอบมะฮัร ให้ฝ่ายสตรีก็เพื่อเป็นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในเรื่องเครื่องแต่งกาย และค่าใช้จ่ายอื่นๆของฝ่ายสตรีในเรื่องการสมรส ดังนั้นมะฮัร อาจจะเป็นเงินทองหรือทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นกับข้อตกลงทั้งสองฝ่าย มะฮัรไม่ใช่ค่าตัวในการประเมินราคาของสินค้ายูหญิง จึงมิใช่สินค้ายที่ผู้ปกครองสามารถตั้งราคาตัวเพื่อซื้อขายกัน ถ้าค่าตัวสูงกลับกลายเป็นว่าสินค้ายนั้นต้องดี แต่ถ้าค่าตัวถูกสินค้ายที่ได้ อาจไม่ใช่ของดี การมอบในลักษณะนี้ถือเป็นการดูถูกศักดิ์ศรีของสตรี เพราะของแพงอาจไม่ใช่ว่าที่คิดไว้ก็ได้ อิสลามจึงไม่กำหนดค่ามะฮัร แต่ได้มอบหมายให้กับความพร้อมของฝ่ายชายและความสบายใจของฝ่ายหญิง

5.1.2 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิม ในตำบล ลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยพบว่าปัญหาหรือสภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่ามะฮัร ของ มุสลิมในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สภาพความเป็นอยู่ของประชากรส่วนใหญ่จะอาศัย เป็นชุมชนกึ่งเมือง ประกอบอาชีพ ฐานะ และตำแหน่งทางสังคมที่หลากหลาย เช่น รับราชการ พนักงานบริษัท เกษตรกร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อิมามมัซยิด ตลอดจนนักการเมืองท้องถิ่น เป็นต้น ประชากรตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาที่หลากหลายเช่นกัน และ หลายระดับ เช่น สำเร็จจากต่างประเทศ สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันการศึกษาปอเนาะ เป็นต้น อีกทั้งค่านิยมประชากรในพื้นที่ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ยังมีการแข่งขันในลักษณะวัตถุนิยมค่อนข้างสูง ซึ่งทั้งหมดนี้มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดมะฮัรที่มีแนวโน้มสูงอีกด้วย

5.1.3 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาในการนำไปใช้ของมุสลิมในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่าการแก้ปัญหาควรให้ผู้นำศาสนาในชุมชน ทั้งคณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัด อีมีม เคาะฎิบ บิลาละจะต้องช่วยกันในเรื่องของการให้ความรู้ในเรื่องกับประชาชน ในชุมชนให้มีความรู้ในเรื่องการกำหนดมะฮัรอย่างถ่องแท้ ว่าแท้จริงนั้นบทบัญญัติกฎหมายอิสลาม ส่งเสริมให้มีการเรียกมะฮัรในระดับน้อยๆนอกจากนี้ทางฝ่ายหญิงจะต้องมีการศึกษาบทบัญญัติเรื่อง มะฮัรด้วย ตลอดจนทั้งสองฝ่ายน่าจะการตกลงเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดมะฮัรกันก่อนแต่งงาน เพื่อที่จะไม่ให้ทั้งสองฝ่ายนั้นมีความผิดหวังในเรื่องของการแต่งงานและเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายนั้น ดำเนินชีวิตคู่อย่างมีความสุขตลอดไปทั้งโลกนี้และโลกหน้า อินชาอัลลอฮ์

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการวิจัยครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้ตอบจากการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัรนั้นค่อนข้างที่จะมีความคล้ายคลึงกันคือ การกำหนด อัตรามะฮัรนั้นไม่สมควรที่จะให้มีอัตราสูงเกินไป ทั้งนี้จะต้องให้มีความสมดุลกันทั้งสองฝ่าย กล่าวคือจะต้องคำนึงถึงฐานะความเป็นอยู่ของทั้งสองฝ่ายนั่นเอง ซึ่งเรื่องดังกล่าวข้างต้นเมื่อผู้ศึกษา ได้นำมาเปรียบเทียบหรือทำการอภิปรายกับคำพูดของนักกฎหมายอิสลามได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับอัตรา ค่าสุดของมะฮัร 5 ทัศนะดังนี้

1. ทศนะมัชฮับฮะนะฟี๊ กล่าวว่า มะฮัรที่น้อยที่สุดนั้นคือ 10 คิรฮัม
2. ทศนะมัชฮับมาลิกีย์ กล่าวว่า มะฮัรที่น้อยที่สุดนั้นคือ 3 คิรฮัม หรือ ¼ ดินารหรือสิ่งๆ
เหมือนกับทั้งสอง จากสิ่งที่สามารถตีราคาได้จากสิ่งของต่างๆหรือทุกสิ่งๆที่สะอาดไม่เป็นสิ่งสกปรก
ในด้านกฎหมายอิสลามถือว่าเป็นสิ่งมีค่าจากสิ่งของต่างๆหรือสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์
ที่กฎหมายถือว่าใช้เป็นประโยชน์ได้ ไม่ใช่เครื่องดนตรี หรือเป็นสิ่งที่สามารถที่จะรับมอบให้กับ
ภริยาได้ มีลักษณะ ชนิด และจำนวนที่ชัดเจน
3. ทศนะมัชฮับซาฟีอี๊และหัมบะลีย์ ได้กล่าวว่า ทุกสิ่งๆที่ถูกเรียกว่าทรัพย์สินหรือทุกสิ่งๆ
สามารถตีราคาด้วยทรัพย์สินได้ถือว่าเป็นมะฮัรได้เมื่อทั้งสองฝ่ายมีความพึงพอใจ
4. ท่านอิบนุอุมัยร กล่าวว่า ทุกอย่างที่เป็นของใช้เป็นมะฮัรได้ถึงแม้จะเป็นเมล็ดงาก็ตาม
5. ทุกๆสิ่งๆที่มีราคาใช้เป็นมะฮัรได้ไม่ว่าจะมีราคาด้วยตัวของมันเองหรือสิ่งที่มีราคาที่มี
ลักษณะเดียวกัน

นอกจากนี้นักกฎหมายอิสลามมีความเห็นแตกต่างกันในการกำหนดอัตราต่ำสุดของมะฮัร
แต่พวกเขาไม่มีความขัดแย้งกันในการกำหนดอัตราสูงสุดของมะฮัร ดังนั้นอัตรามะฮัรจำนวนเท่าไร
ก็ได้ที่คู่สามีภริยามีความพึงพอใจ อิบนุอุมัยรกล่าวว่า สำหรับอัตราสูงสุดของมะฮัรนั้นไม่มีการ
กำหนดโดยมติเอกฉันท์ของนักกฎหมายอิสลาม

อันนะวาอีย์กล่าวว่า นักกฎหมายอิสลามมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า แท้จริงมะฮัรไม่มีการกำหนด
อัตราสูงสุด เพราะกฎหมายอิสลามไม่ได้กำหนดบทบัญญัติสิ่งนี้ไว้ ดังคำตรัสของอัลลอฮ์

﴿وإن أردتم استبدال زوج مكان زوج وآتيتم إحداهن قنطارا فلا تأخذوا منه شيئا أتأخذونه بهتانا وإنما

﴿بيننا

ความว่า “และหากพวกเจ้าต้องการเปลี่ยนคู่ครองคนหนึ่งแทนที่คู่ครองอีกคนหนึ่ง โดยพวก
เจ้าได้ให้แก่างหนึ่งในหมู่นางเหล่านั้น ซึ่งทรัพย์อันมากมายก็ตาม ก็จงอย่าได้เอาสิ่งใด
จากทรัพย์นั้นคืน พวกเจ้าจะเอามันคืนด้วยการอุปโลกความเท็จและการกระทำบาปอย่าง
ชัดเจนกระนั้นหรือ”

ดังนั้นการให้จำนวนมากในอายะฮ์ดังกล่าว ไม่ใช่เป้าหมายในการกำหนดจำนวนของ
มะฮัร แต่เป็นการเปรียบเปรยถึงความมากซึ่งถ้าหากว่าสิ่งที่กล่าวมานั้น เป็นการอธิบายถึงความ

จำกัดของความมากในเรื่องมะฮัรแน่นอนอัลลอฮ์ก็จะห้ามประชาชาติทั้งหลายไม่ให้เพิ่มมากกว่าจำนวนนั้น

อัตราขั้นสูงสุดของมะฮัร

เมื่อพิจารณาบรรดาหะดีษเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัรภรรยาของท่านนบี ﷺ และจากมะฮัรของบรรดาซอหาบะฮ์ในสมัยท่านรอซูล ﷺ นักกฎหมายอิสลามกล่าวว่าไม่ควรเรียกมะฮัรมากกว่าอัตราที่ได้ระบุจากสายรายงานต่าง ๆ คือ 500 ดิรฮัม และเป็นการตำหนิต่อผู้ที่เรียกมะฮัรเกิน 500 ดิรฮัม

ทัศนะมัซฮับหัมบะลีกล่าวว่า ไม่ควรเรียกมะฮัรมากกว่า 500 ดิรฮัม ซึ่งเป็นอัตราที่กำหนดจากมะฮัรของบรรดาภรรยาของท่านเราะซูล ﷺ โดยเหตุผลที่ว่าเมื่อมีการเรียกมะฮัรสูงเพราะความจำเป็นบางครั้งก่อให้เกิดโทษทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

ทัศนะมัซฮับซาฟีอีกล่าวว่า ไม่ควรเรียกมะฮัรมากกว่า 500 ดิรฮัม ซึ่งเป็นอัตรามะฮัรของภรรยาท่านเราะซูล ﷺ และลูกสาวของท่าน

ทัศนะมัซฮับมาลิกีกล่าวว่า การเรียกมะฮัรสูงเป็นการน่าเกลียด เพราะการดำเนินชีวิตของมนุษย์มีความแตกต่างกัน บางคนเป็นผู้ที่มีฐานะร่ำรวยและบางคนเป็นผู้ที่มีฐานะยากจน จึงไม่กำหนดอัตราสูงสุดของมะฮัรเพื่อเปิดโอกาสให้เป็นไปได้ตามความสามารถและฐานะของพวกเขา

วิธีการให้มีความสมดุลในการเรียกมะฮัร

เมื่อการกำหนดอัตรามะฮัรจากผู้นำไม่เป็นการเห็นชอบจากบทบัญญัติอิสลามซึ่งความสมดุลนั้นจะต้องเป็นที่เห็นชอบจากบทบัญญัติอิสลาม แต่ว่าแน่นอนการกำหนดอัตรามะฮัรนั้นจะต้องมีความพึงพอใจทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงพร้อมทั้งผู้ปกครองฝ่ายหญิงจะหาอย่างไรให้ความถูกต้องนี้เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นจำเป็นสำหรับผู้นำ และนักวิชาการ ต้องเผยแพร่หลักการอิสลามและเป้าหมายของการสมรสที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของอิสลามดังนั้นจึงจำเป็นต้องกระจายความเข้าใจเกี่ยวกับความสมดุลในการเรียกมะฮัรดังต่อไปนี้

1. การชี้แจงให้รู้ถึงเป้าหมายของการสมรส

เป้าหมายของการสมรสตามทัศนะของอิสลามคือการหยุดความต้องการของผู้ชายและผู้หญิงที่บริสุทธิ์ด้วยวิธีการยินยอม (ฮาลาล) คือการสมรส และเป็นการปกป้องผู้ชายและผู้หญิงไม่ให้กระทำผิดชัณหา และเป็นการสร้างครอบครัวมุสลิมที่มีความรักความห่วงใยซึ่งกันและกันและ

เพื่อสืบทอดวงศ์ตระกูลเกิดลูกหลานเป็นผู้ที่ภักดีต่อพระเจ้าและสละในหนทางของพระเจ้า ดังนั้น การสมรสเป็นแนวทางที่นำไปสู่เป้าหมายของบทบัญญัติอิสลามดังกล่าวฉะนั้น เมื่อริบทำการสมรส ก็ย่อมเกิดเป้าหมายบทบัญญัติดังกล่าวเร็วขึ้น จึงไม่ควรเรียกมะฮัรสูง ๆ จะเป็นอุปสรรคในการ สมรส ดังนั้นเป้าหมายของการสมรสคือ การเรียกมะฮัรที่มีความสมดุลกันระหว่างชายและหญิง

2. การเรียกมะฮัรน้อยและให้รับสมรส

แท้จริงการที่อิสลามสนับสนุนให้รับสมรสก็เพื่อหวังที่จะปกป้องไม่ให้ตกไปอยู่ในภาวะ ล่อแหลมต่อความชั่วร้ายและไม่เป็นที่สงสัยว่าการเรียกมะฮัรน้อยนั้นเป็นความกล้าที่จะก้าวไปสู่อ การสมรสซึ่งจะก่อให้เกิดผลประโยชน์กับหญิงและผู้ปกครองหญิง

3. ผู้ปกครองขัดขวางการสมรสเพื่อเรียกค่ามะฮัรสูง

ชี้แจงผู้ปกครองฝ่ายหญิงว่าศาสนาห้ามไม่ให้พวกเขาขัดขวางการสมรสเมื่อชายและหญิงมี ความเหมาะสมกัน หรือผู้หญิงต้องการและยอมรับในความเหมาะสมนั้น

4. การสมรสไม่ใช่การซื้อขาย

การสมรสไม่ใช่การซื้อขาย แต่เป็นการดำรงไว้ซึ่งแบบฉบับของอิสลามและเป็นส่วน หนึ่งที่ทำให้ชายและหญิงสร้างสังคมครอบครัวมุสลิมและหญิงมีความพึงพอใจที่ถูกกำหนดให้เป็น ภริยาและแม่ และชายมีความพึงพอใจในการถูกกำหนดให้เป็นสามีและพ่อ ดังนั้นจำเป็นส่งเสริม เหนือชายที่มีความเหมาะสม ไม่ใช่กำหนดมะฮัรสูง

5. การปฏิบัติตามผู้รู้จากบรรพบุรุษ

ผู้รู้จากบรรพบุรุษได้เป็นตัวอย่างให้กับมวลมนุษย์ในการเรียกมะฮัรน้อยและพวกเขาได้ ส่งเสริมให้สมรสกับชายที่มีความเหมาะสมที่พึงพอใจในศาสนาและกริยามารยาท ไม่ใช่กับผู้ที่เรียก มะฮัรสูงดังนั้นมนุษย์จะต้องปฏิบัติอย่างสมดุลในเรื่องมะฮัรของหญิง ไม่ใช่การบังคับและการ กำหนดจากผู้นำ

สิ่งที่นำมาระบุเป็นมะฮัร

1. สิ่งที่นำมาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับชาฟีอี

สำหรับสิ่งที่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับชาฟีอีคือทุก ๆ สิ่ง ที่สามารถนำมาซื้อขายได้ หรือทุก ๆ สิ่งที่มีค่าหรือเป็นค่าจ้าง ถึงแม้ว่าค่าของสิ่งนั้นจะมากหรือน้อยก็ ตาม หรือเป็นหนี้สินที่ต้องชำระเลยหรือหนี้สินที่ค้างชำระ หรือสิทธิที่เป็นประโยชน์ที่ได้

กำหนดเวลาที่แน่นอน หรือเย็บผ้าให้แก่นาง หรือนำทาสที่หนีกลับมาให้กับนางจากสถานที่ที่มีความชัดเจน หรือทำงานให้กับนางในระยะเวลาที่แน่นอน หรือสอนอัลกุรอาน บทโคลงกลอนหรือวรรณคดีที่อนุมัติ หรือสอนการเขียนหรือการประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาสามารถกำหนดกำหนดเป็นมะฮัรได้

สำหรับสิ่งที่หะรอมไม่สามารถใช้เป็นมะฮัรได้ เช่น สุรา สุกร หรือสิ่งที่ได้ขโมยมา หรือการสอนคัมภีร์เตาระฮฺ และอินฉีลหฺหรือการสอนบางส่วนของหนังสือทั้งสองถ้าหากชายผู้เป็นสามีได้สมรสกับสตรีผู้เป็นภริยา โดยชายผู้เป็นสามีได้นำสิ่งที่หะรอมมาเป็นมะฮัร การสมรสนั้นใช้ได้ แต่ว่าญิบแก่ชายผู้เป็นสามีต้องจ่ายมะฮัรมิฮิลให้แก่ภริยาแทน เพราะสามีนำสิ่งที่ใช้ไม่ได้มาเป็นมะฮัร สำหรับสุรา สุกร ศาสนาอิสลามถือว่าเป็นที่ไม่มีค่าและไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินสำหรับสิ่งที่ได้ขโมยมาเป็นสิ่งที่ไม่ได้อยู่ในครอบครองของสามี และสำหรับคัมภีร์เตาระฮฺ และอินฉีลหฺนั้นถูกยกเลิกและถูกเปลี่ยนจำนวน จึงเป็นสิ่งที่หะรอม เสมือนกับการนำของหะรอมมาเป็นมะฮัร และไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัรจากสิ่งที่ไม่มีค่าเพราะเปรียบเสมือนเป็นสิ่งที่ไม่มีค่า และไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัร ได้จากสิ่งที่มีการครอบครองที่ไม่สมบูรณ์ เช่น สิ่งที่ได้ซื้อไว้แล้วแต่ยังไม่ได้รับ และไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้จากสิ่งที่ไม่สามารถนำมามอบให้กับภริยาได้ เช่น ทาสที่หนีออกจากบ้าน หรืออูฐที่ได้สูญหายหรือนกที่บินบนท้องฟ้า เพราะมะฮัรคือสิ่งตอบแทนในสัญญาสมรส เสมือนการตอบแทนในการซื้อขายและการตอบแทนของการเช่า ซึ่งไม่สามารถกระทำได้จากสิ่งที่ได้กล่าวมา หากคู่สามีภริยาได้สมรสกันด้วยมะฮัรที่ได้กล่าวข้างต้นการสมรสนั้นถือว่าใช้ได้ไม่เป็นโมฆะ เพราะว่าการสมรสที่มีได้กำหนดมะฮัรมาตั้งแต่ต้นเป็นการสมรสถูกต้องตามหลักอิสลาม ดังนั้นการสมรสที่ได้กำหนดมะฮัรที่ใช้ไม่ได้ก็เป็นการสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายอิสลามเช่นเดียวกัน แต่ว่าการสมรสสองกรณีดังกล่าวว่าญิบแก่ชายต้องจ่ายมะฮัรมิฮิลให้แก่ภริยา เพราะว่าสตรีไม่ยินยอมให้สมรสโดยไม่มีการตอบแทนโดยที่สามีไม่ได้ส่งมอบสิ่งตอบแทนให้แก่นาง เปรียบเสมือนผู้ชายได้ขายสิ่งของอย่างหนึ่งแก่ผู้ซื้อ และผู้ซื้อได้จ่ายสิ่งที่หะรอมให้แก่ผู้ชาย ว่าญิบแก่ผู้ซื้อต้องชดใช้สิ่งอื่นให้แก่ผู้ชาย และไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้จากสิ่งที่ไม่ทราบคุณลักษณะอย่างไร หรือนำสัตว์มาเป็นมะฮัร โดยไม่ได้ระบุว่าเป็นสัตว์ชนิดไหน มีลักษณะอย่างไร หรือได้ระบุหรือกำหนดสิ่งที่ไม่ทราบว่าสิ่งของอะไร เช่น ได้กำหนดว่าสิ่งของเครื่องใช้ในบ้านเป็นมะฮัร โดยไม่ได้ระบุว่าเป็นเครื่องใช้อะไร หรือได้กำหนดผลไม้เป็นมะฮัรทั้งที่ผลไม้นั้นยัง

ไม่ออกผล ถือว่ามะฮัรดังกล่าวใช้ไม่ได้ หรือได้กำหนดสิ่งของที่ไม่มีประโยชน์เป็นมะฮัร เช่น แมลง หรือได้กำหนดสิ่งที่ไม่สามารถนำมาส่งมอบให้ภริยาได้ เช่น นกที่บินในท้องฟ้าหรือปลาที่ว่ายอยู่ในน้ำ หรือได้กำหนดเปลือกหรือเมล็ดผลไม้เป็นมะฮัร สิ่งดังกล่าวมาไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้

2. สิ่งที่นำมาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับหะนะฟี

สำหรับสิ่งที่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับหะนะฟี คือ ทุก ๆ สิ่งที่มีค่า มีความชัดเจนแน่นอนและสามารถรับมอบได้ เช่น ทองและเงิน จะเป็นทองแท่งหรือทองรูปพรรณ จะเป็นเงินเหรียญหรือเงินธนบัตร และสิ่งนำมาเป็นมะฮัรได้จะเป็นเงินสดหรือหนี้สินเป็นสิ่งที่สามารถนำมาชั่งตวงได้ เป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือสิ่งที่สามารถนำมาทำการค้าขายได้ เช่น เสื้อผ้า เป็นต้น สิ่งเหล่านี้นำมาเป็นมะฮัรได้สำหรับผลประโยชน์ที่ได้รับจากชายหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากสิ่งของที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินได้ เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่ารถยนต์ สิ่งเหล่านี้นำมาเป็นมะฮัรได้สำหรับสิ่งที่ไม่มียก ไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้ เช่น มุสลิมคนหนึ่งได้สมรสกับมุสลิมะฮ์โดยได้นำซากสัตว์ที่ตายโดยไม่ได้เชือด เลือด สุรา หรือสุกรมาเป็นมะฮัร สิ่งเหล่านี้นำมาเป็นมะฮัรไม่ได้ เพราะ สิ่งดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นสิ่งมีค่าตามทัศนะอิสลาม และนำมาเป็นมะฮัรไม่ได้จากการที่ผู้ชายคนหนึ่งได้สมรสกับหญิงโดยการที่ชายคนนั้นเอาการหย่าร้างกับภริยาคนแรกมาเป็นค่ามะฮัรหรือเอาการสละสิทธิก็คือคนนั้นถือว่าไม่ใช่ทรัพย์สิน

3. สิ่งที่นำมาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับมาลิกีย์

สำหรับสิ่งที่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้ตามทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ คือทุก ๆ สิ่งที่ศาสนาถือว่าเป็นสิ่งมีค่า จากสิ่งของ สัตว์ อสังหาริมทรัพย์ หรือสิ่งที่สะอาดไม่เป็นนะญิส เพราะสิ่งที่สกปรกอิสลามถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่มียก และสิ่งนำมาเป็นมะฮัรต้องเป็นสิ่งที่มียกประโยชน์ เพราะสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ตามหลักกฎหมายอิสลาม เช่น เครื่องดนตรี กฎหมายอิสลามถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่มียกค่า และสิ่งนำมาเป็นมะฮัรต้องเป็นสิ่งที่ภริยาสามารถรับมอบได้ และมะฮัรต้องเป็นสิ่งที่จะต้องรู้ถึงชนิด จำนวน และประเภท

อิสลาแอ อาลี ได้สรุปจากความหมายของมะฮัรตามหลักกฎหมายอิสลามมาตรา 129 ว่า สิ่งที่จะนำมาเป็นมะฮัรได้นั้นมีดังนี้

1. ทรัพย์สินทั้งหลายเช่น บ้านเรือน สวน ไร่ นา เงิน ทอง เครื่องประดับ ฯลฯ

2. สิทธิและผลประโยชน์จากทรัพย์สิน เช่น สิทธิการอาศัยอยู่ในบ้าน สิทธิการเพาะปลูกในดิน หรือประโยชน์จากอย่างอื่นที่ได้จากทรัพย์สินและสามารถตีราคาได้ (อิสมาแอ อาลี)

ดังนั้นเมื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกับหลักการอิสลามและทัศนะของนักวิชาการอิสลามพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจตรงตามหลักการอิสลาม แต่ในการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอิสลาม โดยจะพบปัญหาการเรียกอัตรามะฮัรที่สูงขึ้น ตามการศึกษา ฐานะ ค่านิยมของฝ่ายหญิง จากนั้นกลุ่มตัวอย่างได้ส่งเสริมให้มีการกำหนดอัตรามะฮัรในอัตราที่เหมาะสม ไม่ควรที่จะกำหนดมะฮัรให้สูงเกินไป ควรคำนึงถึงความรักของชายหญิง คำนึงถึงสภาพของฝ่ายชายและความบะเราะกะฮ์และอื่นๆ

5.3 ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิจัยเรื่องนี้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การกำหนดมะฮัรไม่สมควรให้อัตราสูงเกินไป ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงฐานะของฝ่ายชายและจะต้องให้มีความเหมาะสมด้วยกันทั้งสองฝ่าย ตลอดจนไม่ควรกำหนดมะฮัรตามกระแสของสังคม ทั้งนี้เพื่อที่จะส่งเสริมให้ทั้งสองฝ่ายนั้นได้มีการแต่งงานกันและอยู่ด้วยกันในชีวิตคู่อย่างมีความสุข

สำหรับแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับวิจัยเรื่องนี้ว่า ผู้นำศาสนาในชุมชน ทั้งคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด อีมีม เคาะฎิบ บิลาละจะต้องช่วยกันในเรื่องของการให้ความรู้ในเรื่องกับประชาชนในชุมชนให้มีความรู้ในเรื่องการกำหนดมะฮัรอย่างถ่องแท้ ว่าแท้จริงนั้นบทบัญญัติกฎหมายอิสลามส่งเสริมให้มีการเรียกมะฮัรในระดับน้อยๆ นอกจากนี้ทางฝ่ายหญิงจะต้องมีการศึกษาบทบัญญัติเรื่องมะฮัรด้วย ตลอดจนทั้งสองฝ่ายน่าจะการตกลงเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดมะฮัรกันก่อนแต่งงาน เพื่อที่จะไม่ให้ทั้งสองฝ่ายนั้นมีความผิดหวังในเรื่องของการแต่งงานและเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายนั้นดำเนินชีวิตคู่อย่างมีความสุขตลอดไปทั้งโลกนี้และโลกหน้า อินชาอัลลอฮ์

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการนำผลวิจัยไปใช้

สำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ในเรื่อง มะฮัรในกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิคดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยหวังว่าผลของการวิจัยเรื่องดังกล่าวคงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับครอบครัวที่มีบุตรสาวที่ยังไม่แต่งงาน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลดิบที่ได้จากการสัมภาษณ์ชุมชนจริงๆ ดังนั้นจากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวที่มีบุตรสาวที่ยังไม่แต่งงานและผู้ที่จะนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลในการกำหนดอัตรามะฮัรและในการสมรสได้เป็นอย่างดี

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปของผู้วิจัยเกี่ยวกับเรื่อง มะฮัรในกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิคดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยอยากเสนอแนะต่อการนำเรื่องดังกล่าวไปใช้ในวิจัยครั้งต่อไปว่า เนื่องด้วยเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและอิทธิพลมากกับสังคมปัจจุบัน ดังนั้นจึงสมควรเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องไปทำความเข้าใจกับสังคม โดยเฉพาะชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงอยากเสนอให้การวิจัยครั้งต่อไปนั้นสมควรที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรศาสนาที่มีต่อสถาบันครอบครัวด้วย

บรรณานุกรม

หนังสืออ้างอิงภาษาไทย

สมาคมศิษย์เก่าอาหรับแห่งประเทศไทย. 2542. พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมาย

ภาษาไทย. อัลมะดีนะฮฺ : ศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.

สมาคมศิษย์เก่าอาหรับแห่งประเทศไทย. 2525. พิภพขุนนะฮ์. เล่ม 3. กรุงเทพฯ: จีรรัชการพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ. สุวีริยาสาสน์.

มะสักรี กาเจ. 2548. ศึกษาเปรียบเทียบมะฮัรในกฎหมายอิสลามตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่.

ระดับปริญญาโท สาขาอิสลามศึกษา. คณะอิสลามศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ยะโกบ เสมอกพ. 2549. การศึกษาบทบัญญัติกฎหมายอิสลามและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับมะฮัร
กรณีศึกษา

อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. ระดับปริญญาโท สาขาอิสลามศึกษา คณะอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อิสมาแอ อาลี. 2545. กฎหมายอิสลามเบื้องต้น วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาลัยเขตปัตตานี.

อรุณ บุญชม. ม.ป.ป. อัลฟิกฮฺ (นิติศาสตร์อิสลาม) เล่ม 4 กรุงเทพฯ : ส.วงศ์เสงี่ยม.

สุรียา บินจอร์. 2547. การนิกะฮ์ สงขลา. อาลีพานิชย์.

หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ

Abdulkarimshaidan. 1993. **Al-Mufasolfiahkamimarah**. Bierut Muassasah risalah.

Abu Daūd, Sulaimān Bin al-Ash'ath. 1990. **SunanAbiDaud**. Dār al- ihya a al –
SunnahAl- nabawiyah.

Al-Dadir abu al-Baroqah. 1392. **Shar al-Saqhir**. Eqypt Dār al-maa-rif.

Al-Dusuqi Samsudin bin Muhammad. 1998. **Hashiah al-Dusuqiah al-Sharal
Kabir**.Egypt Dar al-maa-rif.

Al-khib al-Sharbini. Ibumuhammad. 1994 **Muqhninuhtaj**. Bierut Dār fikir.

Mustafa Al- khan. 1997. **Al-fiqh al- manhaji**. Dimas –qalam.

Al-Nawawi.1996. **Al-Mujmusharmuhazab**. Bierut Dār fikir.

Ibn kuddamah .1367. **Al – mughny Egypt Maqtabatul** Dār manār.

Ibn Mansur.1995.**lisan arabi**. Dār sadir.

Al-Rafie. Al-kaswini. Al-shafie.1997. **Alashirsharhuwayirm**. Bierut. Dār al-Kutub .
Al-İlmiyyah.

Sayyid Qutub. 1917. **Fi Zilal al-quran** . Dār al- shuq.

Al-shafie. 1973. **Al-um**. Bierut Dār Ma'aarif.

Al-Shuwkani. 1988. **Nai lulautur**. Bierut Dār sadir.

Wahbah Al-suhaili. 1989. **Fiqhu islami wa adilatuhu**. Damaskas: Dār fikir.

Al- zuhaili Wahbah. 1989. **Al-Fiqh islami waadillatuh**. Dimas Dār Fikir.

บุคลากรกรม

นายชาการียา ยูโซ๊ะ สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 24 มีนาคม

นายฮัสnulเลาะ ยูโซ๊ะ สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 28 มีนาคม

นายมะคาร์กานี สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 22 มีนาคม

นายอับดุลรอเซาะ ลาเต๊ะ สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 22 มีนาคม

นายอาหามะ ลอเค็ง สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 23 มีนาคม

นายชาการียา ยูโซ๊ะ สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 24 มีนาคม

นายฟารฮาร เจแซ สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 24 มีนาคม

นายมาหะมุ หะยีมามะ สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 24 มีนาคม

นายหาหะมะ สะแมโน สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 24 มีนาคม

นายชอพิยุตติน สามี สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 25 มีนาคม

นางอาอีเซาะห์ เซ็ง สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 25 มีนาคม

นางขามิลา สะแอ สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 25 มีนาคม

นางรอม๊ะ วอเฮง สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 26 มีนาคม

นางสายนะห์ สาเลง สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 26 มีนาคม

นางสาปีเยาะ กามา สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 26 มีนาคม

นางสตีคอสีเยาะ ยูโซ๊ะ สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 26 มีนาคม

นางยาวาริยะห์ ยะโก๊ะ สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 26 มีนาคม

นางคอดีเยาะ เจะเลาะ สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 27 มีนาคม

นางรอรุนะห์ เกาะเฮง สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 28 มีนาคม

นางฟาติน สาและ สัมภาษณ์ 2561 .ให้สัมภาษณ์ 28 มีนาคม

ภาพผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

มะฮัรในกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิดล อำเภอเมือง
จังหวัดยะลา

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

๑. ชื่อ-สกุล

.....

๒. อายุ

.....ปี

๓. การศึกษาศาสนา

.....

๔. การศึกษาสามัญ

.....

๕. ตำแหน่งทางศาสนา

.....

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะครอบคลุมและอยู่ในขอบเขตของประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง: ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัร

1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของมะฮัรอย่างไร?

.....

.....

2. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้มีสิทธิรับมะฮัรอย่างไร?

.....

.....

3. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราการใช้กระดาษอย่างไร?

.....

.....

4. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราต่ำสุดและสูงสุดของกระดาษอย่างไร?

.....

.....

5. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่อนุญาตให้นำมาเป็นกระดาษอะไรบ้าง?

.....

.....

ประเด็นที่สอง: ผู้ที่มีสิทธิ์กำหนดกระดาษ

1. สิ่งที่ถูกกำหนดกระดาษเป็นอะไรบ้าง?

.....

.....

2. ใช้อะไรเป็นมาตรฐานในการกำหนดกระดาษ?

.....

.....

3. ใครเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดกระดาษ?

.....

.....

4. ใครมีอำนาจครอบครองกระดาษ?

.....

.....

5. ปัจจุบันในสังคมของท่านมีการแข่งขันกันเรียกคะแนนเพราะเหตุผลใด?

.....

.....

ประเด็นที่สาม: ปัญหาในการกำหนดคะแนน

1. การกำหนดคะแนนในยุคปัจจุบันมีผลกระทบอย่างไรต่อชุมชนของท่าน?

.....

.....

2. การกำหนดคะแนนที่สูงมีผลต่อการสมัครของหนุ่มสาวในชุมชนของท่านอย่างไร?

.....

.....

3. การกำหนดคะแนนที่สูงมีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตคู่ของคนในชุมชน?

.....

.....

4. การกำหนดคะแนนที่ต่ำมีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตคู่ของคนในชุมชน?

.....

.....

5. ท่านคิดว่าอะไรคือผลกระทบต่อผู้หญิงเมื่อคะแนนสูง?

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าอะไรคือผลกระทบต่อผู้ชายเมื่อมะฮัรสูง

.....

.....

7. ท่านมีแนวคิดและปฏิบัติอย่างไรที่จะช่วยลดปัญหาของมะฮัรที่มีแนวโน้ม
สูงขึ้นเรื่อยๆ ในชุมชนของท่าน?

.....

.....

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Prince of Songkla University
Patani Campus

ภาพผนวก ข

แบบอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ งานบัณฑิตศึกษา โทร. 2228

ที่ มอ 751/ว ๒๒3

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะหมัด ยี่สุนทร

ด้วยนางสาวมารีเยาะ สารณะ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิจัยเรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม : สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิตร อำเภอมือจัก จังหวัดยะลา” โดยมี ดร.อัสมัน เตอาลี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์ ตลอดทั้งให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยต่อไป พร้อมนี้ขอส่งแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญแบบสัมภาษณ์วิทยานิพนธ์ จำนวน 2 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ งานบัณฑิตศึกษา โทร. 2228

ที่ มอ 751/ว ๒๒3

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต

ด้วยนางสาวมารีเยาะ สารณะ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิจัยเรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม : สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิถล อำเภอมือจား จังหวัดยะลา” โดยมี ดร.อัสมัน เตอาลี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยต่อไป พร้อมนี้ขอส่งแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์วิทยานิพนธ์ จำนวน 2 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(ดร.ยูไช่ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ งานบัณฑิตศึกษา โทร. 2228

ที่ มอ 751/ก 223

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน สำเนาแจ้งท้าย

ด้วยนางสาวมารีเยาะ สารณะ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิจัยเรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม : สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิคัล อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา” โดยมี ดร.อัสมัน แต่อาลี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์ ตลอดทั้งให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยต่อไป พร้อมนี้ขอส่งแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์วิทยานิพนธ์ จำนวน 2 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(ดร.ยูโซะ ตาเลาะ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ข้อความเดียวกันเรียน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะหมัด ยี่สุนทร

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘/๑๗๗ ก

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท
เรียน

ด้วย นางสาวมารีเยาะ สารณะ รหัสนักศึกษา ๕๖๒๐๔๒๐๐๓๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม : สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิคิล อำเภอเมืองจังหวัดยะลา” โดยมี ดร. อัสมัน แตอาลี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะทำการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุญาตให้นักศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์เพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ยูโชะ ดาเละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

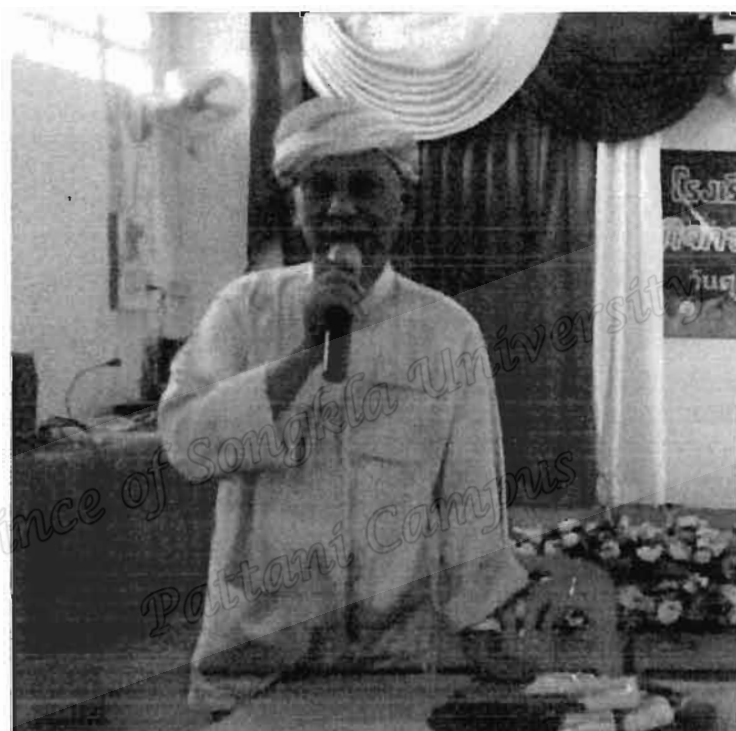
โทรศัพท์ ๐๖-๑๑๙๐-๐๓๖๑

โทรสาร ๐-๗๓๓๔-๘๗๒๖

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาพผนวก ก

ภาพถ่ายภาพสนาม

ผู้นำทางศาสนา อีหม่ามบ้านบาตัน ตำบลลิคด อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

นายชากาเรีย ยูโซ๊ะ

ผู้นำทางศาสนา เกาะฎีบ้านบาตัน ตำบลลิคูล อำเภอมือทอง จังหวัดยะลา

นายฮัสnulเลาะ ยูโซ๊ะ

ผู้นำทางศาสนา บิลาลบ้านบาตัน ตำบลลิคูล อำเภอมือเมือง จังหวัดยะลา

นายมะดารี กานู

ครูสอนศาสนาโรงเรียนประทีปวิทยา

นางคอรีเฮาะ เจะเลาะ

ครูสอนศาสนาโรงเรียนประทีปวิทยา

นางอาอีเซาะห์ เซ็ง

ครูสอนสามัญ โรงเรียนประทีปวิทยา
นางรอฮานี ยะซ็อริ

ครูสอนสามัญ โรงเรียนประทีปวิทยา

นายอัปตุรรอเซาะ ลาเต๊ะ

ภาพผนวก ง

นิพนธ์ต้นฉบับ

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม : สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม

ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา¹

มารียะฮะ สารนะ²

ดร.อัสมัน แตอาลี³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม (2) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิมในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยเอกสารและภาคสนาม เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยการสัมภาษณ์ครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วจำนวน 20 ครอบครัว และประกอบด้วยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ (2) ประเด็นสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้ว และเจาะลึกเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนำไปใช้ของมุสลิม

ผลการวิจัยพบว่ามะฮัร คือ ทรัพย์สินเงินทองหรือคุณประโยชน์อื่นๆที่ฝ่ายชายต้องมอบให้ฝ่ายหญิง เนื่องจากการสมรส ดังปรากฏในอัลกุรอาน ความว่า “และพวกเจ้าจงให้ทรัพย์สินมะฮัรแก่บรรดาหญิง ด้วยความเต็มใจ” (อัลนิซาอ:4)

สังคมปัจจุบันมีความเข้าใจเกี่ยวกับมะฮัรไม่สอดคล้องและไม่ตรงเจตนารมณ์กับกฎหมายอิสลามที่แท้จริง โดยจะพบสภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งในปัจจุบันมุสลิมตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมะฮัรตามกฎหมายอิสลามน้อยมาก โดยส่วนใหญ่จะกำหนดค่ามะฮัรตามการศึกษา การงานอาชีพ ฐานะ และตำแหน่งทางสังคมของฝ่ายหญิง ทั้งหมดนี้มีผลต่อการกำหนดค่ามะฮัรที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

คำสำคัญ : มะฮัร กฎหมายอิสลาม

¹ ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² นักศึกษาปริญญาโท

³ อาจารย์ที่ปรึกษา

**Mahar In Islamic Law : States and Problems of
Implementation
For Muslims In Lidun Muang Yala⁴**

**Mariyoh Sarana⁵
Dr.Asman Taeali⁶**

Abstract

The objectives of this research were 1) To study mahar in Islamic laws 2) To study states and problems of Implementation for muslims in Lidun Muang Jala

This research was qualitative research including documents and filed study. The research instrument were 1) Interview form including 20family with having daughters was married and including the question for interview 2)The Issues for interview the sample group of them bout states and problems of implementation for muslims.

The results found that mahar were money or other benefit which the male spouse provide to her due to married (nikah) as Allah say in the Al-quran: “And give women (upon marriage) their bridal gifts graciously”

Now In a society where the maqasid shariah has lost understanding by seeing states and problems of implement for muslims in Lidun Muang Jala. Nowadays, Lidun Muang Yala found that low understanding about mahar according to Islamic laws. Most will be configured according to the education and career status and social position of women. All this affects the configuration of the mahar is increasing steadily in Lidun Muang Jala

Keywords: Mahar , Islamic laws

⁴ Thesis Outline in Islamic Studies prince of Songkla University

⁵ Student in Master of Islamic Studies

⁶ Lecturer

บทนำ

การมีคู่ครองหรือคู่ชีวิตเป็นเรื่องธรรมชาติที่พระองค์อัลลอฮ์ﷻทรงประทานไว้ให้แก่สรรพสิ่งทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์และพืชโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระองค์ทรงกำหนดให้เป็นวิธีการสืบทอดสายตระกูลด้วยเช่นกัน ดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾

(الذاريات: 49)

ความว่า “และจากทุกๆ สิ่งนั้นเราได้สร้างขึ้นเป็นคู่เพื่อพวกเขาจะได้ใคร่ครวญ”

(อัลซารียาต อายะฮที่ :49)

พระองค์อัลลอฮ์ﷻได้ยืนยันไว้ว่า พระองค์ทรงสร้างคู่ครองให้แก่มนุษย์เพื่อให้เกิดความรัก ความอบอุ่น และความเมตตา เพื่อพวกเขาจะได้ใช้ชีวิตร่วมกัน ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ﷻได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ

بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

(الروم: 21)

ความว่า “และส่วนหนึ่งของสัญญาณทั้งหลายของพระองค์ คือการที่พระองค์ได้ทรงสร้างคู่ครองให้แก่พวกเขาเองจะได้สงบอยู่กับนาง และทรงให้มีความรักใคร่และเมตตาระหว่างพวกเขา แท้จริงในการนี้แน่นอน ย่อมเป็นสัญญาณแก่กลุ่มชนผู้ไตร่ตรอง”

(อัลรุม อายะฮที่ : 21)

Al-khin ได้กล่าวไว้มีใจความว่า “เมื่อพระองค์อัลลอฮ์ﷻ เป็นผู้ทรงสร้างมนุษย์ขึ้นมา และได้กำหนดให้มนุษย์นั้นมีสัญชาตญาณความต้องการทางเพศ ที่ทำให้ผู้ชายมองสตรีด้วยความพึงพอใจเช่นเดียวกับสตรีทางธรรมชาติในด้านนี้และจัดให้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยการได้บัญญัติการสมรส เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่ฝังตัวอย่างมั่นคง และแน่นแฟ้นอยู่ในส่วนลึกของมนุษย์ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยถือว่าการสมรสเท่านั้นที่จะสนอง

ความต้องการในลักษณะนี้โดยมีหลักการมารองรับ ซึ่งอิสลามไม่ได้ใช้ให้เก็บกตัญญูชาตินี้ไว้ และไม่ได้ทำลายความเป็นชาย ด้วยการห้ามสมรสหรือด้วยการเรียกร้องไปสู่ลัทธิการไม่มีภรรยา” (Al-khin, 1996:2/9)

แต่อิสลามก็ไม่ปล่อยให้สัจชาติญาณความต้องการทางเพศของมนุษย์เป็นไปอย่างอิสระเสรีอย่างไร้ขอบเขต เพราะจะเป็นการทำลายตนเอง ทำลายผู้อื่น ทำลายจริยธรรม และทำลายสถาบันครอบครัว และเป็นการเปิดประตูรับการล่อลวงของชัฎอน (มารร้าย) แต่อิสลามมีจุดยืนที่มั่นคง อยู่ที่สายกลางตอบสนองความต้องการทางธรรมชาติของมนุษย์โดยให้พวกเขาสามารถแสดงบทบาทในทางที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ในการกำเนิดมนุษย์และดำรงคงอยู่ต่อไป (อรุณ บุญชม.ม.ป.ป.4:5 และ Al-khin 1996 2/10)

ในการสมรสนั้น อิสลามได้บัญญัติมะฮัร เพื่อเป็นการแสดงความจริงใจความบริสุทธิ์ใจและการให้เกิดศานติที่มีต่อภรรยา โดยเปิดเผยความต้องการอย่างจริงใจของชายที่ประสงค์จะอยู่ร่วมรวมเป็นสามีภรรยา และดำเนินตามหลักการใช้ชีวิตคู่อย่างสมเกียรติ และอีกประการหนึ่งการมอบมะฮัร ให้ฝ่ายสตรีก็เพื่อเป็นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในเรื่องเครื่องแต่งกายและค่าใช้จ่ายอื่นๆของฝ่ายสตรีในเรื่องการสมรส(อรุณ บุญชม ม.ป.ป.:4/5และAl- khin 1996:2/72)

อิสมาแอ อาลี กล่าวว่า “ มะฮัร คือทรัพย์สินค่าสมรสที่ชายต้องการชำระให้แก่สตรีอันเนื่องมาจากการสมรส และเป็นสิทธิโดยสมบูรณ์ของภรรยาเพียงผู้เดียวเท่านั้น โดยบุคคลอื่นไม่มีสิทธิใดๆเลยในมะฮัรไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม” (อิสมาแอ อาลี 2547: 61) พระองค์ﷺ ได้ตรัสไว้

﴿وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً﴾

(:النساء)

ความว่า “และพวกเจ้าจงมอบแก่บรรดาสตรี ซึ่งมะฮัรของพวกนางด้วยความเต็มใจ”

(อันนิซาอู อายะฮ์ที่ 4)

มะฮัร อาจจะเป็นเงินทองหรือทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นกับข้อตกลงทั้งสองฝ่าย(วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาลัยปัตตานี ม.ป.ป.:12) เช่น บ้านเรือน

เรียกสวน ไร่ นา เครื่องประดับ ฯลฯ สิทธิและประโยชน์จากทรัพย์สิน เช่น สิทธิการอาศัยอยู่บ้าน สิทธิการเพาะปลูกบนที่ดินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้จากทรัพย์สินและสามารถกำหนดเป็นราคาได้ (อิสมาแอ อาลี, 2547:61)

มะฮัรไม่ใช่ค่าตัวในการประเมินราคาของสินค้า "ผู้หญิง" จึงมิใช่สินค้าที่ผู้ปกครองสามารถตั้งราคาค่าตัวเพื่อซื้อขายกัน ถ้าค่าตัวสูงกลับกลายเป็นว่าสินค้านั้นต้องดี แต่ถ้าค่าตัวถูกสินค้าที่ได้ อาจไม่ใช่ของดี การมอบในลักษณะนี้ถือเป็นการดูถูกศักดิ์ศรีของสตรี เพราะของแพงอาจไม่ใช่อะไรที่คิดไว้ก็ได้ อิสลามจึงไม่กำหนดค่ามะฮัร แต่ได้มอบหมายให้กับความพร้อมของฝ่ายชายและความสบายใจของฝ่ายหญิง ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละสังคมที่แตกต่างกันไป

อัลกุรอานได้กล่าวถึงเรื่องราวในอดีตที่นะบีมุฮัมมัดได้ยกลูกสาวให้แต่งงานกับนะบีมูซา โดยตั้งเงื่อนไขว่า ให้นะบีมูซา ทำงานเป็นลูกจ้างเป็นเวลา 8 ปี เพื่อเป็นค่าตอบแทนในการแต่งงานในครั้งนี้ ซึ่ง นะบีมูซา ได้เพิ่มอีก 2 ปี รวมเป็น 10 ปี การทำงานโดยไม่คิดค่าจ้างในครั้งนี้ หากประเมินเป็นตัวเลขแล้วเป็นจำนวนที่มากมาย แต่ไม่ใช่เป็นหลักฐานเพื่อนำจะมาปฏิบัติ อย่างน้อยเพื่อเป็นบทเรียนว่าการกำหนดค่ามะฮัรระหว่างแหวนเหล็กเพียงหนึ่งวงหรือการสอนอัลกุรอานกับการเป็นลูกจ้างเป็นระยะเวลาถึง 10 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติกันในสังคม และในแต่ละยุค แต่ละเหตุการณ์⁷

หลักการอิสลามข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในประเด็นค่ามะฮัรดังกล่าวซึ่งผู้วิจัยพบว่าในปัจจุบันสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับการกำหนดค่ามะฮัรของมุสลิม ในตำบลลิคล อำเภอมือง จังหวัดยะลา มีหลายด้านด้วยกัน เช่น ด้านสภาพพื้นที่ ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพและด้านฐานะหรือตำแหน่งทางสังคม เป็นต้น ซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชากรส่วนใหญ่จะอาศัยเป็นชุมชนกึ่งเมือง ประกอบอาชีพ ฐานะ และตำแหน่งทางสังคมที่หลากหลาย เช่น รับราชการ พนักงานบริษัท เกษตรกร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อิมามมัศยิด ตลอดจนนักการเมืองท้องถิ่น เป็นต้น ประชากรตำบลลิคล อำเภอมือง จังหวัดยะลา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาที่หลากหลาย เช่นกัน และหลายระดับ เช่น สำเร็จจากต่างประเทศ สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันการศึกษา ปอเนาะ เป็นต้น อีกทั้งค่านิยมประชากรในพื้นที่ตำบลลิคล อำเภอมือง จังหวัดยะลา ยังมีการ

⁷ มัสลิน มหะมะ แต่งงานง่าย ซินายาก มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

แข่งขันในลักษณะวัดผู้นิยมค่อนข้างสูง ซึ่งทั้งหมดนี้มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดมะฮัรที่มีแนวโน้มสูงอีกด้วย

ดังนั้นจากประเด็นปัญหาและด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญจะศึกษาเรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา” ซึ่งผู้วิจัยมีความมุ่งหวังที่จะให้วิจัยเรื่องนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการแก้ ปัญหา เรื่องมะฮัรดังกล่าวและส่งเสริมในการปฏิบัติเพื่อสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอิสลามต่อไป

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ในการวิจัยเรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา” มีดังนี้

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม
2. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิม ในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (Indepth Interview)

1. วิจัยเอกสาร: ผู้วิจัยรวบรวมอายุอะฮ์ในคัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรตามหลักกฎหมายอิสลาม รวมถึงทัศนคติของนักวิชาการอิสลามและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมะฮัร

ประเภทของเอกสารที่เลือก

1.1 เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) มีดังนี้

1. คัมภีร์อัลกุรอาน และหนังสือตัฟซีร์อัลกุรอาน
2. หนังสืออัลหะดีษ
3. หนังสือต่างๆของบรรดานักวิชาการอิสลามที่เกี่ยวข้องกับมะฮัร

1.2 เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) มีดังนี้

- 1.เอกสาร วิทยานิพนธ์ วิจัย บทความ และวารสารที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรตามกฎหมายอิสลาม
- 2.หนังสือพจนานุกรมอธิบายศัพท์
- 2.สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยการเลือกสัมภาษณ์ครอบครัวมุสลิมที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วที่ยังสืบครอบครัวเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของมะฮัร ผู้วิจัยจึงกำหนดครอบครัวประชากรดังต่อไปนี้
 - 1.โต๊ะอิหม่ามตำบลลิคด
 - 2.โต๊ะบิลาลตำบลลิคด
 - 3.โต๊ะครูปอเนาะตำบลลิคด
 - 4.ครูสอนศาสนาและสามัญโรงเรียนประจำปวิทยาลัยตำบลลิคด
 - 5.ชาวบ้าน ตำบลลิคด

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีลักษณะร่วมคือลักษณะครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีดังต่อไปนี้

- 1.โต๊ะอิหม่ามตำบลลิคด เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนหนึ่งคน
2. โต๊ะบิลาลตำบลลิคด เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนหนึ่งคน
3. โต๊ะครูปอเนาะตำบลลิคด เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนสามคน
4. ครูสอนศาสนาและสามัญโรงเรียนประจำปวิทยาลัยตำบลลิคด เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนห้าคน
5. ชาวบ้านตำบลลิคด เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนสิบคน

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1.ผลการวิจัย

1.1ศึกษาเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม

นิยามของมะฮัรในเชิงภาษา

คำว่า มะฮัร ในเชิงภาษามาจากคำว่า (مهرالمراة) มะฮะรอ อัดมัรอะตะมะฮัรัน มี ความหมายว่าการมอบและการจ่ายมะฮัรให้แก่สตรี)

มะฮัรแปลว่า คำสมรส สำหรับพหูพจน์ของมะฮัร คือ มุฮูร การอ่านและการสะกดกริยาของ มะฮัร

(مهر) เหมือนคำมะนะอะอา (منع) และนะเศาะเราะะ (نصر) พยัญชนะตัวแรก ตัวที่สอง ตัวที่สาม อ่านด้วยสะกดข้างบน คำว่า (أمهرا) หมายถึง จ่ายมะฮัรให้แก่สตรี (Al- abbadi, fairuz 1/318)

นิยามของมะฮัรในเชิงวิชาการ

ความหมายของมะฮัรในเชิงวิชาการ มะฮัรหมายถึง สิ่งทีวาญิบ(จำเป็น)ด้วยสาเหตุการ สมรสหรือการเสพเมถุนเนร โทษ(การร่วมประเวณีโดยสำคัญผิดตัว)หรือการมีเพศสัมพันธ์โดย บังคับ⁸

ดูสุกียี่ให้ความหมายของคำว่ามะฮัรว่า ทรัพย์สินที่ชายจำเป็นต้องมอบให้แก่กริยาเพื่อเป็น การตอบแทนจากการเสพสุขอวยเพศของนาง⁹

เหตุผลในการการบัญญัติมะฮัร

อัลลอฮุ^ﷻ ได้บัญญัติการสมรส ทั้งได้ทั้งระเบียบการเพื่อเป็นองค์ประกอบและได้กำหนด เงื่อนไขเพื่อรองรับการสมรส นักกฎหมายอิสลามได้ให้การสมรสเริ่มต้นด้วยจำนวนเฉพาะแล้วตาม ด้วยกฎเกณฑ์ต่างๆของการสมรส ส่วนหนึ่งของกฎเกณฑ์เหล่านั้นคือมะฮัรเป็นกฎเกณฑ์ของสัญญา สมรสอัลลอฮุ^ﷻ ได้กำหนดให้มะฮัรเป็นหน้าที่ของสามีในการแสวงหาความสุขจากการมี เพศสัมพันธ์กับกริยา ทั้งมีการบัญญัติให้ชายต้องจ่ายมะฮัรให้กับหญิงทั้งในอัลกุรอานและอัลหะดีษ และมีการห้ามผู้ปกครองยึดเอามะฮัรของลูกมาเป็นกรรมสิทธิ์ตัวเอง เพราะบุตรสาวนั้นไม่ใช่สินค้า ที่จะมาซื้อขายและแลกเปลี่ยน แต่ทว่านางคือผู้สูงส่งและมีเกียรติยิ่ง ซึ่งนางคือความไว้วางใจ(อา มานะฮฺ)ที่สามีจะต้องปกป้องรักษา ดังนั้นเมื่อผู้ชายต้องการแสวงหาความสุขจากการมีเพศ สัมพันธ์

⁸ อิบน์ มินศูร ลีซานุลอะรอบีย , دارุศศอดีร, เบรุต 1995 เล่ม13 , หน้า202

⁹ ฮัรรอฟีอี , อัลอะชีร ชะเราะอะฮ์ อัลอะญีรียะฮ์ , دارุสลามุลอะลามียะฮ์ เบรุต 997 หน้า 8 หน้า229

กับผู้หญิง และแสวงหาผลประโยชน์จากนางในการใช้ชีวิตร่วมกัน อิสลามได้บัญญัติกฎหมายเฉพาะกับชายโดยการให้ผู้ชายมอบมะฮัรให้กับหญิงที่ตนได้สมรส เพื่อเป็นการแสดงถึงความจริงใจ ในความต้องการของชายที่มีต่อหญิง คังอัลลอฮ์¹⁰ ได้กำหนดมะฮัรกับท่านนบีอาดัมขณะที่ท่านต้องการเข้าใกล้นางหะวอ โดยมาลาอิกะฮ์ได้กล่าวกับนบีอาดัมว่า "โออาดัมท่านจงออกห่างจากนาง จนกว่าจะได้มอบมะฮัรให้แก่นาง"แบบ อย่างดังกล่าวบ่งบอกว่า ภริยาถือผู้เป็นเจ้าของมะฮัรอย่าง สมศักดิ์ศรี และเป็นการให้เกียรติซึ่งกันและกันในทุกยุคทุกสมัย¹⁰

ในบทบัญญัติของอิสลามย่อมมีเหตุผลเสมอ ไม่ว่าอิสลามจะมีการบัญญัติเรื่องใดก็ตาม มะฮัรก็เช่น เดียวกัน อีซซุฮัยลีกล่าวว่า เหตุผลในการบัญญัติมะฮัรนั้นเป็นการเปิดเผยความต้องการ อย่างจริงใจของฝ่ายชายในการสมรสและการใช้ชีวิตฉันท์สามีภรรยา เป็นการยกย่องและให้เกียรติ แก่หญิง เป็นจุดเริ่มต้นของรากฐาน แห่งการดำเนินชีวิตคู่อย่างสมเกียรติ เพื่อให้ความตั้งใจในการ ดำเนินชีวิตคู่ นั้นสมบูรณ์และเป็นการสมรสที่มั่นคง และเพื่อฝ่ายหญิงจะได้เตรียมตัวในสิ่งที่จำเป็น จากเรื่องแต่งการและค่าใช้จ่ายอื่นๆในการสมรส¹¹

อิสลามได้บัญญัติมะฮัร ไม่ใช่เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างตัวผู้เป็นภริยากับสิ่งที่มีค่าของ สามี แต่มะฮัรคือเกียรติแห่งความดีที่สูงส่งของหญิง ท่านบูรฮานุดดีน ได้กล่าวว่า อิสลามได้บัญญัติ มะฮัรเพื่อให้เกิดความมีเกียรติแห่งการสมรสไม่ใช่บัญญัติมะฮัรเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเสมือนกับ ราคาราค้าจากการซื้อขายหรือเป็นค่าจ้างจากการว่าจ้างเพราะหากเป็นเช่นนั้นแล้วจำเป็นจะต้อง ระบุมะฮัรก่อนสัญญาสมรสแต่สัญญาสมรสนั้นต้องใช้ได้โดยไม่ต้องระบุมะฮัรในขณะที่ทำสัญญา สมรส¹²

สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกที่อัลลอฮ์¹⁰ ทรงสร้างมาล้วนแต่มีความสำคัญและค่าในตัวมัน เอง ไม่ว่าสิ่งนั้นจะมีความแข็งแกร่งหรือมีความอ่อนโยน ผู้ชายและผู้หญิงก็เช่นเดียวกันทั้งสองมี ความสำคัญและมีค่าที่แตกต่างกัน ถ้ามองถึงสภาพทั่วไปแล้ว ชายน่าจะใช้กำลังและแข็งแกร่งที่มีอยู่ บังคับและขู่เชิญเพื่อให้ได้นางมาครอบครอง แต่ด้วยความอ่อน โยนความมีค่าในตัวหญิง จึงทำให้

¹⁰ อัลฮัรบี,มุหมี อัลมุห์ตาดญ์ ชาเราะฮ์ อัลมันฮัจญ์ คารุญญุลอิสลามียะฮ์ เบรุต 1975 เล่ม3,

¹¹ อีซซุฮัยลี ฟิกฮุลอิสลามีย์ อะอะดีลละตุฮ์ คารุญฟีกริ ตามัสกัล 1989 หน้า 253

¹² บูรฮานุดดีน ฮิตายะฮ์ ชัรอะฮ์ บิดายะตุลมุบตะตี อัลอะมีรตุลกุบรอฮ์ ฮีอิปต์ 1315 เล่ม 2 หน้า 434-435

ชายต้องจ่ายอมที่ที่จะต้องสรรหาและสละในสิ่งที่มีค่าเพื่อแลกกับตัวนาง สิ่งนั้นคือมะฮัรที่อิสลามได้กำหนดให้กับชายต้องมอบให้กับหญิงที่เขาสมรส อิสลามได้กำหนดมะฮัรตามสภาพที่เป็นจริงและถูกต้อง ซึ่งเป็นที่ยอมรับของมนุษยทั้งโลก เป็นการเป็นความและรักษาปกป้องสิทธิซึ่งกันและกัน

บทบัญญัติของมะฮัร

มะฮัรเป็นสิ่งที่วาญิบฝ่ายชายต้องจ่ายให้ฝ่ายหญิง เป็นมติเอกฉันท์ของนักกฎหมายอิสลาม โดยไม่มีผู้ใดคัดค้าน¹³ อิบนุกุดามะฮุ กล่าวว่ามีอิสลามได้กำหนดมะฮัรเป็นสิ่งที่วาญิบในทุกครั้งที่การทำสัญญาสมรสโดยสามีต้องจ่ายให้แก่ภรรยา แต่ว่าการระบุมะฮัรในขณะที่ทำสัญญาสมรสนั้น ไม่ได้เป็นเงื่อนไขในการที่จะทำให้สัญญาสมรสนั้นถูกต้องใช้ได้¹⁴ คัมคำตรัสของอัลลอฮ์ﷻ ว่า

﴿ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفَرَّضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ﴾

(البقرة: 236)

ความว่า “ไม่มีบาปใดๆแก่พวกเจ้า ถ้าหากหย่าหญิง โดยที่พวกเจ้ายังมีได้และต้องพวกนาง หรือได้กำหนดมะฮัรใดๆแก่พวกนาง”

อัลลอฮ์ﷻ ได้ยกบาปจากการหย่าในการสมรสที่ไม่ได้ระบุมะฮัร การหย่าหญิงจะไม่เกิดขึ้นเว้นแต่ในกรณีที่สัญญามีความถูกต้องสมบูรณ์เท่านั้น ดังนั้นการสมรสโดยไม่ระบุมะฮัรถือว่าใช้ได้ แต่ตามที่กล่าวมาแล้วว่า มะฮัรเป็นสิ่งที่วาญิบสามีต้องจ่ายให้แก่ภรรยาอันเป็นผลของสัญญาสมรส หากไม่ได้ระบุมะฮัรในสัญญาสมรส ก็เป็นหน้าที่ของสามีที่ต้องจ่ายมะฮัรมิยิล เพราะการสมรสจะไม่มีมะฮัรไม่ได้ คัมคำตรัสของอัลลอฮ์ﷻ ว่า

﴿ وَأَجَلَ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً ﴾

¹³ อัลนาวาวี อัลมััจญ์มูฮฺ ชัรฮฺมุสลิมฮับ 1996 เล่ม 18 หน้า 4

¹⁴ อิบนุกุดามะฮุ อัลมุขนี มักตะบาตุลมานาร ฮีปต์ 1367 หน้า 712

(النساء: 24)

ความว่า “และได้ถูกอนุมัติแก่พวกเจ้าที่นอกเหนือจากนั้นในการที่พวกเจ้าจะแสวงหามาด้วยทรัพย์
ของพวกเจ้าในฐานะเป็นผู้สมรส มิใช่ในฐานะผู้ล่วงประเวณี ดังนั้นหญิงใดที่พวกเจ้าเสพสุขด้วย
นางจากบรรดาหญิงเหล่านั้น ก็จงให้แก่พวกนางซึ่งสินตอบแทนแก่พวกนาง

ผู้มีสิทธิในค้ำมะฮัร

สิ่งที่เกี่ยวข้องกับค้ำมะฮัร มะฮัรเป็นสิทธิของสตรี ฉะนั้นค้ำมะฮัรจึงเป็นสิทธิของนาง โดย
ไม่มีใครมีสิทธิร่วมกับนาง นางจึงมีสิทธิครอบครองค้ำมะฮัรแต่เพียงผู้เดียว¹⁵

มะฮัรเป็นสิทธิของภรรยาคนเดียว โดยไม่มีใครมีสิทธิในมะฮัรนั้น มะฮัรเป็นสิ่งที่นางจะเอา
ไปใช้ในสิ่งที่จำเป็นที่นางจะเอาไปใช้ในสิ่งที่เป็นการต้องการของนาง¹⁶

อัลลอฮ์ทรงตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَأَتُوا النِّسَاءَ صِدْقًا مِّنْ بَيْنِكُمْ ﴾

(النساء: 4)

ความว่า “และพวกเจ้าจงให้แก่บรรดาหญิงซึ่งมะฮัรของนาง ด้วยความเต็มใจ”

การกำหนดค้ำมะฮัร

นิติศาสตร์อิสลามได้กำหนดขอบเขตของความน้อยและความมากของมะฮัรเอาไว้ เพราะ
มนุษย์นั้นแตกต่างกันในของความรวย ความยากจน และแตกต่างกันในเรื่องของความกว้างขวาง
และคับแคบของแต่ละชนบทรณนิยมประเพณีในการปฏิบัติ ดังนั้นนิติศาสตร์อิสลามจึงปล่อย
เอาไว้อย่างกว้างๆเพื่อปล่อยโอกาสให้แต่ละคนไปตามความสามารถของพวกเขาและตามสภาพของ
พวกเขา และประเพณีปฏิบัติของพวกเขา ด้วยเหตุนี้จึงได้มาในเรื่องนี้ระบุว่าไม่มีการวาง
เงื่อนไขในมะฮัร นอกจากว่าสิ่งหนึ่งที่มีค่า โดยไม่ต้องพิจารณาถึงความมากหรือน้อย ดังนั้นจึง

¹⁵ อัล ซัรบีนี มุหมิน อัลมุห์ตาดญ์ ซาเวอะฮ์อัลมันฮัจญ์ ตารุลกุฎูบุลอิสลามียะฮ์ เบรุต 1975 หน้า 226

¹⁶ ฮับตุลกาอิมฮัยดาน อัลมุฟัซซิล ฟี อะฮุกามิลมรอะฮ์ มุสลิลาตุลริสาละฮ์ เบรุต 1993 เล่ม 7 หน้า 52

อนุญาตให้แม้จะเป็นแหวนที่ทำด้วยเหล็กสักรวงหนึ่งหรืออินทผาลัมหนึ่งด้วย หรือด้วยซอนคัมภีร์ของอัลลอฮ์ หรือสิ่งที่คล้ายๆกัน ทั้งนี้เมื่อทั้งสองฝ่ายได้ยินยอมหรือพอใจ¹⁷

อัตราค่าสุดของมะฮัร

นักกฎหมายอิสลามได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับอัตราค่าสุดของมะฮัร ว่าทัศนะดังนี้

1. ทัศนะมัซฮับชะนะฟีย์ กล่าวว่า มะฮัรที่น้อยที่สุดนั้นคือ สิบดิรฮัม¹⁸
2. ทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ กล่าวว่า มะฮัรที่น้อยที่สุดนั้นคือ สามดิรฮัม หรือ หนึ่งส่วนสี่ดีนาร์หรือที่เหมือนกับทั้งสอง จากสิ่งที่สามารถตราค่าได้จากสิ่งของต่างๆหรือทุกสิ่งที่สะอาดไม่เป็นสิ่งที่สกปรกในด้านกฎหมายอิสลามถือว่าเป็นสิ่งมีค่าจากสิ่งของต่างๆหรือสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ที่กฎหมายถือว่าใช้เป็นประโยชน์ได้ ไม่ใช่เครื่องดนตรี หรือเป็นสิ่งที่สามารถจะรับมอบให้กับภริยาได้ มีลักษณะ ชนิด และจำนวนที่ชัดเจน
3. ทัศนะมัซฮับชาฟีอี๊ และหัมบะลี๊ ได้กล่าวว่า ทุกสิ่งที่ถูกเรียกว่าทรัพย์สิน หรือทุกสิ่งที่สามารถตราค่าด้วยทรัพย์สินได้ ถือว่าใช้เป็นมะฮัรได้ เมื่อทั้งสองฝ่ายมีความพึงพอใจ¹⁹
4. ท่านอิบนุอูษาม กล่าวว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นสิ่งของใช้เป็นมะฮัรได้ ถึงแม้จะเป็นเม็ดเงินก็ตาม²⁰
5. ทุกสิ่งที่มีราคาใช้เป็นมะฮัรได้ไม่ว่าจะมีราคาด้วยตัวของมันเอง หรือสิ่งที่มีราคาที่มีลักษณะเดียวกัน²¹

ไม่มีการกำหนดอัตรามะฮัรสูงสุดของมะฮัร

นักกฎหมายอิสลามมีความเห็นแตกต่างกันในการกำหนดอัตรามะฮัรค่าสุดของมะฮัร แต่ไม่มีความขัดแย้งกันในการกำหนดอัตราสูงสุดของมะฮัร ดังนั้นอัตรามะฮัรจำนวนเท่าไรก็ได้ที่คู่สามี

¹⁷ สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ พิกษุซุซนะฮ์ จีรรัชการพิมพ์ กรุงเทพฯ 2525 เล่ม 3 หน้า 214

¹⁸ เขากานี นัยลุลเอฆอร มุศฎอฟาอัลหิลลิล ม.ป.พ. ซียิปต์ ม.ป.ป เล่ม 6 หน้า 167

¹⁹ อัลนะวาเวีย อัลมััจญ์มูฮ์ ชัรฮุลมัซฮับ 1996 หน้า482

²⁰ อิบนุอูษาม มุหฺลีย์ อัลนัศรุ วัลเซากี เบรุต ม.ป.ป เล่ม 15 หน้า 1687

²¹ อิลนู กัยยิม ชาดัลมูอาส ฟิ ฮุดี คัยรุลฮีบาค อัลบานี ฮิลฮิลลี ซียิปต์ 1950 หน้า 178

กริยาที่มีความพึงพอใจ อิบนุกุตมาะฮุกกล่าวว่า สำหรับอัตราสูงสุดของมะฮัรนั้น ไม่มีการกำหนดโดยมติเอกฉันท์ของนักกฎหมายอิสลาม²²

1.2สภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิม ในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

จากการศึกษาเรื่อง มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยเลือกสัมภาษณ์ครอบครัวมุสลิมที่มีบุตรสาวแล้ว ยี่สิบครอบครัว เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล

หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ สภาพและปัญหามะฮัรการปฏิบัติใช้จริงในสังคม ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สรุปผลการวิจัยดังนี้

1.ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัร ส่วนใหญ่แล้วครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้ว มีความรู้ความเข้าใจในความหมายของมะฮัรตามบทบัญญัติในกฎหมายอิสลามพอสมควร สามารถบอกความหมายของมะฮัร สิทธิการเรียกมะฮัรร่วมกับการกำหนดสิ่งที่สามารถมากำหนดเป็นมะฮัรได้

2.ด้านผู้ที่มีบทบาทและสิทธิในการกำหนดมะฮัร ส่วนใหญ่แล้วครอบครัวที่มีบุตรสาวที่แต่งงานแล้ว สามารถที่จะอธิบายและเข้าใจในบทบาทและสิทธิของตัวบุคคลในการกำหนดมะฮัร รวมถึงอำนาจการครอบครองมะฮัร

3.ด้านสภาพและปัญหาในการกำหนดมะฮัร ส่วนใหญ่แล้วครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้ว สามารถมองเห็นสภาพและปัญหา และอธิบายสภาพที่เป็นจริงในสังคม ที่มีผลต่อการนำไปใช้จริงในการกำหนดมะฮัร โดยจะอธิบาย ถึงสังคมปัจจุบันการกำหนดมะฮัรจะมีแนวโน้มขึ้นสูงโดยใช้การศึกษา ฐานะฝ่ายผู้หญิงและตำแหน่งทางสังคมของฝ่ายหญิงเป็นที่ตั้ง ส่งผลให้เกิดปัญหาการแต่งงานช้าลงในหมู่หนุ่มสาว เกิดปัญหาหนี้สินหลังแต่งงาน สืบเนื่องจากมะฮัรสูง มีการหนีไปแต่งงาน หรือไม่ก็อยู่แบบไม่แต่งงาน เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้มีผลต่อครอบครัวและสังคมต่อไป

²² อิบนุกุตมาะฮุก อัลมุฆนีนี มัคตะบาตุลมานาร ฮียีปต์ 1367 หน้า 681

2.อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้สัมภาษณ์เกี่ยวกับมะฮัรตามกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิมตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ไม่สอดคล้องตามกฎหมายอิสลาม โดยกฎหมายอิสลามแล้ว กำหนดไว้ว่า

1.มะฮัรคือทรัพย์สินค่าสมรสที่ชายต้องการชำระให้แก่สตรีอันเนื่องมาจากการสมรส จากการศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้ว จะเรียกค่ามะฮัรเป็นเงินตรา โดยจะระบุค่ามะฮัรเป็นเงิน และทรัพย์สินที่มีค่าเช่น ทองรูปพรรณ ที่ดิน เป็นต้น

2.มะฮัรเป็นสิทธิของภรรยาเพียงผู้เดียวเท่านั้น จากการศึกษาพบว่า มะฮัรที่ฝ่ายชายมอบให้ฝ่ายหญิงในการสมรส ฝ่ายหญิงเป็นผู้ครอบครองในมะฮัรทั้งหมด แต่จะมีบ้างที่ภรรยาจะมอบให้กับบิดามารดา เพื่อเป็นการตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการจัดพิธีการสมรส

3.การกำหนดค่ามะฮัรตามกฎหมายอิสลาม ไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับความสามารถของสามี และให้คำนึงถึงความเหมาะสม ความบารอเกาะฮุที่เป็นฮิกมะฮุหลังจากที่ได้แต่งงานแล้ว จากการศึกษาครั้งนี้ การกำหนดมะฮัรในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยใช้สภาพของฝ่ายหญิงเป็นที่ตั้ง เช่น มีการกำหนดมะฮัรตามการศึกษาฐานะ หน้าที่การงานของฝ่ายหญิงและตำแหน่งทางสังคมของครอบครัวฝ่ายหญิงเป็นตัวกำหนดค่ามะฮัร ซึ่งมีผลต่อความสามารถของฝ่ายชายในการหามะฮัร ทำให้หนุ่มสาวแต่งงานกันช้าลง มีหนี้สินที่เกิดจากมะฮัรตามมาหลังแต่งงาน และมีการแต่งงานที่ไม่ผ่านจากการยินยอมของครอบครัวมากขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การกำหนดอัตรามะฮัรไม่ควรให้มีอัตราที่สูงเกินไป และให้เหมาะสมด้วยกันทั้งสองฝ่าย ตลอดจนไม่ควรกำหนดอัตรามะฮัรตามกระแสของสังคม ทั้งนี้เพื่อที่จะส่งเสริมให้ทั้งสองฝ่ายได้มีการแต่งงานและอยู่ด้วยกันในชีวิตคู่อย่างมีความสุขและน่าควรคำนึงถึง

1. ให้คำนึงถึงความรักของฝ่ายชายและฝ่ายหญิง

2. ให้คำนึงถึงสภาพของฝ่ายชาย

3. ให้คำนึงถึงความบาราเกะฮุและอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

สมาคมศิษย์เก่าอาหรับแห่งประเทศไทย 2542 พระหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย.

อัลมะดีนะฮุ : ศูนย์กษัตริ์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.

มัสลัน มาหะมะ. แต่งงานง่าย ชินายาก. มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.

อิสมาแอ อาลี 2545 กฎหมายอิสลามเบื้องต้น วิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาลัยเขตปัตตานี.

อรุณ บุญชม. ม.ป.ป อัลฟีกฮฺ (นิติศาสตร์อิสลาม) เล่ม 4 กรุงเทพฯ: ส.วงศ์เสงี่ยม.

al-Dādir Abū al-Baroqah . 1392. Shar al-Saqhir Egypt Dar al-maā-rif.

al-Dusuqi Samsudin bin Muhammad. 1998. Hashiah al-Dusuqiah al-Sharal. Kabir.Egypt Dar al-
maa-rif.

Ibnū Kuddāmah .1367 . Al – mughny Egypt Maqtabatul manār.

Muhammad Ibnu Ali shukany. Nailu al-awtar . Egypt.

al-Nāwāwi. 1996. Al-Mujmusharmuhazab. Bierut : Dar-fikir.

Sayyid Qutub. 1917. Fī Zilal al-qurān . Dār al shuq.

al-Shafie. 1973. Al-um. Bierut Dar-Ma'aarif.

หนังสือที่แปล

ยูซุฟ ก็อรฎอวี. ะหลาลและหะรอมในอิสลาม พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสืออิสลาม กรุงเทพฯ.

วิทยานิพนธ์

ยะโกบ เสมอภพ. 2549. การศึกษาบทบัญญัติกฎหมายอิสลามและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับมะฮัรกรณีศึกษา อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

มะสักรี กาเจ. 2548. ศึกษาเปรียบเทียบมะฮัรในกฎหมายอิสลามตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

